

YA:SUKONO WADE TABO MA:TIYUTE AKULOLIYA

Ya:sukono Mabu Epono Mailono Tanalo

Luk 3:23-38

¹ Ya:su Kelisoko ebe Da:ibidikono walone gudula, ega:walo Da:ibidiko ebe A:ibalayamakono walone dawala, ebene me ebe Ya:sukono mabu epono mailono tanalola. ☆

² A:ibalayamako tetene wagilimite Da:ibidiko teta:mo pemaiga, Ya:sukono mabu epono tanalo ma kunula.

A:ibalayamakono gudu Aisa:ketela.

Aisa:kekono gudu Ya:ikobotela.

Ya:ikobokono gudu Yudatela, wiyasiya Yudako kapiya kosiyodiliya:, ebeno nani ega:walo ekaki epetapi eba:go nilukulinamiya.*

³ Yudakono gudi netewa Peleseko ega:walo Silako, ibino menoko Ta:imatela.

Pelesekono gudu Esalonatela.

Esalonakono gudu Lamatela. ☆

⁴ Lamakono gudu Aminadabatela.

Aminadabakono gudu Nasonatela.

Nasonakono gudu Samonotela.

⁵ Samonokono gudu Bowasetela, ebe guduno menoko La:iya:batela.

☆ **1:1:** W Mabu 22:18 * **1:2:** Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatawa, Yu epo magumulo 12 gu tanebapi-ate ilukulinamiya, iba:te Ya:ikobokono 12 dubu guda:godone maimiya. ☆ **1:3:** W Mabu 38:29-30; Lut 4:18-22

Bowasekono gudu Obedatela, ebe guduno menoko Lutitela.

Obedakono gudu Yesitela. ☆

⁶ Yesikono gudu Da:ibiditela, ebete Isalaela opono Kawo Elawodubuma: eda:nami.

Ebene Da:ibidiko tetene wagilimite Yekon-ayako teta:mo pemaiga, Ya:sukono mabu epo me ebe Yu epo Kawokawo Elawodubula, ibino mailono tanalo ma kunula.

Da:ibidikono gudu Solomonotela, ebe guduno menokote dopamo Ulayakono kamiya:lema: eda:nami. ☆

⁷ Solomonokono gudu Liyobaumatela.

Liyobaumakono gudu Abayatela.

Abayakono gudu A:isatela.

⁸ A:isakono gudu Yosapatatela.

Yosapatakono gudu Yolamatela.

Yolamakono gudu Usayatela.

⁹ Usayakono gudu Yautamatela.

Yautamakono gudu A:iyasatela.

A:iyasakono gudu Esekayatela.

¹⁰ Esekayakono gudu Ma:na:satela.

Ma:na:sakono gudu A:monatela.

A:monakono gudu Yausayatela.

¹¹ Yausayakono gudu Yekonayatela, wiyasiya ebe kapiya kosiyodiliya:, ebeno ekaki epetapi eba:go nilukulinamiya. Yekonayako tetelo Ba:baloni gowelaopiate pelamete Isalaela opo epo elawamo puwatete ibino Ba:baloni oponomamo ebo magataliya. ☆

☆ **1:5:** Lut 4:13-17 ☆ **1:6:** 2Sa:m 12:24 ☆ **1:11:** 2Ela 24:14-15; Yel 27:20

¹² Ebene gowelaopiate ibi Ba:baloni opamo demagataliya ebe tetene wagilimite Yausepeko teta:mo pemaiga, Ya:sukono mabu epono tanalo ma kunula.

Yekonayakono gudu Siyatiyelatela.

Siyatiyelakono gudu Selababelatela. ☆

¹³ Selababelakono gudu Abiyudatela.

Abiyudakono gudu Elayakimitela.

Elayakimikono gudu A:isotela.

¹⁴ A:isokono gudu Sa:idokatela.

Sa:idokakono gudu A:ikimitela.

A:ikimikono gudu Eliyudatela.

¹⁵ Eliyudakono gudu Eliyesatela.

Eliyesakono gudu Ma:ta:natela.

Ma:ta:nakono gudu Ya:ikobotela.

¹⁶ Ya:ikobokono gudu Yausepetela. Yausepeko ebe Ma:likono awila ega:walo Ma:lite Ya:suko alaimiya, ebe gudu epate Godokono Alibodawa Kelisoma: ka:minaka.

¹⁷ Ebema: Ya:sukono mabu epono tanalo ma kunula. A:ibalayamakono tetene wagilimite Da:ibidikono teta:mo pemaiga 14 epola, ega:walo Da:ibidikono tetene wagilimite gowelaopiate epo Ba:baloni opamo demagataliya ebe teta:mo pemaiga 14 epola, ega:walo Ba:baloni tetene wagilimite Kelisokono teta:mo pemaiga 14 epola.

Ya:su Kelisokono Awokala Tanalo

Luk 2:1-7

¹⁸ Ebene Ya:su Kelisote keba kunu kawokaliyale, me ebe tanalola. Ebeno menoko Ma:liko Yausepetamo natamiya, Ebene iba:te kapiyama: eda:no, Ma:lite dopamo iyatawiya

ebete Godokono Uliyanamo lamituma: eda:te gudu kalaimimene. ✧ ¹⁹ Ebene awi Yausepeko ebe wade tuputupudawanomola. Ebema: ebete Ma:liago kapiyama: eda:no ebete ebene lamituma: eda: tanalo diyatawiya, ebe tetelo ebe ubila Ma:lika gelebadiago alibutima:, mabu ebe ubia:nola epono ololo apulo ebetamo ilipo ikaema:. ²⁰ Wiyasiya ebete me tanalo eba malagidilolo Kawodawa Godokono nopodawate iyo gabodo ebetamo maiganate negeni, “Da:ibidikono a:la:mu Yausepe, a:ma:le Ma:lika a:imano kamiyaalema: eda:ma: akotoletola:la:, mabu ebene tepo magumulo da:luta ebe gudu Godokono Wade-talena Uliyanate ebetamo ikami. ²¹ Iyo, ebete dubu gudu kalaimimene ebene a:ma: ebene mailo Ya:suma: neka:miye, mabu ebete ebene epo ibino iyaiya kuba osiyodilole magumune uwatete ibino igilo ka:mula:lalaemene.”† ✧

²² Ebene me tanalo bilibilinomate emaimiya, Kawodawa Godote ebene woki awokalimi-dawado degiya ebe tabote nanitaboma: keda:ma:, iyo, iyalo tetelo ebete tabo ma kunu giya,

²³ “Buwelete lamituma: eda:te dubu gudu kalaimimene,
ebene iba:te ebene mailo Ima:nuwelama:
keka:ima:na:.”

Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: niyatawa me Ima:nuwela mailono magumu nitana ‘Godote ago nokolina.’ ✧

✧ **1:18:** Luk 1:27,35 † **1:21:** Ya:su mailono magumu nitana ‘Godoko ebe Igilo Mula:dawala.’ ✧ **1:21:** Luk 1:31; 2:21

✧ **1:23:** Ais 7:14

²⁴ Ebema: Yausepete u wata baine maiganate Godokono nopodawate ebe beda: tabo kananiyale, ebete ebe tabamo tuduwatate Ma:liko ebeno kamiya:lema: ebo lawiya.
²⁵ Wiyasiya Ma:lite gudu Ya:suko alaimia:no Yausepete dopamo eba:go kapiyama: kediya:, ebene Ma:lite Godokono gudu dalaimiya ebe tetelo Yausepete ebe Ya:suma: ebo ka:miya. ☆

2

Mulolo MaweLe Ka:la:miolepi Dubuno Tanalo

¹ Elodite Yudiya opolo Kawo Elawodubuma: eba eda:nalo, idoko idilo Ya:sute ebe opono Beteliyama duliya:omololo ebo awokalani. Ebene egela epetapi da:petoiya, ebe tetelo mulolo maweLe ka:la:miolepi dubate egelate da:pemaiganako eba apune mulu opone pelamiya Yudiya opono kawo duliya:omolo Yelusalema:mo. ² Iba:te ma kunu pegeliya, “Keleka: Yu epono Kawo Elawodubuma: eda:ma: dawokali ebe gudu? Ale ebeno maweLe aimano mulu opolo umite ebe amamatema: pelaema:.” ☆

³ Ebema: Kawo Elawodubu Elodite me tanalo dolowiya ebeno tepo magumulo woki bilibilinomoma: ediya, ega:walo Yelusalema kawo duliya:omololo dilukulionamiya ibi bilibilinomate atumu woki bilibili tanalo ebo kelawiya. ⁴ Ebene Godotamo kalimagono ikameopino ununomo watowatopi ega:walo Godokono Totomu iyatulamepi, Elodite ibi bilibilinomo ebetamo ka:la:mite nalateda:liya,

“La:imano woki keba kunula:ka? La: Yu epono Kawo Elawodubu Kelisote kebe duliyaomololo nakawokalamene?”

⁵ Iba:te ebetamo nowamiya, “Ebate Yudiya opono Beteliyama duliyaomololo kawokalamene, mabu Godokono woki awokalimidawate Godokono Bukamo tabo ma kunu akuloliya,

⁶ ‘Beteliyama duliyaomolo Yudiya opolo ditana, Yudiya opono kawokawo elawodubu magumulo a:ma: da:pesoa:, mabu a:ma: magumune epono watodawate kemaigamene, naimano Isalaela epo ebete bulamenamene.’ ” ☆

⁷ Ebene adimo tetelo Kawo Elawodubu Elodite maweke ka:la:miolepi diya gabodo ebetamo ebo ka:la:mini, mabu ebe ubila mawelete kebe tetelo kemaiganiyale iba:godone ebe tete kiyatawanama:. ⁸ Ebete ebe tanalo lawenale ibi eba alibolenalo nanaleni, “La: tolama:wete Beteliyama duliyaomololo gudu wadenomamo nowadiawete da:numa:ema, modobola la: walo ka:pelama:wete na napananiyala:, Ebene nale atumu ka:tote ebe kakanamamatemamo.”

⁹⁻¹⁰ Ebema: maweke ka:la:miolepiate Elodikono tabo olowinate gito tolameniya. Ebene iba:te eba tolamenalo, egelate da:pemaiganako ebe mulu opolo dopamo duminiya, ebe atu maweke walo na:ka:numiniya. Ebe tetelo iba:te maweke da:ka:numiniya kalakala ebo nelaweniya, o kalakala beda: kawonomola:ka:, Ebene ebe mawelete ibi dopolamenale eba tonalo, gudute kebolo kowataniyale mawelete ebe tetenomamo

☆ 2:6: Mai 5:2; Yon 7:42

gito nutini. ¹¹ Ebema: iba:te ebe moto guamo nopila:onate gudu ega:walo ebeno menoko Ma:liko ebo nulameniya. Ebe tetelo iba:te ibino pupamo eba ilukulinalo gudutamo tudila:onate ebe ebo amamateniya, ebene iba:te dopamo mani kawokawonomamo duwateiya ebe nilakapo inamabu waulatelenate gudutamo ebo ikameoniya, ma kunu golodo mani, ape abutimino wade nibo inamabu, ega:walo wade nibo ii inamabu idi.

¹² Ebe idokolo Godote iyolo ibi nanaleni, “La: Kawo Elawodubu Eloditamo walo akotolama:la;,” ebema: egela idilo iba:te wagilimite gabo idido ibino oponomamo ebo tolamiya.

Yausepeko Ma:liko Iba:te Isipiti Opamo Dalautiniya

¹³ Ebene idoko idilo Kawodawa Godokono nopodawate Yausepetamo iyolo pemaiganate ebe napanani, “Modobola a:ma: samonomamo maigawete, gudu ega:walo ebeno menoko uwata:wete Isipiti opamo nalauta:la:. La: ebolo eba nokolionalo, kebe tetelo nale la: dakanalelama la: mammo walo ebo ka:ka:pemamota, mabu tete tatalila Elodite gudu anakapuima: Beteliyama duliynomololo ka:powadimene.” ¹⁴ Ebe tetelo Yausepete maiganate gudu ega:walo ebeno menoko uwatenate Isipiti opamo to gabodo ebo toniya.

¹⁵ Ebema: iba:te Isipiti opamo nemaimite ebo nokoliya Kawo Elawodubu Elodikono a:e teta:mo. Me tanalote ma kunu pemaigiya Kawodawa Godote ebeno woki awokalimidawado degiya ebe tabote nanitaboma: keda:ma:, iyo, iyalo tetelo

ebete tabo ma kunu giya, “Naimano gudute Isipiti opone ka:pema: nale ebe keka:imamo.”

Elodite Gudi Egege Danakapulamiya

¹⁶ Ebene mawe le ka:la:miolepi dubate Elodiko a:da: demasigiya, ebete me tanalo iyatawate kawonomamo dowiya. Ebe ubi kawonomola gudu Kelisoko anakapuima:, ebema: ebete Beteliyama duli yomololo ega:walo niyakabolo dilukulinamiya ebe epatamo gowelaopi dubu aliboliya, iba:te tolamete netewa ulama tete dubu gudi ega:walo a:lia:li gudi bilibilinomo kananakapulaema:. Ebete ma kunu osiyodiliya mabu mawe le ka:la:miolepi dubate ebe aniya kawo mawelete iyalo netewa ulama tetelo dopamo emaigani.

¹⁷ Me tanalote ma kunu pemaigiya Kawodawa Godote ebeno woki awokalimidawa Yelemayado degiya ebe tabote nanitaboma: keda:ma:, iyo, iyalo tetelo ebete tabo ma kunu giya,

¹⁸ “La:ima duli yomolo epagodone imi kawonomote maiga, mabu Lesula:te ebeno gudi liyalamena! Iyo, ebete gowelalo diina katepana:, mabu ebeno gudi bilibilinomate nanitabolo a:ela.” ☆

Yausepeko Ma:liko Iba:te Isipiti Opone Walo Da:ka:piya

¹⁹ Walone tetelo Elodite da:iya, Yausepete Isipiti opolo eba okolinalo Godokono nopodawate iyo gabodo ebetamo ebo maigani. ²⁰ Nopodawate ebe nanani, “A:ma: gudu ega:walo ebeno menoko

☆ 2:18: Yel 31:15; W Mabu 35:19

uwata:wete, la: Isalaela opamo na:kolowamiyala:, mabu gudu anakapuima: dowagelenamiya iba:te a:elaiya.” ²¹ Ebene Yausepete maigate gudu ega:walo ebeno menoko uwatete Isalaela opono pe gabodo walo na:ka:piya.

²² Wiyasiya Yausepete tanalo idi ma kunu olowiya, ka:lo Elodikono gudu Akeleyasiko ebete ebeno nabiwino gobebobo lawete Yudiya opolo Kawo Elawodubuma: edi. Ebema: Yausepete Yudiya opolo nokolima: da:toletoliya, ebe tetelo Godote iyo gabodo tabo idi ma kunu palibiya ebete Ga:lili opamo ka:toma:. ²³ Ebene iba:te Ga:lili opono Nasaletе duliynomolamo nemaimite ebo nokoliya, mabu iyalo tetelo Godokono woki awokalimpiate negeliya, “Epate Kelisoko Nasaletе duliynomolodawama: keka:ima:na:,” ebema: me tanalote ma kunu pemaigiya Kawodawa Godokono tabote nanitaboma: keda:ma:. ☆

3

Yoneko Epo Obamo Waduba:midaoledawate Godokono Tabo Da:kiyawaiya

Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Yon 1:19-28

¹ Ebene ulama epetapi da:petolamiya, ebe tetelo Yoneko epo obamo waduba:midaoledawate pete Yudiya opono bulu opolo Godokono tabo ma kunu pa:kiyawaiya, ² “La:imano kubane nolobila:la:, mabu Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe tanalote na:pe!” ☆

☆ **2:23:** Luk 2:39; Ais 11:1; 53:2; Yon 1:45 ☆ **3:2:** Ma:t 4:17; 1:15

³ Nanitabola, Godokono woki awokalimidawa Aisayate dopamo Yonekono pe tanaloma: tabo ma kunu giya,

“Lumagite bulu opolo tabo ma kunu kawono-mamo ka:pegemene,

‘Kawodawano gabo nosiyodiloma:la;

ebeno gabo na:tupugaima:la:!’ ” ☆

⁴ Ebe tetelo Yonekono okoli tanalo ebe epo epetapino ilukuli tanalo keba kunula:ka: eba kunua; mabu ebete ka:molo-goeo ipo kuba kaliku kau-goeo tama batago pulinaki, ega:walo ebena bae siguniya ega:walo molo naonaki.

☆ ⁵ Ebema: Yelusalema kawo duliynomolo epo ega:walo Yudiya opo epo epetapi ega:walo Yodane Kolomo apulo dilukulionamiya, ibi bilibilinomate Yonetamo tolamiya ebena tabo olowioma; ⁶ ebene iba:te ibino kuba danawokalilamoliya, ebete ibi Yodane Kolomolo obama ebo waduba:midaoliya.

⁷ Ebe tetelo Pa:lisi tanebapi ega:walo Sa:diyusi

tanebapi,* ibi epetapi bilibilinomate Yonetamo tolamiya ebete ibi obamo waduba:midaolema:, wiyasiya Yonete ibi ulamete iba:tamo negiya, “La: bu kalulata! La: potele kanaletia obamo waduba:midaolema: da:pelama:ema, ba:, Godokono kawo dowa tanalonomote la:tamo a:ka:pemene? Ao, ka:pemene! ☆ ⁸ La:imano tepo magumu iyakobi da:midila:ema, modobola la: la:imano nanitabo tanalo awokalima: wadewade tanalo nosiyodilola:la. ⁹ La: a:ka:tuwa: la:imano wokilo ma kunu akogelanakala:, ‘A modobola mabu A:ibalayamako ebe aimano ewono nabiwila.’ Ao, la: a:ka:modobomata! Na la:tamo nani tabo gemo, Godogodolo elawo bitana ebete me nokolamo A:ibalayamakono gudi kosiyodilolema:! ☆ ¹⁰ Ebema: ka:lo Godote ebeno kabi a:li, noloa: da:imi kewa bilibilinomo ebete lute elamo kiyalekemene. ☆

¹¹ “La: epetapi la:imano kubane dolobila:ima,

* **3:7:** Ya:sukono tetelo Yu epono iyatulamepiate netewa taneba magumulo ilukulinamiya, ebe taneba netewano mailo ebe Pa:lisi tanebapi ega:walo Sa:diyusi tanebapila. Ebe netewa tanebapiate woki kapiyama: keda:onamia:, iba:te apamina-teua:go ilukulinamiya. Pa:lisi tanebapiagodolo totomu bilibilinomate pola:namiya, iba:te totomu epetapi Godokono Bukane uwatiya ega:walo totomu epetapi ibi a:ka:tuwa: ibino woki mabune uwatiya. Ebema: iba:te ebe totomu bilibilinomo uwatete wadenomamo tudila:onamiya, ega:walo piyate atu totomu uwatea:no Pa:lisi tanebapiate ibi kubakubapima: gelanakiya. Sa:diyusi tanebapino tanalo iyala. Iba:te a:ka:tuwa: ibi Godoko waloma:tapima: gelanakiya, wiyasiya ibino kateneno ubilo wap-ata:lamenamiya, ebema: iba:te Pa:lisi tanebapino totomu bilibilinomamo ka:tudila:onamia:. ☆ **3:7:** Mat 12:34; 23:33 ☆ **3:9:** Yon 8:33,39; Lom 4:12 ☆ **3:10:** Mat 7:19; Luk 13:6-9

nale ebe tanalo kawokalima: la: obamo waduba:midaolemata. Wiyasiya lumagi idino elawo kawonomola, naimano elawo nodoliona, ebema: na wadenoa: ebeno agowa ukulaleno obo aguwataema:. Ebete naimano walogabo apune ba:pena, ebene ebete la: Godokono Uliyanamo ega:walo ebeno elamo ka:powaduba:midaolema:ta. ☆ ¹² Iyo, ebete witi-laisono nonoka balamo alomono inamabu elawi, ebene ebete witi-laiso naono ebeno moto guamo eba alomolo nonoka elamo ebo kiyalekemene, ebe elate uwomua: tetelo nowaena, ka:egana:.”

Yonete Ya:suko Obamo Daduba:midiya

Mak 1:9-11; Luk 3:21-22

¹³ Ebene Ya:sute Ga:lili opone Yodane Kolomamo Yonetamo piya, ebete ebe obamo kaduba:midama:. ¹⁴ Ebe tetelo Yonete negiya, “A:ma:le na obamo aduba:midanema: modobola, wiyasiya mabu keleka: a:ma: ebe tanalo nagodone laema: da:pa:wa:? Modoboa:!”

¹⁵ Wiyasiya Ya:sute ebetamo negiya, “Modobola a kosiyodilomalema:, mabu Godokono tuputupu gabodo tolame magumulo ebete a tanalo bili-bilinomo osiyodilolema: danaenakomene, ale ubia:noma: a:keda:onakoma:.”

Ebe tetelo Yonete Ya:sukono tabamo tuduwatate ebo osiyodiliya. ¹⁶ Ebene Ya:sute obone eba pidiwilo, ebe tetenomolo Godote ebeno Unu Duliyomolo a:iyamiditalo ebo umiya, ega:walo ebete tanalo idi ma kunu kumiya, Godokono Uliyana bigo ola keba kunula:ka: eba kunu piwisigate ebetamo gito pokoliya. ☆

17 Ebe tetelo tabote Unu Duliyomolone ma kunu piwisigiya, “Me naimano kapiya Gudunomola. Na ebetamo nekalakalitamo.” ☆

4

*Saitanate Ya:suko Kuba Gabamo
Kowabuga:tama: Ebetamo Da:pemaigiya*

Mak 1:12-13; Luk 4:1-13

¹ Ebene Godokono Uliyanate Ya:suko bulu opamo nemagatiya, mabu ebe ubila Saitanatamo tete ebolo nikamete, ebete Ya:suko kuba gabamo kowabuga:tama:. ☆ ² Ebene bulu opolo 40 egelamo eba nokolilo Ya:sute ebe tete geyageyanomolo bae kenanakia:, ebema: ebete bae kape tanalo ebo iyatawiya. ☆

³ Ebene Saitanate ebetamo pemaigate ebe naniya, “A:ma: Godokono nani Guduma: deda:wena, me nokola baema: na:midila:.”

⁴ Ya:sute ebeno tabo eba wiyalo negiya, “Godokono Bukalo tabo ma kunu itana, ‘Lumagite me opono bae kapiyalo a:kigilonamene, wiyasiya ebete Godokono tabo bilibilinomo denaomene nanitabonomolo bigilonamene.’” ☆

⁵ Ebene Saitanate Ya:suko Godokono wade-talena duliyomolo Yelusalemamo magatate Godoko Amamateno Iya Motonu auba unamo nadipite ⁶ ebe ebo naniya, “A:ma: Godokono nani Guduma: deda:wena, a:ma: a:ka:tuwa: opamo na:nepatega, mabu Godokono Bukalo tabo ma kunu itana,

☆ **3:17:** Oale 2:7; Ais 42:1; Ma:t 12:18; 17:5; Luk 9:35 ☆ **4:1:** Yu
Epo 2:18; 4:15 ☆ **4:2:** Maimi 34:28 ☆ **4:4:** Totomu 8:3

‘Godote ebeno nopopi a:imano tanaloma: kapali-
 bolemene,
 iyo, iba:te ibino kotamo a:ma: ka:pelaema:ta,
 ebema: a:ma:le nokolalo agowa
 a:ka:nukamidaemene.’”* ☆

⁷ Wiyasiya Ya:sute negiya, “Ao, nale ebe kuba tanalo a:kosiyodilomo, mabu Godokono Bukalo tabo idi ma kunu itana, ‘Opo lumagite Kawodawa Godoko wabudima: akowagela:la.’ Iyo, ebe mabuma: me opo lumagite ebeno daedale wokiamo tanalo idi dosiyodilomene, ebete akomalagidilala: Godote ebeno igilo gito ka:pa:mula:ema:.” ☆

⁸ Ebene Saitanate Ya:suko damela ununomo ida:mo magatate me opo kawonomono iyaiya opo kawokawo eba niyatumiolo, iba:te ebe opo bilibilinomo ega:walo kawokawo inamabu ebo ulamoliya. ⁹ Saitanate ebetamo negiya, “A:ma: pupamo okoliawete na namamanatena:, ebene nale me tanalo bilibilinomo a:ma:tamo kikameo-mamota.”

¹⁰ Wiyasiya Ya:sute ebetamo negiya, “Sai-tana, a:ma: nagodone na:toa! Godokono Bukalo tabo idi ma kunu itana, ‘A:ma: a:imano Ka-wodawa Godoko amamatelo ebe kapiyatamo

* **4:6:** Saitanate degiya ebe tabo Godokono Bukalo nanitabonomolo bitana, iyo, modobola a:ma: Sam Oale Buka 91:11-12 numiye. Saitanako ebe kawo a:da: tabo kiyawaodawanomola, ebema: tete epetapilo ebete Godokono tabono iyaiya tanalo epono woki mabuamo wadaenako, wiyasiya ebe tabono magumu ebete nanitabolo kawokalilamena:, iyo, me gabodo ebete ibi kuba gabamo wabuga:talenako, ebete Ya:sutamo osiyodiloma: dowageliya eba kunu. ☆ **4:6:** Oale 91:11-12

☆ **4:7:** Totomu 6:16

na:tuduwatanakiye!’ ” ☆

¹¹ Ebene Saitanate Ya:suko atepate, wiyasiya Godokono nopopiate pelamete ebe ebo pa:buiyatiya.

Ya:sute Ebeno Woko Dowagilimiya

Mak 1:14-15; Luk 4:14-15

¹² Ebene gabamaniate Yoneko idoko motamo diyatiya, Ya:sute ebe tanalo olowite ebete Ga:lili opamo gito tiya. ☆ ¹³ Ebete Nasaletе duliynomolo atepate Kapeniyama duliynomololo nokolinami, Kapeniyama duliynomolo ebe Ga:lili Paka:balalo itanami, me paka:Sebulana ega:walo Na:patali me netewa gu epono opo niyakabolo itanami. ¹⁴ Me tanalote pemaigiya Godokono woki awokalimidawa Aisayate kebe tabo ka:kiyawaiyale ebe tabote nanitaboma: keda:ma:, iyo, ebete iyalo tetelo ma kunu a:kiyawaiya,

¹⁵ “Sebulana opo epo ega:walo Na:patali opo epo, Ga:lili Paka:mo tolame gabo niyakabolo dilukuliawenama, la: ebe epolata. Iyo, la: Yodane Kolomo apu balalo da:pola:wenama ebe epolata, la:imano opono mailo ebe Yua: epono Ga:lilila. ☆

¹⁶ Piyate idoko magumulo dilukuliona, iba:te alo kawonomo kuima:na:, iyo, piyate a:e magumulo dilukuliona, wiyasiya igilo alote ibi ka:pukuilaemene.”

¹⁷ Ebe tetelo Ya:sute Godokono tabo kiyawao eba wagilimilo negiya, “La:imano kubane

☆ 4:10: Totomu 6:13 ☆ 4:12: Mat 14:3; Mak 6:17; Luk 3:19-20

☆ 4:15: Ais 9:1-2

olobila:wete woki iyakobi na:midila:la; mabu Godokono Kawo Elawodawama: eda: tete tatalila.” ☆

Ya:sute Namu Uwatolepi Netewa-netewa Duwatiya

Mak 1:16-20; Luk 5:1-11

¹⁸ Ebene Ya:sute Ga:lili Paka: balado eba petolo dubu netewa ebo nulamiya, Saimonoko ebeno mailo idi Pitatela ega:walo ebeno ekawi A:nduluko, ibi netewapi namo uwatolepila, iba:te namo kamauamo na:utiya. ¹⁹ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “La: na nowaloma:ena:la; ebene nale la: epo uwatepima: ka:midilimamota.” ²⁰ Ebe tetenomolo iba:te ibino kamau miyapate Ya:suko ebo waloma:tiya.

²¹ Ebene Ya:sute kela:mo walo ka:tote Sebedikono gudu Ya:imesiko ega:walo ebeno ekawi Yoneko ebo ka:nulamiya, iba:te ibino nabiwa:go pelo ilukulite kamau akoelamolitiya. Ebene Ya:sute ibi netewapi deka:la:miya, ²² ebe tetenomolo iba:te ibino pe ega:walo ibino nabiwi miyapate Ya:suko ebo waloma:tiya.

Ya:sute Godokono Elawamo Epo Bilibilinomo Dowalubilinaki

Luk 6:17-19

²³ Ebene Ya:sute Ga:lili opo kawonomodo da:petonaki, ebe tetelo ebete Yu epono iyaiya balidi ibilamole motolo ibi eba iyatulamelo, Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebete ebe tanalono Wade Tabo iba:tamo ebo kiyawaonaki, ega:walo epo magumulo piyate iyaiya temetema:go dilukulionamiya ebete ibi

☆ **4:17:** Mat 3:2; 19:27

bilibilinomo wadekobi atumu a:ka:midiolenaki.
 ☆ 24 Ebene ebe tetelo Siliya opo epo bilibilinomate
 atumu Ya:sukono tanalo kolowiote, iba:te
 ibino iyaiya temetema:gopi ebetamo ebo
 magaelenakiya. Ma kunu kubakuba uliyanagopi,
 ea: temetema:gopi, ape kodakoda temetema:gopi,
 ega:walo iyaiya gabugabuagopi bilibilinomo
 epetapiate Ya:sutamo da:pelamenakiya, ebete
 ibi wadekobi ebo midiolenaki. ☆ 25 Nanitabola,
 ebe tetelo epo bilibilinomate Ya:sutamo iyaiya
 opone pelamoliya, iyo, iba:te Ga:lili opone,
 Teni Duliyomolono opone, Yelusalema kawo
 duliyomolone, Yudiya opone, ega:walo Yodane
 Kolomo apune iyaiya pelamolete Ya:suko ebo
 waloma:tiya. ☆

5

*Ya:sute Epo Iyatulaema: Damela Unamo
 Da:nodoliya*

¹ Ebene ebe epo bilibilinomate Ya:sutamo
 da:pelamiya, ebete ibi ulamete damela unamo
 nodolote gito nokoliya. Ebema: ebe waloma:tapi
 dubate pelamete ebe da:pa:wa:midadigiya,
² ebete ibi iyatulame ebo wagilimiya.

Godokono Nanitabo Kalakala Tanalo

Luk 6:20-23

³ Ya:sute iba:tamo negiya,
 “Piyate ibi a:ka:tuwa: ibi egegema: gelalo
 Godoko ibino Kawodawama: degelanaka,
 modobola iba:te nekalakalaima:na,
 mabu Godote Kawo Elawodawama: deda:na,

☆ 4:23: Ma:t 9:35; Mak 1:39; Ali 10:38 ☆ 4:24: Mak 6:55

☆ 4:25: Mak 3:7-8

- ebe wade duliynomolono tanalo ibinola! ☆
- 4 Ega:walo piyate me tetelo temetema:go dimina,
modobola iba:te nekalakalaima:na,
mabu Godote iba:tamo gelebadi
kikalaemene! ☆
- 5 Ega:walo piyate amamaoa:pima: deda:ona,
modobola iba:te nekalakalaima:na,
mabu Godote me opo kawonomo iba:tamo
kikalaemene! ☆
- 6 Ega:walo piyate tuputupu ilukuli tanaloma:
diyawaona,
modobola iba:te nekalakalaima:na,
mabu Godote ibino iyawa tanalo
ka:modoboilaemene! ☆
- 7 Ega:walo piyate nilakapo dawokalilamena,
modobola iba:te nekalakalaima:na,
mabu Godote iba:tamo ebeno nilakapo ka-
wokolimene!
- 8 Ega:walo piyate ibino tepo magumu wadenomamo dukulalena,
modobola iba:te nekalakalaima:na,
mabu iba:te Godokono ololo kuima:na!
- 9 Ega:walo piyate dowapiatamo milo dikalamena,
modobola iba:te nekalakalaima:na,
mabu Godote ibi ebeno gudima: kegemene!
- 10 Ega:walo piyate tuputupu gabodo eba wapata:lamenalo
ebe mabuma: temeteme duwatanaka,
modobola iba:te nekalakalaima:na,
mabu Godote Kawo Elawodawama: deda:na,
ebe wade duliynomolono tanalo ibinola! ☆

11 “Ega:walo epate na mabuma: la: malogolelo kawokawo temeteme eba ikalamelo la: kubapima: degelana, la: atumu na:kekalakalala:!

☆ 12 Iyo, la: kawonomamo nekalakalala:, mabu walone tetelo la:le Godokono Unu Duliynomololo la:imano wiya kawokawonomo ka:nuwatemamota. Numa:la:, dopamo tetelo dilukulinamiya ebe kubakubapiate atumu Godokono woki awokalimipiatamo kawokawo temeteme eba kunu kikalamenamiya.” ☆

Solu Ega:walo Alo Ibino Tanalo

Mak 9:50; Luk 14:34-35

13 Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La: me opono solu golalata, wiyasiya la:imano sol-uno golate daltidimene, lumagi idite walo solukobi midima: a:ka:modobomene. Ebe solu kubanomoma: eda:, ebema: epate iyabaiamo am-inaolete agowamo ka:mikitaolema:na:.

14 “Ega:walo me tanalo idila, la: me opo kawonomono alolata, mabu nanitabola, damela unulo ditana epate ebe duliynomolo wadenomamo buminama:na:.” ☆ 15 Iyo, lumagite ebeno wuiki alo pite bagowo magumamo a:kiyatimene wiyasiya ebete awokala baiamo kiyatimene, Ebene ebe alote moto gulo dilukulina ebe epo bilibilinomo ka:pukuilaemene. ☆ 16 Atu gabodo modobola la:imano alote epo epetapi na:pukuilaemene, Ebene iba:te la:imano wadewade osiyodilole tanalo ulamete la:imano Unu Duliynomolo Nabiwi kemoioma:na:.” ☆

☆ 5:11: 1Pit 4:14 ☆ 5:12: Ali 7:52 ☆ 5:14: Yon 8:12; 9:5

☆ 5:15: Mak 4:21; Luk 8:16; 11:33 ☆ 5:16: Epe 5:8-9; 1Pit 2:12

Godote Mosesedo Epatamo Dikalamiya Ebe Totomu Tabono Tanalo

17 Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La:wadenomamo nemalagidilala:, Godote Mosesedo epatamo dikalamiya ega:walo ebeno woki awokalimipiate ebeno Bukamo dakuloliya, nale ebe wadewade Totomu Tabo iyabaiamo alomoma: ka:piya:. Ao, eba kunua:. Nale wiyasiya ebe iyaiya Totomu Tabono nanitabo tanalo awokalima: piyamo.

✧ 18 Na la:tamo nani tabo gemo. Me opo ega:walo tobolo unu ibino inamabuate tete geyageyanomolo eba pola:nalo Godokono Totomu Tabote atumu ba:ka:pola:nama:na:, ibi bilibilinomo magumulo tabo da:pesonomo idite akalatidimene. Iyo, Godote kebe tabo apuapu ebeno Bukamo dalomoliya, ebe tanalate epo biyatulamenakoma:na: ebeno woko bilibilinomo opoliyale uwomuamo! ✧

19 Ebema: Godokono Totomu Tabo bilibilinomo magumulo kebe lumagite tabo da:pesonomo idi ubia:noma: eda:te, ebene ebete epetapi tudila:oa: tanalo diyatulaemene, walone tetelo ebete Godokono Unu Duliyomololo da:pesonomoma: ka:neda:mene. Wiyasiya kebe lumagite Godokono Totomu Tabo bilibilinomamo eba tuduwatalo epo epetapi atu tanalo osiyodilolema: diyatulaemene, ebete Godokono Unu Duliyomololo kawoma: ka:neda:mene. ✧

20 Ebema: nale la: analemata, modobola la:le Godokono Totomu iyatulamepi ega:walo Pa:lisi

tanebapi ibino tanalo nemalagidilala. Epate ibi tuputupupima: gelana, wiyasiya la:imano tuputupu ilukuli tanalote ibino ilukuli tanalo odolia:no la: Godokono Unu Duliyomolamo a:ka:nopila:ema.”

Epono Dowa Tanalo

²¹ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Dopamo tetelo epate Godokono totomu tabo idi ma kunu diyatulamenakiya, la: olowiyamata. ‘Lumagi akoanakapuma:la:. Potele lumagi idi danaka-puimene, epono tabo anagilamelelamedawate ebetamo kuba wiya kikaemene.’ ☆ ²² Wiyasiya me tetelo nale tabo idi na:kegemo. Kebe lumagite ebeno ekawitamo da:dowamene, tanalo anagiyamidadawate ebetamo kuba wiya kikaemene, ega:walo kebe lumagite ebeno ekawi demalogomene, Ka:nisolo dubate ebetamo kuba wiya kikaema:na:, ega:walo kebe lumagite ebeno ekawi watoa:noma: degemene, ebe kuba mabuma: Godote ebe Ela Opamo kanalibomene. ☆ ²³ Ebema: a:ma: Godoko watidilonoma: kalimagono inamabu patapatamo eba adaelo a:ma: woki wadenomamo ma kunu da:nelawa:emene, ‘Eiye! Naimano ekawite natamo na:dowana!’ ☆ ²⁴ modobola ebe tetelo a:ma: a:imano nilakapo inamabu ebamo natepapiye. A:ma: dopamo toawete a:imano ekawi gelebadikobi na:mida:wete, ebene a:ma: walo ka:pa:wete ebe nilakapo inamabu Godotamo ebo na:pikamiye.

☆ 5:21: Maimi 20:13; Totomu 5:17 ☆ 5:22: 1Yon 3:15 ☆ 5:23: Mak 11:25

25 “A:ma:tamo da:dowana ebe lumagite a:ma: gabamani dubu kawotamo demagatatamene, la: ebetamo nemaimia:no modobola a:ma: dopamo goweladawago gelebadima: na:nediyala:. A:ma: ebe gelebadikobi midia:no, nanitabola, ebete a:ma: kawo dubuno kotamo ka:niyatima:ta, ebene kawo dubute wiyasiya a:imano kuba anagiyamidametate a:ma: polisi dubutamo eba nalibolo, a:ma: idoko motamo ebo ka:toma:ta. 26 Na a:ma:tamo nani tabo gemo, a:ma: idoko moto gulo eba nokolilo, gabamani dubute kebako tete wiyama: a:ma: danatamene, a:ma:le ebako kuba wiya modobutinomo modobuta:wete duliynomolamo walo ka:ka:pema:ta, wiyasiya a:ma:le ebe wiya modobutia:no a:ka:pemaigaemene.”

Kamiyale Pilo Tanalo

27 Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Epate Godokono totomu tabo idi ma kunu diyatulamenakiya, la: olowiyamata. ‘Lumagi idino kamiyale pilolo akolawa:la:.’ ☆ 28 Wiyasiya me tetelo nale tabo idi na:kegemo. Kebe dubute kamiyale idi umite ubi ebetamo diyatimene, Godokono umi magumulo ebete ebene tepo magumulo ebe kuba iyalo osiyodilo. 29 Ebema: a:imano tumudi apu balidite a:ma: kuba gabamo dowabuga:tatana, a:ma: magoba:wete iyabaiamo neba:idila! Modobola a:imano balidite me tetelo alatidi, modoboa: walone tetelo Godote a:imano ape kawonomo Ela Opamo ba:idiloma:! ☆ 30 Ega:walo a:imano tumudi apu kotote

a:ma: kuba gabamo dowabuga:tatana, a:ma: itamidawete iyabaiamo neba:idila. Modobola a:imano kotote me tetelo alatidi, modoboa: walone tetelo a:ma:le ape kawonomago Ela Opamo toma:!” ☆

Kamiyale Alibuti Tanalo

Ma:t 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18

³¹ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Ega:walo epate Godokono totomu tabo idi ma kunu iy-atulamenakiya, ‘Kebe dubute ebeno ubia: tetelo kamiyale dalibutimene, kuba:. Ebete ebe alibuti tabo pepamo akulolete ebetamo ikamelo ebo kanalibomene.’ ☆ ³² Wiyasiya me tetelo nale tabo idi na:kegemo. Dubu idino kamiyaletu dubu ida:go kuba osiyodiloa:no, ebeno ebeno awite ebe ubia:noma: eda:te gito dalibutimene, ebe dubute kawo kuba kosiyodilomene, ebeno ebete Godogodone kuba wiya nanitabolo kelaemene. Mabu ebeno kuba osiyodilo tanalodo ebeno kamiyaletu eba tolo dubu idi da:nelaemene, Godokono umi magumulo ibi netewapino osiyodilo tanalote pilo tanaloma: keda:mene.” ☆

Godokono Ololo Apulo Tabo Nanitabonomolo Ge Tanalo

³³ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Dopamo tetelo epate Godokono totomu tabo idi ma kunu diyatulamenakiya, la: olowiyamata. ‘A:ma:le Godokono mailamo kebe tabo da:kiyawaemene ebe tabo bilibilinomo nanitabonomolo

☆ **5:30:** Ma:t 18:8; Mak 9:43 ☆ **5:31:** Totomu 24:1-4; Mak 10:4

☆ **5:32:** 1Kol 7:10-11

nosiyodiloliye.’ ☆ 34 Wiyasiya me tetelo nale tabo idi na:kegemo. A:ma:le epetapiatamo nani tabonomo gema: dowagela:emene, iba:te a:imano tabo nanitabokobi ka:midima: a:ma:le Godokono Unu Duliynomolono mailo akoka:miala:, mabu ebe Duliynomolo talenama: eda:na, ebe Godokono okoli baila. ☆ 35 Ega:walo me opono mailo akoka:miala:, mabu me opo atumu talenama: eda:na, ebe Godokono agowa puti baila. Ega:walo atumu Yelusalema kawo duliynomolono mailo akoka:miala:, mabu ebe aimano Kawo Elawodawa Godokono duliynomolola. ☆ 36 Ega:walo a:imano tabo olowidawate a:imano tabo nanitabokobi ka:midima:, a:ma:le a:imano mailo akoka:miala: mabu a:ma: kawodawa:, iyo, a:ma:godolo elawo kitana: a:imano kapiya kilikili eke keyakeyama: midima:. 37 Modobola a:ma: wiyasiya a:imano tabo kiyawao magumulo inamabu idino mailo ka:mia:no tabo nanitabolo ma kunu negiye, ‘Iyo, na kosiyodilomamo,’ ega:walo kebe tetelo a:ma: tanalo idi osiyodilo modoboa:noma: deda:emene, modobola a:ma: nani tabo idi ma kunu negiye, ‘Ao, na a:kosiyodilomo.’ Eiye! Epetapiate a:imano tabo nanitabokobi ka:midima: a:ma:le a:imano tabo elawokobi ka:mida:ema: tabo idi akogeala:, mabu ebako tabo kiyawao tanalote Saitanagodone ka:pemene.”

*A:ma:tamo Kuba Dosiyodilonako Ebe Lumagi-tamo Kuba Ako-osiyodilala:
Luk 6:29-30*

☆ 5:33: Maimi 20:7; Kalima 19:12; Nabas 30:2; Totomu 23:21

☆ 5:34: Ais 66:1; Ya:i 5:12; Ma:t 23:22 ☆ 5:35: Oale 48:2; Ais 66:1

³⁸ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Ebate Godokono totomu tabo idi ma kunu diyatulame-nakiya, la: olowiyamata. ‘Lumagi idite a:imano balidi da:kubaimene, a:ma: wiyasiya ebeno balidi ka:kubaimima:ta. Ega:walo lumagi idite a:imano lalo dowakeamidalemene a:ma: atumu ebeno lalo kowakeamidalema:ta.’ ☆ ³⁹ Wiyasiya me tetelo nale tabo idi na:kegemo. Potele a:ma:tamo kuba dosiyodilonako ebe ako-odiyobala:, ma kunu ebete a:ma: tumudi apu tatakolo danagalimitamene, modobola a:ma: pele apu ebetamo na:kikamiye. ⁴⁰ Ega:walo kebe lumagite a:imano lubudino inamabu laema: ubi iyatilo a:ma: tanalo anagiyamida baiamo magatama: degemene, modobola ebetamo gito nikamiye ega:walo ebe atu tetelo a:imano sete inamabu akoamoeda:la:, a:ma:le ebetamo nilakapolo gito na:kikamiye. ⁴¹ Ega:walo gabamani dubu idite ebeno inamabu kapiya kilomita tatalidopamo aguwataema: a:ma: danatamene, modobola a:ma: kalakalago ebeno inamabu netewa kilomita muludopamo aguwawete eba:go na:tiye. ⁴² Ega:walo kebe lumagite a:imano inamabu idima: a:ma: da:toweometamene, modobola a:ma: ebetamo nilakapolo nikamiye. Iyo, idite tete idilo a:ma:godone inamabu lawete walo a:ma:tamo ikaema: da:kegemene, modobola a:ma:le ebe nowalubiye.”

*La:go Gowelaopi Nilakapolo Malagidilole
Tanalo
Luk 6:27-28,32-36*

☆ **5:38:** Maimi 21:24; Kalima 24:20; Totomu 19:21

⁴³ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Epate ma kunu diyatulamenakiya, la: olowiyamata. ‘A:ma: a:imano namutudawa nilakapolo nemalagidilona, wiyasiya potele a:ma:go da:gowelaona a:ma:le ebako lumagitamo dowama:kuba:’ ☆ ⁴⁴Wiyasiya me tetelo nale tabo idi na:kegemo. La:go da:gowelaona, modobola la: ibi nilakapolo nemalagidilolenala:, ega:walo la:tamo temeteme dikalامتana ibi Godotamo nowadipalatenakiyala: ebete ibi wadenomamo kowalubilinama:.” ☆ ⁴⁵ Mako osiyodilo tanalodo la: Unu Duliyomolo Nabiwino gudima: beda:onamata, mabu ebete ebeno egelano alo ega:walo ebeno ulama kuba epo ega:walo tuputupu epo iba:tamo kapimiya pikalامتako. ⁴⁶ Piyate la: nilakapolo demalagidiloletana, la: ebe epo kapiya demalagidilola:wenama la:imano woki keba kunula:ka:? Ebe mabuma: Godote la:tamo wade wiya ba:kikalامتamene? Ao, mabu mani pilolo uwatepiate atumu ibino namutupi kapiya malagidilolenaka! ⁴⁷ Ega:walo la: la:imano epo kapiyatamo wadewade tanalo dosiyodilola:wenama la:imano woki keba kunula:ka:? La: ebe wadewade osiyodilole magumudo epo epetapi ba:kodoila:ema? Ao, mabu nanitabokobi midia:piate atumu ibino epo kapiyatamo wadewade tanalo osiyodilolenaka! ⁴⁸ Ebema: la:imano osiyodilole magumulo wadenomamo nilukuliniyala:, la:imano Unu Duliyomolono Nabiwi keba kunula:ka: eba kunu, mabu ebegodolo kapiya kuba idi kitana:.” ☆

☆ **5:43:** Kalima 19:18 ☆ **5:44:** Maimi 23:4-5; Luk 23:34; Ali 7:60; Lom 12:14,20 ☆ **5:48:** Kalima 19:2; Totomu 18:13

6

Epono Wadewade Osiyodilole Tanalo Ega:walo Nigologolopiatamo Nilakapo Inamabu Ikalame Tanalo

¹ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La: nanisiwale, wadewade tanalo osiyodilole tetelo epetapiate la:imano wade tanalo uima: ibino ololo apulo ako-osiyodilola:la:. La: eba kunu dowagela:ema la:imano Unu Duliynomolono Nabiwite la:tamo wade wiya a:kikalametamene. ☆ ² Ebema: nilakapo inamabu nigologolopiatamo ikalame tetelo epetapiate la:imano wade osiyodilo tanalo uima: awokala ako-osiyodilala:. Numa:la:, mena netewa epate balidi ibilamole motolo ega:walo epono ololo apulo ibino nilakapo inamabu diyamo kawonomago ikalamenaka epetapiate ibi kemoiolema:. Ebema: na la:tamo nani tabo gemo, iba:te epono moiole tanalo magumulo ibino kawo wiya iyalo elawa:, Godogodone walo a:kuwatema:na. ³ Wiyasiya la:imano nilakapo inamabu ikalame tetelo modobola la:le diya gabodo nosiyodiliyala:, ma kunu la:imano wade namutudawa idite akoiyatawala:, Godoko kapiyate niyatawamene. ⁴ Iyo, la: nilakapo inamabu diya gabodo nikalamenakiyala:, ebene la:imano Nabiwi Godote la:imano diya osiyodilo tanalo umite ebete a:ka:tuwa: la:tamo wade wiya bikalamenakoma:ta.”

Godago Tabo Gela Tanalo
Luk 11:2-4

5 Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La:le Godago tabo gela tetelo mena netewa epoma: akoeda:oala:. Iba:te balidi ibilamole motolo ega:walo epono ololo apulo utitatate tabo madodo unamo wadipalatelelo Godotamo ebo gelanaka, mabu ibi ubila epate ibino gela tanalo kolowilatelema:. Ebema: na la:tamo nani tabo gemo, iba:te epono moiole tanalo magumulo ibino kawo wiya iyalo elawa:, Godogodone walo a:kuwatema:na: ☆ 6 Wiyasiya a:ma:le Godago tabo degelaema, modobola a:ma: motamo nodolawete gigiyu na:pemopiye. Ebene a:ma:le a:imano Nabiwa:go diya gabodo tabo eba gelalo, a:ma:le ebe a:kuma:emene, wiyasiya ebete a:imano diya osiyodilo tanalo umite a:ma:tamo wade wiya ebo kikaema:ta.

7 “Ebema: a:ma:le Godago tabo gela tetelo, a:ma: Godoko iyatawa: lumagima: akoeda:la:. Numa:la:, ebako lumagite Godoko toweome tetelo ma kunu malagidilonako, ‘Nale atu towetowe tabo bilibili teta:mo degenakomo, ebema: Godote naimano tabo nanitabonomolo kolowimene.’ ☆

8 Wiyasiya la: ebako lumagima: akoeda:oala:, mabu la:le la:imano iyaiya modoboa: tanalo Godoko ana:no ebete iyalo iyatawanako. ☆

9 Ebema: la: Godotamo towetowe tabo ma kunu negelanakiyala:,

‘Aimano Unu Duliyomolono Nabiwi,
modobola a:imano talena mailo epate nadi-
patema:na:,

10 ega:walo modobola a:ma:le Kawo
Elawodawama: deda:wena

☆ 6:5: Mat 23:5; Luk 18:10-14 ☆ 6:7: 1Ela 18:26-29 ☆ 6:8: Mat 6:32

ebe tanalote nawokalamene.
 Nanitabola, a:ma:le a:imano ubi tanalo keba
 kunu kalomawena
 Unu Duliyomololo eba kunu bosiyodilole-
 nakoma:ta,
 ebema: modobola a:ma: me opolo
 a:imano ubi tanalo atumu
 na:kosiyodilolenakiye. ☆
 11 Ega:walo modobola a:ma: me kapiya egelano
 bae atamo modobolo nikaema:.
 12 Ega:walo epetapiate atamo kuba
 dosiyodilolena,
 ale ebe kuba egebolelamete
 ka:dodolomatililaemalema:,
 ebema: modobola a:ma: atumu
 aimano kuba egeboleama:wete
 na:dodolomatiliama:. ☆
 13 Ega:walo Saitanakono kuba gabamo wabuga:ta
 magumulo
 a:ma:le wiyasiya a eba walubilo
 a:imano wade gabodo nemagataenakiye,
 iyo, ebeno kuba osiyodilo magumune
 aimano igilo na:mula:leama:,
 mabu a:imano Kawo Elawodawa tanalo,
 ega:walo elawo kawonomo,
 ega:walo amama tanalo
 uwomua: tetelo a:ma:godolo ba:pola:nama:na.
 Taula.' »* ☆

14 Ya:sute tabo moga:melo walo na:kegiya,
 “Epetapiate kuba la:tamo dosiyodiloliya, la:le

☆ 6:10: Luk 22:42 ☆ 6:12: Ma:t 6:14-15; 18:21-35 * 6:13: Ma:t
 6:13b buka apuno tabo Ma:tiyute bukamo kakuloliya:, wiyasiya
 ebeno buka osiyodilo walogabo apune nanitabokobi mididawa
 idite akuloliya. ☆ 6:13: Luk 22:40; Ya:i 1:13; Yon 17:15; 2Tes
 3:3

ibino kuba da:dodolomatililama:ema la:imano
 Unu Duliynomolono Nabiwite atumu la:imano
 kuba egebolelametate ka:dodolomatililaema:ta,
 ☆ 15 wiyasiya la:le epetapino kuba dodolo-
 matililamea:no, la:imano Unu Duliynomolono
 Nabiwite atumu la:imano kuba egebolelametate
 a:ka:dodolomatililametamene.”

*Godokono Woko Osiyodiloma: Bae Naoa:no
 Pola:na Tanalo*

16 Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La:le
 Godokono woko osiyodiloma: bae naoa:no
 da:pola:wenama, mena netewa epoma:
 akoeda:oala:. Iba:te bae naoa:no pola:na tetelo
 ibino dopo mibomiboma: eda:olamenaka,
 mabu ibi ubila epate ibino bae naoa: tanalo
 kumilaema:. Ebema: na la:tamo nani tabo
 gemo, iba:te epono moiolo tanalo magumulo
 ibino kawo wiya iyalo elawa:, Godogodone walo
 a:kuwatema:na:. ☆ 17 Wiyasiya a:imano bae
 naoa:no okoli tetelo modobola a:ma: ebe tanalo
 diya gabodo nosiyodilonakiye. Ebema: a:ma: bae
 kapete umia:no, a:ma:le kalakalago dokoliawena
 a:ma: eba kunu nokolitiye, a:ma:le a:imano eke
 wadipalatela:wete a:imano ololo wadenomamo
 kukulama:ta. 18 Ebene epate a:kiyatawaoma:na:
 a:ma:le bae naoa:no dokoliawita, Nabiwi
 Godoko kapiyate kiyatawamene. A:ma:le ebe
 a:kuma:emene, wiyasiya ebete a:imano diya
 osiyodilo tanalo umite a:ma:tamo wade wiya ebo
 kikaema:ta.”

Godokono Unu Duliyomololo Inamabu Dogodogokobi Midili Tanalo

Luk 12:33-34

¹⁹ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La: me opolo inamabu dogodogokobi akomidilinala; mabu me opolo wadewade kaliku nopaiate a:kubailamenaka ega:walo auli inamabu nabote atumu a:ka:kubailamenaka. Iyo, nanitabola, pilo epate moto guamo podolote la:imano inamabu epetapi gito ka:pa:kubailaema:na:.” ☆ ²⁰ Ebema: modobola la: Godokono Unu Duliyomololo la:imano inamabu dogodogokobi na:midilinala; mabu ebolo nopaiate inamabu kenaona; ega:walo nabote inamabu ka:kubailamena; ega:walo pilo epate moto guamo odolote la:imano inamabu a:kuwatema:na:.” ☆ ²¹ La: nanisiwale! La:imano inamabuate kebolo da:pola:nama:na: la:imano tepo magumuno woki atumu ebolo ka:na:pola:nama:na:.”

Apeno Alono Tanalo

Luk 11:34-36

²² Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Lumagino apeno alo ebe ebeno balidila. Ebema: a:imano balidite wadenomamo da:pukuilaemene a:imano tepo magumuno alote atumu wadenomamo ka:ka:pukuilaemene,” ²³ wiyasiya balidite wadenomamo pukuilamea:no a:imano apete idoko magumulo kitanamene. Ebema: a:ma: nanisiwale, a:imano tepo magumuno alote didokomene, ebe idoko tanalo beda: kawonomola:ka:!”

☆ **6:19:** Ya:i 5:1-3 ☆ **6:20:** Ma:t 19:21; Luk 18:22

Godoko Ega:walo Mani Ibino Tanalo

Luk 16:13

²⁴ “Ega:walo me tanalo idila, lumagite netewa elawodubatamo wokodawama: eda:ma: mod-
 oboa:. Ebete eba kunu dowagelemene iditamo
 eba dowanalo idi nilakapolo bemalagidilon-
 amene, ega:walo ebe iditamo eba utinalo idi
 ubia:noma: beda:namene. Ebema: a:ma: atumu,
 Godotamo ega:walo manitamo kapiya tetelo
 tuduwatama: modoboa:.”

Godoko Nanitabokobi Midi Tanalo

Luk 12:22-31

²⁵ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Nale la:
 analemata, la:imano ilukulio tanaloma: woki
 bilibilima: akoeda:onala:, iyo, la:le nao inamabu,
 nio inamabu, ega:walo pupuliono inamabu
 uwatema: kawonomamo akomalagidilola:la:,
 mabu nao inamabu ega:walo pupuliono
 inamabu iba:te kawokawoma: keda:ona:.
 Nao inamabute lumagitamo nanitabo igilo
 ba:kikaemene? Ao, a:kikaemene, ega:walo
 pupuliono inamabute atumu ebeno ape uwomua:
 tetelo a:kowalubinamene. ☆ ²⁶ Ebema: la:
 olaolano tanalo nemalagidilala:, iba:te pali
 inamabu kamiona: ega:walo iba:te pelamete
 naono pali inamabu ka:petapionakoa:, iyo, ibino
 pali inamabu alomono moto puliyala, wiyasiya
 la:imano Unu Duliyomolono Nabiwite iba:tamo
 bae modobolo ikalamenako. Numa:la:, Godokono
 nilakapo nanitabolo bitana olaolatamo, wiyasiya
 la:tamo keba kunu kitanale? Nanitabola, ebeno
 nilakapo la:tamo kawonomoma: eda:te ilukulina

☆ **6:25:** Pil 4:6; 1Tim 6:6-8; 1Pit 5:7

ilukulina tetelo bitanamene! ☆ 27 Ebema: la: woki bilibilima: akoeda:oala:. Lumagite ebe a:ka:tuwa: ebeno a:e tete egela ida:mo keba kunu na:kiyatimene, ega:walo ebete ebeno igilo keba kunu na:kegeyageyaima:tepamene? Gabo puliyala, kitana:.

28 “Ebema: mabu keleka: la: pupuliono inamabuma: woki bilibilima: deda:wenama? La: me opono kaiyakaiyano tanalo nemalagidilala:, iba:te woko kosiyodilona: ega:walo pupuliono inamabu kosiyodilolena:.” 29 Nale la: analemata, Kawo Elawodubu Solomonote inamabu dogodogodawanomoma: eda:nami, wiyasiya ebete wadewade tita:gono inamabu da:pupulinaki, ebe kalikuno titi me opono kaiyakaiyano titite nodoilina. ☆ 30 Numa:la:, me opono uwagate ka:lo napepeuta, dumutu epate elamo kiyalekema:na:, wiyasiya Godote ebe nonoka inamabu tita:gonoma: midilina, ebema: ebete atumu la:tamo pupuliono inamabu modobolo bikalamenakoma:ta. La: me tanalo wadenomamo iyatawaoa:no la:imano nanitabokobi midi tanalo Godotamo kawokawoa:!

31 “Ebema: la:le woki bilibilima: eda:olo ma kunu akogelanakala:, ‘A beda: na:kenaoma:, ega:walo a beda: na:ka:nioma:, ega:walo a beda: na:ka:pupulioma:?’” 32 Nanitabokobi midia:piate me inamabu woki bilibila:go olena, la: wiyasiya eba kunu akowagelenala:, mabu ebe inamabu la:godolo modobolo pola:na:no la:imano Unu Duliyomolono Nabiwite iyalo

iyatawanako. ☆ 33 Ebema: la: la:imano
 Kawo Elawodawa Godotamo tudila:olo ebeno
 tuputupu okoli tanalo dopamo nowadiala;
 ebene la:imano modoboa: tetelo ebete la:imano
 iyaiya tanalo ulamelelametate la:tamo modobolo
 bikalamolenakoma:ta. ☆ 34 Ebema: la:
 dumutu egelano tanaloma: woki bilibilima:
 akoeda:oala; mabu ebe egelano tanalote
 a:ka:tuwa: kapawokalamene. Ka:lo egelalo
 da:pola:na ebe iyaiya tanalo nemalagidilola;
 wiyasiya egela idino kuba tanalate pemaimia:no
 dopamo tole tanalote la:tamo akopa:la:”

7

Epono Tanalo Anagilamelelame Tanalo

Luk 6:37-38,41-42

1 Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Epo
 epetapino kuba osiyodilole tanaloma: la:le ibi
 kubakubapima: samamo akoka:la:miala; ebene
 Godote la: kubakubapima: a:keka:la:mitamene,
 ☆ 2 mabu la:le epono tanalo keba kunu
 kanagilamelelame:ema, Godote la:imano
 tanalo eba kunu kanagilamelelaema:ta,
 ega:walo la: epetapiatamo keba kunu
 kosiyodilola:wenakoma, eba kunu Godote
 la:tamo atumu ba:kosiyodilolenakomene. ☆
 3 Keleka: mabu a:imano ekawino balidilo nonoka
 da:peso umilo wiyasiya a:imano balidilo ditana
 ebe kawo kewa tete kuma:wena? 4 Ega:walo
 beda: mabuma: a:imano ekawitamo ma kunu
 degeawita, ‘Modobola a:imano balidilo ditana

☆ 6:32: Ma:t 6:8 ☆ 6:33: 1Ela 3:13-14; Oale 37:4,25; Lom 14:17

☆ 7:1: Lom 2:1; 1Kol 4:5; Ya:i 4:11-12 ☆ 7:2: Mak 4:24

ebe nonoka da:peso nale kelaemamota,' wiyasiya a:imano balidilo ditana ebe kawo kewa tete a:ma: kelawa:wena:? ⁵ Eiye! A:ma: mena netewa lumagilata! Modobola a:ma: dopamo a:imano balidilo ditana ebe kewa lawa:wete, a:ma:le walone wadenomamo mela:wete a:imano ekawino balidilo ditana ebe nonoka da:peso ebo kelaema:ta.

⁶ “Ega:walo me tanalo idila, la:le Godokono talena inamabu gaagaatamo akoikalama:la. La: eba kunu dowagela:ema, diyala, iba:te la:tamo olobila:te la: kubanomamo da:baloletamene, ega:walo la:imano wadewade mani goeogoeatamo akoikalama:la; iba:te ebe inamabu agowamo mikitaolete gito da:ba:miyapama:na:.”

Modoboa: Tetelo Godoko Toweome Tanalo

Luk 11:9-13

⁷ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La: Godoko na:toweoma:la; ebete la:tamo kikalaema:ta. Iyo, la: ebeno wade tanalo nowadiala; la:le kuimamota, ega:walo gigiyu nanakamiala; ebete la:tamo ka:iyamidamene. ☆ ⁸ Numa:la; piyate Godoko da:toweomenaka iba:te ebegodone kelaema:na; ega:walo piyate ebeno wade tanalo dowadinaka iba:te kuima:na; ega:walo piyate gigiyu danakaminaka ebete iba:tamo ka:iyamidamene. ☆ ⁹ La: magumulo kebe dubu ebeno gudute ebe baema: da:toweoemene, wiyasiya ebetamo nokola ba:kikaemene? ¹⁰ Ega:walo ebe gudute a:ma: namoma:

☆ **7:7:** Mak 11:24; Yon 14:13; 15:7; 16:23-24 ☆ **7:8:** 1Yon 3:22; 5:14-15

da:toweometamene, a:ma: wiyasiya ebetamo bu kalu ba:kikama:emene? ¹¹ Numa:la:, la: wadewade epoa: wiyasiya la: iyatawalata la:imano guda:tamo wadewade bae ikalaema:, ebema: la:imano Unu Duliyomolono Nabiwi atumu iyatawanomola wadewade tanalo epatamo ikalaema:, piyate ebe da:toweomenaka iba:tamo kikalaemene. ☆

¹² “Ebema: epate la:tamo beda: tanalo osiyodiloma: la:le ubi diyata:wenakoma, la: epetapiatamo eba kunu nosiyodilonakiyala:, mabu Godote ebeno Totomu Tabo Mosesedo epatamo dikalamiya ega:walo ebeno woki awokalimipiate ebeno Bukamo dakuloliya, ebe kawokawo tabono magumu kapiya ebe ma kunula, la: epetapiatamo nilakapo tanalo nawokaliminakiyala:.” ☆

Ta:kumi Gigiyuno Tanalo

Luk 13:24

¹³ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La: ta:kumi gigiyudo nopila:la: mabu Ela Opamo da:nopila:onaka ebe gigiyu kawonomola, gabo kodakoda:. Epo bilibilinomate ebana nopila:ote ebe gabodo tolamena. ¹⁴ Wiyasiya Godokono Igilo Duliyomolamo da:nopila:onaka ebe gigiyu ta:kuminomola, gabo kodakodala. Kapiyakapiya epate ebe gigiyu numite ebana tolamena.”

Kewa Ega:walo Ebeno Da:imi

Luk 6:43-44; 13:25-27

¹⁵ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La:le Godokono mailamo a:da: tabo kiyawaopi

wadenomamo nulama:la:. Iba:te alagiole
 sipi-goeogoeono tama pupulite la:tamo ebo
 pelamenaka, wiyasiya ibino tepo magumulo
 ibi elawoelawo gaagaa keba kunula:ka:
 eba kunula. ☆ ¹⁶ La: ibino osiyodilole
 tanalo wadenomamo nulamelelamiyala:
 Lumagite wadewade gala:ipi da:imi moeagono
 kewalo a:ka:nulaemene, ega:walo ebete
 moeagono kewamo tote umei kewano da:imi
 a:ka:netapiomene. ☆ ¹⁷ Numa:la:, wadewade
 kewalo wadewade da:ima:te ka:noloma:na:,
 ega:walo kuba kewalo kubakuba da:ima:te
 ka:noloma:na:. ¹⁸ Iyo, wade kewalo kubakuba
 da:ima:te a:ka:noloma:na:, ega:walo kuba kewalo
 wadewade da:ima:te a:ka:noloma:na:, ¹⁹ ebema:
 nanitabola, wadewade da:imi noloa: kewa epate
 lute elamo kiyalekema:na:. ☆ ²⁰ Ebema: la: a:da:
 tabo kiyawaopino osiyodilole tanalo eba ulamelo
 la:le ibino nolo tanalamo ibino nanitabo tanalo
 ebo kiyatawaomamota. ☆

²¹ “Numa:la:, piyate na Kawodawama:
 gito deka:na:minaka wiyasiya nanitabo
 tanalo puliyala, ebe epate Godokono
 Unu Duliyomolamo a:ka:nopila:oma:na:.
 Wiyasiya piyate naimano Nabiwino ubi
 tanalamo da:tudila:ona, ibi kapiyate ebeno
 Unu Duliyomolamo ka:nopila:oma:na:. ☆

²² Ebema: Godokono Kawo Egelalo epetapiate
 natamo ma kunu kegelama:na:, ‘Kawodawa,
 Kawodawa! Ale a:imano mailamo Godokono

☆ **7:15:** Ma:t 24:24; Ali 20:29; 2Pit 2:1 ☆ **7:16:** Gal 5:19-22; Ya:i

3:12 ☆ **7:19:** Ma:t 3:10; Luk 3:9; Yon 15:6 ☆ **7:20:** Ma:t 12:33

☆ **7:21:** Luk 6:46; Ya:i 1:25

tabo a:kiyawaonakima:, ega:walo a:imano mailamo kuba uliyana alibolenakima:, ega:walo atumu ale anoano tanalo epetapi osiyodilolenakima:.’ ²³ Wiyasiya nale iba:tamo kegemamo, ‘Na iyatawa: la:imano tanalo. La: kuba osiyodilolepilata, nagodone na:tolama:la!’ ”

☆

Moto Netewa Etemotepino Tanalo

Luk 6:47-49

²⁴ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Kebe lumagite naimano tabo olowiote ebe iyaiya tanalo dosiyodilolemene, ebe wade mulo woki lumagila. Ebete ebeno moto kodakoda damela unamo detiya, ebe dubu keba kunula:ka: eba kunula. ²⁵ Ebe tetelo ulamate dowiya obote ebo odoliya, Ebene kawo awanomote pete moto dapadimagotiya motote kekagiya: mabu ebete wade damelamo etiya. ²⁶ Wiyasiya kebe lumagite naimano tabo olowiote osiyodilolea:no, ebe daedale woki lumagila. Ebete ebeno moto wiyo damelamo detiya ebe dubu keba kunula:ka: eba kunula. ²⁷ Ebe tetelo ulamate dowiya obote ebo odoliya, Ebene kawo awanomote pete moto dapadimagotiya motote kagate kubanomoma: ebo ediya. O olalati beda: kawonomola:ka:!”

Tabo Olowiopiate Ya:sukono Tanaloma: Danoanoiya

²⁸ Ebene Ya:sute me iyaiya tanalo kiyawao dolopoligiya ebeno tabo olowiopi bilibilinomate nanoanoutiya, ²⁹ mabu ebete Godokono elawamo

iyatulamiti, wiyasiya ebe ibino Godokono Totomu iyatulamepi keba kunula:ka: eba kunua: ☆

8

Ya:sute Kukulakukulago Dubu Wadekobi Da:midiya

Mak 1:40-45; Luk 5:12-16

¹ Ebe tetelo Ya:sute damela unune da:piwisigiya epo epetapi bilibilinomate ebe a:wa:midalo ebo tolamiya. ² Ebene kukulakukulago dubute ebetamo pete ebeno pupamo pokolite na:pegiya, “Kawodawa, a:imano ubi ditametana, a:ma:le na wadekobi ka:midinima:ta.”

³ Ya:sute ebeno koto uwamidate ebe eba ologilo ebetamo negiya, “Na ubila, a:ma: wadekobi nolowia!” ebema: ebe tetenomolo kukulakukula temetemete ebegodone dolopoligiya ebete wadekobi ebo olowiya. ⁴ Ebene Ya:sute ebetamo tabo idi ma kunu kegiya, “A:ma: naimano tanaloma: epo akonanala:la:. Modobola a:ma: wiyasiya me tetenomolo toawete a:imano ape Godotamo kalimagono ikameodawatamo nanawokalimiye, Ebene kalimagono nilakapo inamabu Godotamo akona:nikamiye, Mosesete da:kiyawaiya eba kunu. Ebe tanalote epo kiyatulaemene a:imano temetemete olopoligi.” ☆

Ya:sute Gowelaodawa Elawodubuno Wokodawa Wadekobi Da:midiya

Luk 7:1-10

⁵ Ebene Ya:sute Kapeniyama duliynomolamo da:tiya Loma epono gowelaodawa elawodubu

☆ **7:29:** Mak 1:22; Luk 4:32 ☆ **8:4:** Kalima 14:1-32; Mat 9:30; Luk 17:14

idite ebetamo pete ebe petoweomelo napaniya,
⁶ “Kawodawa, naimano wokodawa motolo kawo gabugabuago watita, ebe ape kodakoda temetemete umita.”

⁷ Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “Modobola, na pete ebe wadekobi ka:pa:midimamo.”

⁸ Gowelaodawa elawodubute tabo eba wiyalo negiya, “Ao, Kawodawa, eba kunua:. Na wade lumagia: a:ma:le naimano motamo podoloma:. Wiyasiya na niyatawitamo, a:ma:le motamo pea:no tabo gito degeaemene, naimano wokodawate nanitabonomolo wadekobi kolowimene. ⁹ Mabu na atumu gowelaopino kawokawo elawodubuno opodawama: eba eda:nalo ibino tabamo a:tuduwatanakomo, ega:walo atu tetelo naimano gowelaopiate naimano umi magumulo pola:na. Ibi magumulo nale idi danamo, ‘A:ma: na:toa!’ ebete ebo ka:tomene. Ega:walo idi dakanamo, ‘A:ma: na:pa:!’ ebete ebo ka:pemene. Atumu nale naimano wiya: wokodawa danamo, ‘A:ma: me tanalo nosiyodila!’ ebete ebe tanalo kosiyodilomene. Ebema: Kawodawa, modobola a:ma: tabote negea naimano wokodawate wadekobi kolowima:.”

¹⁰ Ya:sute ebe tabo dolowiya ebete nela:wiya, ebema: ebe dowaloma:titiya ebe epatamo negiya, “Na la:tamo nanitabonomolo gemo, na Isalaela epo bilibilinomo magumulo mako lumagino nanitabokobi midi tanalo kuminakoa:!

¹¹ Na la:tamo gemo, epo bilibilinomate me opo kawonomono apune apune pelamolete, iba:te A:ibalayamako, Aisa:keko, ega:walo Ya:ikoboko iba:go kapimiya Kawo Elawodawa

Godokono soliyomu bailo ka:pa:pola:nama:na:.
 ☆ 12 Wiyasiya la: Yu epo epetapi Godote la:
 idoko magumamo ka:piyalekema:ta, ebe idoko
 magumulo la: lalo eba oliomolelo kawonomamo
 kimimamota.” ☆

13 Ebene Ya:sute gowelaodawa elawodubutamo
 negiya, “Mabu a:ma:le na nanitabokobi
 a:midina:ta, ebema: a:ma: toawete a:imano
 wokodawa na:numiye, ebete wadekobi olowi.”
 Nanitabola, ebe tetenomolo Ya:sute ebe tabo eba
 gitalo wokodawate wadekobi ebo olowiya.

*Ya:sute Pitakono Moto Lapino Wadekobi
 Da:midia*

Mak 1:29-31; Luk 4:38-39

14 Ebe tetelo Ya:sute Pitakono moto guamo
 nodolote ebeno moto lapino ebo numiya, ebete
 ape enaena gabugabuago watiti. 15 Ebene Ya:sute
 ebe kamiyaleno koto dologimiya, gabugabute
 ebegodone eba olopoligolo ebete maigate Ya:suko
 mabuma: bae okalimi woko ebo wagilimiya.

16 Eba adimonalo duliyomolo epate kubakuba
 uliyanagopi bilibilinomo Ya:sutamo ebo
 magaeleniya, ebene ebete tabo kiyawao
 kapiyamo kubakuba uliyana iba:godone eba
 alibolenalo temetema:gopi epetapi bilibilinomo
 atumu wadekobi ebo ka:midioleni. 17 Nanitabola,
 Ya:sute makomako wadewade tanalo epatamo
 osiyodilolenaki, Godokono woki awokalimidawa
 Aisayate degiya ebe tabote nanitaboma:
 keda:ma:, iyo, ebe dawate iyalo tetelo tabo ma

kunu giya, “Ebeta aimano gabugabu ega:walo temeteme kuwateaemene.” ☆

*Woki Netewago Ya:suko Waloma:ta Modoboa:
Luk 9:57-62*

¹⁸ Egela idilo epo epetapi bilibilinomate Ya:suko da:na:wa:midadigiya, ebete ebe tanalo umite ebe waloma:tapi nanaliya, “A paka: apuamo ka:na:iwaliye.”

¹⁹ Ebe tetelo Godokono Totomu iyatulamedawa idite pete ebetamo na:pegiya, “Iyatulamedawa, a:ma: kebamo ka:toaemene, nale a:ma: ebamo kowaloma:tamota.”

²⁰ Wiyasiya Ya:sute ebeno tabo olowite negiya, “Iyaiya, a:ma: dopamo me tanalo idi wadenomamo nemalagidila. Tumu gaagaano lao bai damela gugu ba:pola:lamena ega:walo olaolate ibino moto etemoteonaka, wiyasiya na Epono Naniwi* naimano wata bai puliyala.” ☆

²¹ Ebene waloma:tadawa idite negiya, “Kawodawa, modobola na dopamo tote, naimano nabiwi kadelete da:emene, nale ebeno ape bobamo niyatite na walone a:ma: kowaloma:emamota.” ☆

²² Ya:sute ebetamo nowamiya, “Ao, a:ma: ka:lonomo na nowaloma:ena; wiyasiya modobola a:elao epate ibi a:ka:tuwa: ibino a:elaopi bobamo nalomoma:na.”

*Ya:sute Awa Matalukobi Da:midini
Mak 4:35-41; Luk 8:22-25*

☆ **8:17:** Ais 53:4 * **8:20:** Epono Naniwi ebe Ya:sukono mailo idila. Ebe a epo bilibilinomono Naniwila, atumu Godoko ebe aimano Nabiwila. ☆ **8:20:** 2Kol 8:9 ☆ **8:21:** 1Ela 19:20

23 Ebene adimo tete eba tatalinalo Ya:sute peamo da:niwisigani ebe waloma:tapiate eba:go kapimiya niwitioniya. 24 Iba:te peamo olonate da:tolameniya ebe tetelo kawo awanomote eba penalo kawokawo ulate maimionate pe guamo obo ebo polomeni, wiyasiya Ya:sute pe gulo u ebe watani. ☆ 25 Ebema: waloma:tapiate ebetamo pelamenate ebe eba pamutiyanalo ebo pananiya, “Kawodawa, aimano igilo na:mula:leama! A ka:elaomalema:!”

26 Ya:sute wiyasiya negeni, “La: beda:ma: ka:toletoleawenama? La:imano nanitabokobi midi tanalo depesonomola!” Ebe tetelo ebete maiganate awa ega:walo ulo kawiya nanaleni, “La: nolodiyobala:!” ebene paka:te matalukobi olowinomo gito olowini. ☆

27 Ebe tetelo ibi bilibilinomate eba anoanonalo negelaniya, “Me kebako dubula:ka? Awa ega:walo ulo iba:te ebeno tabo olowite a:tudila:!”

Ya:sute Gadala Duliyomolopi Kubakuba Uliyanago Dubu Netewa Wadekobi Da:midiliya
Mak 5:1-20; Luk 8:26-39

28 Ebene egela idilo Ya:sute paka: apuamo na:iwate Gadala duliyomolono opamo nemaigate, damelamo eba nodololo kubakuba uliyanagono dubu netewate eba:go ebo palugiya. Ebe dubu netewate a:elao epono bobo bailo okolionamiya ega:walo ibi elawoelawonomola, ebema: epate ebe gabodo wapata:laema: kawonomamo toletoleonamiya. Nanitabola, ebe opo epono tanalo ma kunula, iba:te maboele

nokola damela eba obobolelo iyaiya bobo ebo osiyodilolenakiya iba:te ibino a:elao epono ape alomoma:.²⁹ Me dubu netewate Ya:suko dumiya ebe tetenomolo iba:te gelatepaolo negeliya, “A:ma: Godokono Gudulata! A:ma: atamo beda: tanalo na:kosiyodilaemene? Godokono kuba wiya ikalame tete pea:no, a:ma: dopamo a anakapuaema: ka:pa:wa:?” ☆

³⁰ Ebe tetelo ibi niyakabolo dabirole goeogoeo bilibilinomate nala:go wapata:lamitiya,
³¹ ebema: kubakuba uliyanagopi dubate Ya:suko toweomelo negeliya, “A:ma: a me dubagodone aliboema: ubi diyata:wita, modobola a:ma:le a goeogoeatamo naliboa:.”

³² Ya:sute iba:tamo negiya, “Na:tolama:la:!” Ebe tetelo iba:te dubagodone nemaimite goeogoeatamo ebo nopila:iya, ebema: ebe goeogoeate damela unune puila:ote maboele dame-lane da:na:gudiya, obamo nololuote ibi bilibilinomate gito na:elaiya.

³³ Ebe tetelo Ya:sute kubakuba uliyanagopi wadekobi keba kunu ka:midioliyale, goeogoeo ulamepi dubate ebe tanalo umite ibino duliynomolamo puila:ote epo bilibilinomo ebo nanaliya.³⁴ Ebene duliynomolo epo bilibilinomate Ya:sutamo pelamete, iba:te ebe da:pumiya ebe napaniya ebete ibino opo atepate ka:toma:.

9

Ya:sute Ape Kodakoda Temetema:go Dubu

*Wadekobi Da:midia**Mak 2:1-12; Luk 5:17-26*

¹ Ebene Ya:sute peamo olote paka: apuamo na:iwate ebeno okoli duliyomolo Kapeniyamamo gito nemaigiya. ✧ ² Ebe tetelo epate ape kodakoda temetema:go dubu patapatago aguwatiya, Ebene Ya:sute ibino nanitabokobi midi tanalo umilamete ebetamo negiya, “Naimano namutudawa, a:ma: nekalakala! Godote a:imano kuba egebolemetate a:dodolomatilima:ta.”

³ Wiyasiya Godokono Totomu iyatulamepi epetapiate ebe tabo olowite ibi magumulo tabo ma kunu gelitiya, “Me dubute amamago kuba tabo ge Godokono ololo apulo!”

⁴ Iba:te ibino tepo magumulo degeliya, Ya:sute iyatawate iba:tamo negiya, “Mabu keleka: la:imano tepo magumulo me kuba tanalo demalagidilawitama? ✧ ⁵ Me tabo kodakodala:ka: nale gema:, ‘Godote a:imano kuba egebolemetate a:dodolomatilima:ta?’ O me tabo idi gema: kodakodala:ka:, ‘A:ma: maigawete na:toa?’ ⁶ Ebema: nale la: kiyatulaemamota na Epono Naniwigodolo elawo bitana me opo kawonomolo epono kuba egebolelamete ka:dodolomatililaema:.” Ebene Ya:sute temetema:go dubutamo negiya, “A:ma: maigawete, bogo mokopiamidawete motamo na:toa.” ✧

⁷ Ebema: ebe dubute maigate ebeno motamo gito tiya. ⁸ Nanitabola, epo bilibilinomate ebe tanalo umite eba anoanoutalo Godokono

mailo unamo ebo adipatiya, mabu ibino ololo apulo ebete Ya:sudo ebeno elawo kawonomo awokalimiya.

Ya:sute Ma:tiyuko Dekamiya

Mak 2:13-17; Luk 5:27-32

⁹ Ya:sute ebe motone nemaigate eba petonatolo dubu idi ebo numiya, ebeno mailo Ma:tiyutela, ebe ta:kese uwatedawala, ebete ebeno woko bailo okoliti. Ebe tetelo Ya:sute ebetamo negiya, “A:ma: na nowaloma:ena;,” ebene ebete maigate Ya:suko nowaloma:tiya.

¹⁰ Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiago Ma:tiyukono motolo bae eba nautalo, ta:kese uwatepi ega:walo Godokono Totomu Tabo uwatea:pi ibi bilibilinomo epetapiate pelamete iba:go pepola:niya.

¹¹ Ebe tetelo Pa:lisi tanebapi dubu epetapiate ebe tanalo umite ebe waloma:tapiatamo negeliya, “La:imano iyatulamedawate ta:kese mani elemasigilo uwatepi ega:walo Godokono Totomu Tabo uwatea:piago bae beda:ma: kenanakole?” ☆

¹² Ya:sute ebe tabo olowite negiya, “Wadewade epate doketatamo a:ka:tolaema:na:, wiyasiya gabugabuagopiate ka:tolaema:na:.” ¹³ Iyo, piyate a:ka:tuwa: degelana, ‘A wadewade epola,’ na ebakobako epo uwatema: ka:piya: Na wiyasiya kubakuba epo kapiya uwatema: piyamo, iba:te na kowaloma:enema: Ebema: modobola la: me Godokono Buka apuno tabo magumu na:nowadiala:, ‘La: natamo kalimagono inamabu gito akopikanama:la:, na ubia:nola. Wiyasiya na

☆ 9:11: Luk 15:2

ubila la:imano tepo magumulo nilakapo tanalo kuima:’ ” ☆

Godokono Woko Osiyodiloma: Bae Naoa:no Pola:na Tanalo

Mak 2:18-20; Luk 5:33-35

¹⁴ Ebene Yonekono waloma:tapi epetapiate Ya:sutamo pelamete ebe napalatediya, “Mabu keleka: a ega:walo Pa:lisi tanebapi a bilibilinomate iyaiya tetelo bae naoa:no da:pola:nanakoma: Godokono woko osiyodiloma:, wiyasiya a:ma: waloma:tapiate bae naoa:no ka:pola:nanakoa:?” ☆

¹⁵ Ya:sute iba:tamo negiya, “Dubute kamiyaale daidimene, ebe tetelo ebeno namutupiate soliyomu bailo tepo mibomibago gito ba:ka:pola:nama:na? Ao, modoboa:! Iba:te eba:go soliyomu bae kapimiya kenaoma:na:. Wiyasiya kamiyaale oli aidi dubute ebeno kamiyaale duliyaomolo ida:mo magata tete na:pe, nanitabola, ebe tetelo ebeno namutupiate ibino tepo temeteme tanaloma: bae naoa:no ka:pola:nama:na:. Ebema: numa:la:, me tete ebe la:imano kalakalago bae nao tetela mabu nale la:go bokolinamo.”

Tagala Okoli Tanalo Ega:walo Oli Okoli Tanalo

Mak 2:21-22; Luk 5:36-39

¹⁶ Ebene Ya:sute tabo moga:melo walo na:kegiya, “Lumagite oli kaliku apu tagala kalikuno bolegala:mo a:kowaluomene, mabu kaliku ukula tetelo ebe oli kaliku apute tagala kaliku kanagiyamidalemene, ebene bolegalete

kawonomoma: keda:mene. ¹⁷ Ega:walo atu gabodo lumagi idite tagala gautu-goeo tama kalila:mo oli da:imi obo akalatemene, mabu oli da:imi obote tagala gautu-goeo tama kalili ka:na:ta:pulaemene, ebene da:imi obote opamo ka:ka:liyaote da:imi obo ega:walo kalili ibi netewate kapiya tetelo ka:kubakubaoma:na:. Me mabuma: iyatawadawate oli da:imi obo olioli tama kalili kapiyamo nalateonakomene, da:imi obo ega:walo kalili iba:te tete geyageyalo wadenomamo ka:pola:nama:.”

*Yu Watodawa Dubute Ya:suko Da:toweomiya
Ebena Buwele Wadekobi Ka:midima:*

Mak 5:21-23; Luk 8:40-42a

¹⁸ Ya:sute me tabo iba:tamo eba kiyawau-talo, Yu watodawa dubute ebetamo pete pupamo pokolite na:pegiya, “Naimano buwele ka:ma:nomo a:e, wiyasiya a:ma: pa:wete a:imano koto ebetamo da:powatila:emene ebete a:ene walo ka:kemaigamene.”

*Kalima Ka:ka:liya Temetema:go Kamiyaleta
Ya:sukono Kaliku Dologiya*

Mak 5:24-34; Luk 8:42-48

¹⁹ Ebema: Ya:sute maigate ebe waloma:tapiago ebe kawo dubu ebo waloma:tiya. ²⁰ Ebe tetelo kamiyaleta idi 12 ulama tetelo kalima ka:ka:liya temetemetete duminami, ebete Ya:sukono walo-gabo apune pete ebena kaliku ebo pologiya, ²¹ mabu ebete nemalagidiliya, “Nale ebena kaliku dologimo, nale wadekobi kolowimamo.” ☆

☆ 9:21: Mat 14:36

²² Ya:sute olobigate ebe dumiya ebetamo negiya, “Kamiyale, a:ma: nekalakala! A:imano nanitabokobi midi tanalote a:ma: wadekobi a:mida:ta.” Ebe tetenomolo ebe kamiyaleno temetemete ebo olopoligomiya.

Ya:sute Yu Watodawa Dubuno Buwele A:ene Dadipatiya

Mak 5:35-43; Luk 8:49-56

²³ Ebene Ya:sute Yu watodawa dubuno motamo pete a:e buwele liyaema: bibolo da:moleutiya ebe dubu ega:walo epo bilibilinomo ebo pulamiya, iba:te gowela kawonomago pola:niya.

²⁴ Ebema: ebete ibi nanaliya, “La: bilibilinomo moto gune na:nemaimiala:. Buwele da:peso ka:eaka:, ebe u watita,” wiyasiya ibi bilibilinomate ebe nekalakalatiya. ²⁵ Ebe tetelo Ya:sute epo motone palibolete buwelete dekapitani ebe baiamo nopegate ebeno koto da:nelaemiya ebete ebo maigiya. ²⁶ Ebene ebe anoano tanalono tabote ebe opo kawonomamo gito tiya.

Ya:sute Balidi Tamiolame Dubu Netewa Wadekobi Da:midoliya

²⁷ Ya:sute ebe duliyo molo atepate eba tonatolo, balidi tamiolame dubu netewate ebe eba waloma:tanatolo kawonomamo ebo negelapatiya, “Da:ibidikono A:la:mu! A:ma: a na:nilakapoiama:!” ☆

²⁸ Ebene Ya:sute moto gu ida:mo nodolote ebe balidi tamiolame dubate atu motamo da:ka:nodoliya Ya:sute ibi nalateda:liya, “La: nanitabokobi na:ka:mida:witama, nagodolo elawo bitana la: wadekobi ka:midioletama:?”

☆ **9:27:** Ma:t 20:29-34

Iba:te tabo eba wiyalo negeliya, “Iyo, Kawodawa, a:ma:godolo elawo bitana.”

²⁹ Ebe tetelo Ya:sute ibino balida:mo ebeno koto eba watiolelamelo iba:tamo negiya, “Mabu la:le na nanitabokobi a:midinimata, ebe mabuma:nale la:imano balidi wadekobi ka:midiolemamo.”

³⁰ Ebene ibino balidite wadekobi dolowiola miya, Ya:sute ibi kawonomamo analolo iba:tamo negiya, “La: me tanaloma: epo epetapi akoanala:la:!” ☆ ³¹ wiyasiya iba:te tote ebe opo kawonomamo Ya:sukono tanalo ebo na:kiyawaiya.

Ya:sute Tabo Kiyawaoa: Dubu Wadekobi Da:miya

³² Ebene ebe dubu netewate eba tutalo epo epetapiate dubu idi Ya:sutamamo ebo magatiya, mabu ebe tabo kiyawaoa: kuba uliyanagonola. ³³ Ebe tetelo Ya:sute ebegodone kuba uliyana dalibiya ebete tabo kiyawao ebo wagilimiya, ebema: epo bilibilinomate me tanalo umite anoanolo negeliya, “A Isalaela opolo mako tanalo kuminakia:!” ☆ ³⁴ wiyasiya Pa:lisi tanebapiate negeliya, “Ebete kubakuba uliyanano Kawodawano elawamo alibolenako, Godokono elawamoa:!” ☆

Ya:sute Ebeno Nilakapo Epatamo Dawokalimiya

³⁵ Ya:sute Yu epono kawokawo ega:walo egege duliyaomolodo da:petonaki, ebe tetelo ebete ibino iyaiya balidi ibilamole motolo ibi eba iyatulamelolo ebete Godokono Kawo Elawodawano

☆ **9:30:** Ma:t 8:4 ☆ **9:33:** Mak 2:12 ☆ **9:34:** Ma:t 12:24; Mak 3:22; Luk 11:15

tanalono Wade Tabo iba:tamo ebo kiyawaon-aki, ega:walo ebete ibino iyaiya temetema:gopi wadekobi a:ka:midiolenaki. ☆ ³⁶ Ebene egela idilo ebete epo bilibilinomo ulamete ebeno tepo magumulo kawonomamo nilakapoilamiti, mabu iba:te woki bilibilima: ega:walo elawoa:noma: eda:utiya, sipi-goeogoeate ulamedawa:no keba kunu kilukuline eba kunu. ☆ ³⁷ Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiatamo negiya, “Godokono pali magumulo kono bilibilinomo a:kodakodaiya, wiyasiya tapio wokopi bilibilia:, ☆ ³⁸ ebema: la: pali namutudawatamo towetowe tabo negelala:, ebete wokopi epetapi pali magumamo kapalibolemene wadewade kono ka:petapioma:.”

10

*Ya:sute Ebeno 12 Alibolepi Dubu Dekala:miya
Mak 3:13-19; Luk 6:12-16*

¹ Ebe tetelo Ya:sute ebeno 12 waloma:tapi dubu ebetamo ka:la:mite iba:tamo elawo ebo ikalamiya, iba:te epagodone kubakuba uliyana kanalibolema: ega:walo iyaiya temetema:gopi wadekobi ka:nimidiolema:. ☆ ² Me Ya:sukono 12 alibolepi dubuno mailola.

Dopo dubu ebe Saimonotela, ebeno mailo idi Pitate, ega:walo ebeno ekawi A:ndulutela. Sebedikono gudi Ya:imesiko ega:walo ebeno ekawi Yoneko.

³ Pilipiko, Batolomuko, Tomasiko, ega:walo Ma:tiyuko, ebe ta:kese uwatedawala.

☆ **9:35:** Ma:t 4:23; Mak 1:39 ☆ **9:36:** Ma:t 14:14; Nabas 27:17; 1Ela 22:17; Sek 10:2; Mak 6:34 ☆ **9:37:** Luk 10:2 ☆ **10:1:** Mak 6:7; Luk 9:1

A:lapiyasikono gudu Ya:imesiko, Ta:diyasiko,
⁴ ega:walo Saimonoko. Me Saimono idi ebe
 ubila kapela Loma gabamani epago eba
 gowelalo iba:te ebeno Ka:inane opo ebo
 katepama:.

Ega:walo walogabo dubu ebe Keliyota duli-
 yomolodawa Yudasite, ebete walone tetelo
 Ya:suko anakapumipi walubiliya.

Ya:sute 12 Waloma:tapi Dubu Daliboliya

Mak 6:7-13; Luk 9:1-6

⁵ Ya:sute me 12 dubu eba alibolelo ibi
 nanaliya, “La: Yua:piatamo akotolama:la:,
 ega:walo Samaliya opo epatamo akonemaimiala:.

⁶ Wiyasiya la: Isalaela opolo dilukuliona ebe Yu
 epo kapiyatamo na:tolamiyala:, iba:te tumamo
 dalatidioliya ebe sipi-goeogoeo keba kunula:ka:
 eba kunu ilukulina. ☆ ⁷ Ebene la: eba tolamelo me
 tabo kapiyate na:kiyawaonatiyala:, ‘Godokono
 Kawo Elawodawama: eda: tete tatalila.’ ☆

⁸ Ega:walo la: ebolo gabugabute dulamena
 ebe epo wadekobi na:na:midiolenakiyala:,
 kukulakukulagopi ibi atumu. Ebe atu tetelo
 a:elaopi a:e magumune nowadipalatelenakiyala:
 ega:walo kubakuba uliyana epagodone
 nalibolenakiyala:.

“Nanitabola, tete bilibilinomolo Godote ebeno
 wadewade tanalo la:tamo nilakapolo gito
 ikalamenakota, ebema: modobola la: epetapi
 atu nilakapo tanalago nowalubilinakiyala:.

⁹ Ebema: la: eba tolamelo kawokawo mani
 gatele magumamo akoalomala:, ega:walo egege

mani atumu akowatala: ☆ 10 Gabo tetelo la: kapiyakapiya inamabu pupuliawete epetapi akouwata:la:, ega:walo la: inamabu alomono ikuwa, agowa pata, ega:walo gaubu atumu akouwata:la:, mabu ebolo duliyaomolo epate wade wokodawano iyaiya modoboa: tanalo na:modoboilamelemenakoma:na: ☆

11 “La: duliyaomolo ida:mo nemaimiawete wade okoli lumagi nowadiawete da:numa:ema, ebena motamo nodoloawete ebegodolo nilukula:tepawete walone ebena motone opo ida:mo ka:ka:tolaemamota, iyo, la: moto idine moto ida:mo eba kunu akonowagela:la:.

12 Ega:walo la: kebe motamo da:nodoloaema, modobola la: ebe moto epatamo nilakapo tabo na:negeliyala: ma kunu, ‘Godokono kalakalate la:godolo nitanamene.’ ☆ 13 Ebema: ebe

moto epate la: kalakalago uwatetate la:imano tabo dolowima:na:, Godokono kalakalate iba:godolo nanitabonomolo kitanamene, wiyasiya iba:te la: uwateta:no, la: nilakapo tabo degelaema ebe tabono nanitabo tanalote ebolo a:kitanamene. 14 Ebene kebe epate

la: kalakalago uwateta:no, la: ebe motone o duliyaomolone eba tolamelolo la:imano agowano tuwae na:moda:midatepalilyala:. Me tanalote ibi kiyatulaemene, Godokono tete ebe na:pe ebete ibino tanalo kapanagilamelelaemene. ☆

15 Na la:tamo nani tabo gemo, Godote epono tanalo danagilamelelaemene, ebe Kawo Egelalo ebete me duliyaomolo epatamo kuba wiya

☆ 10:9: Luk 10:4 ☆ 10:10: Luk 10:7; 1Kol 9:14 ☆ 10:12: Luk 10:5-6 ☆ 10:14: Luk 10:10-12; Ali 13:51

kawonomamo kikalaemene. Ebe tetelo ebe
Sodomo ega:walo Gomola duliynomolo epatamo*
kuba wiya eba ikalamelo nilakapo kela:mo
kawokalimene, wiyasiya nanitabola, ebe
nilakapo idi a:kiyatimene me kuba epatamo.”

☆

*Kawokawo Temetema:te Pelaema: Ya:sute
Degiya*

Mak 13:9-13; Luk 21:12-17

¹⁶ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La:
nolowiala! La: sipi-goeogoeo keba kunula:ka:
eba kunula, nale la: elawoelawo gaagaano
taneba magumamo alibolemata. Ebema: piyate
la:go gowelaopima: deda:ona, la:le iba:go eba
na:pola:nalo modobola la: mulo wokinomago
nemalagidiloleniyala:, ega:walo atu tetelo
milonomoma: eba eda:olo temeteme lumagi
iditamo akoikamenakala:. ☆ ¹⁷ La: nanisiwale,
mabu kubakubapiate la: elawamo uwatetate tabo
anagiyamida baiamo kemagatalema:ta, ega:walo
Yu epono balidi ibilamole moto gulo iba:te la:
pa:ka:pa:ka:mo ka:na:ma:ga:tiolema:ta. ☆ ¹⁸ Iba:te
la: na mabuma: iyaiya kawokawo elawodubuno
ololo apuamo elawago demagataletamene,
ebe tetelo la: naimano Wade Tabo iba:tamo
ega:walo Yua:piatamo ka:kiyawaomamota.
¹⁹ Ega:walo iba:te la: tabo anagiyamida baiamo
demagataletamene, ebe tetelo la:imano gela

*

10:15: Buka ka:la:mioledawa, a:ma: Sodomo ega:walo Gomola
duliynomolo epono tanalo iyatawama: dowagela:emene, modobola
a:ma: Wagilamole Mabu 18:16—19:29 numiye. ☆ **10:15:** Ma:t
11:24; Yud 7 ☆ **10:16:** Luk 10:3; Lom 16:19 ☆ **10:17:** Mak
13:9-11; Luk 12:11-12; 21:12-15

tanaloma: woki bilibilima: akoeda:oala:, ma kunu, ‘Na beda: tabo na:kegemo? Ega:walo na tabo keba kunu na:ka:kiyawaomo?’ Tete da:pemene Godote ebeno iyaiya tabono tanaloma la: kowalubilima:ta, ²⁰ mabu la: a:ka:tuwa: a:ka:kiyawaoaema, la:imano Nabiwi Godokono Uliyanate la:do ka:kiyawaomene. ☆

²¹ “Ebe tetelo naniwite ekawi a:eamo kalibomene, ega:walo atu gabodo ekawite naniwi kanakapuimene. Iyo, dubute ebeno gudu atumu kakamitimene, ega:walo guda:te dowaote ibino menokobila nabila a:eamo kalibolema:na:. ☆ ²² Ebene na mabuma: epo bilibilinomate la:tamo ka:dowaoma:na:, wiyasiya kebe lumagite temeteme magumulo kodakodalo utite uwomuamo da:nemaigamene, Godote ebeno igilo ka:mula:emene. ²³ Ebema: iba:te la:tamo temeteme dikalametamene, ebe tetelo la: wiyasiya duliyaomolo ida:mo nalautiyala:. Na la:tamo nani tabo gemo, la: Isalaela opono duliyaomolo bilibilinomolo woko eba nosiyodilolo ebe iyaiya woko opoliyalea:no Epono Naniwite ebo ka:pemaigamene.

²⁴ “Numa:la:, epono umi magumulo sukulu guduno iyatawa tanalote ebeno iyatulamedawano iyatawa kodolina:, ega:walo wokodawano elawote ebeno woko namutudawano elawo kodolinakoa:. ☆

²⁵ Ebema: modobola sukulu gudute ebeno iyatawa magumulo ebeno iyatulamedawa keba kunula:ka: ebako dawama: na:keda:mene,

☆ **10:20:** Yon 14:26 ☆ **10:21:** Mai 7:6; Mat 10:35; Mak 13:12; Luk 21:16 ☆ **10:24:** Luk 6:40; Yon 13:16; 15:20

ega:walo wokodawate ebeno woko magumulo
 ebeno namutudawa keba kunula:ka: ebako
 dawama: na:keda:mene. La: nolowiala!
 Iba:te na moto namutudawa kuba uliyana
 Biyelesibulu mailamo eka:na:miya, ebema:
 walone iba:te atumu la: naimano ekakiatamo
 kuba mailonomamo keka:la:ima:ta!” ☆

La: Poko Na:ka:tolema:wenama

Luk 12:4-7

²⁶ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Ebema:
 ebe elawoelawo dubu akotolelama:la:
 Kebe itiole tanalate da:pola:na walone
 tetelo Godote kawokalilaemene, ega:walo
 waminaole tanalate da:pola:na walone epate
 kulamolema:na:.” ☆ ²⁷ Ebema: nale idoko tetelo
 la: da:kiyawaolametanakoma, la:le wiyasiya
 alo tetelo na:kiyawaolamenakiyala:, ega:walo
 la:le nagodone gananalo dolowiawenakoma,
 ebe iyaiya tanaloma: la:imano tabo
 madodo eba adipatelo epo bilibilinomatamo
 nawokalilamenakiyala:.” ²⁸ La: ape anakapulame
 iyatawaopi akotolelama:la:. Iba:godolo elawo
 puliyala epono uliyana anakapulamete Ela
 Opamo iyalekema:. Wiyasiya la: Godoko
 na:tolemenala:, mabu ebegodolo elawo bitana
 epono ape ega:walo uliyana kapiya tetelo
 Ela Opamo iyalekema:.” ☆ ²⁹ Numa:la:, epate
 netewa piliyo olaola kapiya toea maniamo
 uwatelo gelanaka ebe olaolano igilo kawokawoa:,
 wiyasiya la:imano Nabiwi Godote ebako
 egege olaola eba malagidilolenalo, ebete

☆ **10:25:** Mat 9:34; 12:24; Mak 3:22; Luk 11:15 ☆ **10:26:** Mak
 4:22; Luk 8:17 ☆ **10:28:** Ya:i 4:12

modobo tabo gea:no ibi magumulo idi kapiyate a:ka:emene. ³⁰ Ega:walo nanitabola, la:imano watono eke bilibilinomo Godote iyalo tetelo eka:la:mioliya, iyo, la:imano iyaiya tanalo ebete iyatawanomola. ³¹ Ebema: la: woki bilibilima: akoeda:onala:. Ebeno nilakapo olaolatamo nanitabonomolo bitana, wiyasiya ebeno nilakapo la:tamo kawonomoma: eda:te ilukulina tetelo bitanamene!” ☆

Epono Ololo Apulo Ya:suko Awokalimi Tanalo

Luk 12:8-9

³² Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Kebe lumagite awokala degemene, ‘Na Ya:suko waloma:tadawala,’ na atumu Nabiwi Godokono ololo apulo kegemamo, ‘Me lumagi ebe naimano ekawila.’ ³³ Wiyasiya kebe lumagite na iyatawa:ma: awokala degemene, na atumu Godotamo ebe iyatawa:ma: ka:kegemamo.” ☆

Ya:sute Epono Gowela Mabuma: Eda:na

Luk 12:51-53; 14:26-27

³⁴ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “La: na:kemalagidilawitama nale me opamo milo adaema: pe? Ao, na epatamo milo ikalaema: ka:piya:, na gowelaono gili ikalaema: piyamo. ³⁵ Numa:la:, naimano iyaiya tabono tanaloma: anagiyamida tanalote epo magumulo ka:pemaigamene. Ma kunu anagiyamida tanalote dubu ega:walo ebeno nabiwi ibi magumulo kitanamene, ega:walo buwele ebeno menokago ibi magumulo kitanamene,

ega:walo kamiyale ebeno awino menokago ibi magumulo kitanamene. Iyo, na anagiyamida tanalo epatamo ikalaema: piyamo, ☆ ³⁶ ebema: nanitabola, na mabuma: dubuno moto epate eba:go ka:gowelaoma:na.

³⁷ “Ebema: kebe lumagite ebeno nabiwila menokola kawonomamo eba malagidilelo na kela:mo demalagidilonena, ebe lumagite naimano woko osiyodiloma: a:ka:modobomene. Ega:walo kebe lumagite ebeno gudi kawonomamo eba malagidilolenalo na kela:mo demalagidilonena, ebe lumagite naimano woko osiyodiloma: a:ka:modobomene. ³⁸ Ega:walo kebe lumagite ebeno kewa olotolowa agute na waloma:eneano, ebete atumu naimano woko osiyodiloma: a:ka:modobomene. ☆ ³⁹ Ebema: kebe lumagite ebeno kateneno ubi gabodo eba tolo ebeno igilo nagodone damoeda:mene, ebeno igilote kalatidimene, wiyasiya kebe lumagite ebeno igilo na mabuma: datutimene, ebete nanitabo igilo kelaemene.”

Godogodone Wade Wiya Lawe Tanalo

Mak 9:41

⁴⁰ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Kebe lumagite a:ma: kalakalago dowalubitana ebete na walubinina, ega:walo kebe lumagite na dowalubinina ebete na kapiya kowalubinina; ebete na Alibonedawa Godoko atumu na:kowalubina. ☆ ⁴¹ Ebema: kebe lumagite Godokono woki awokalimidawa kalakalago

☆ **10:35:** Mai 7:6 ☆ **10:38:** Ma:t 16:24-25; Mak 8:34-35; Luk 9:23-24; 17:33; Yon 12:25 ☆ **10:40:** Mak 9:37; Luk 10:16; Yon 13:20

dowalubina ebete walone Godogodone ebeno woki awokalmidawano wiya kelaemene, ega:walo kebe lumagite tuputupudawa kalakalago dowalubina ebete atumu tuputupudawano wiya kelaemene. ⁴² Na la:tamo nani tabo gemo, me egegepi magumulo kebe lumagite na waloma:enedawama: deda:na, ebe mabuma: idawate gibagiba obo ebetamo dikaemene, ebete Godogodone delaemene ebe wade wiyate akalatidimene.”

11

Yonete Ebe Waloma:tapi Ya:sutamo Daliboliya Luk 7:18-35

¹ Ebene Ya:sute ebeno 12 waloma:tapi iyatulame dolopoligiya, ebete ebe duliyaomolo atepate Yu epono duliyaomolo epetapilo ibi iyatulama:go eba tolo Godokono tabo ebo kiyawaolamenatiya.

² Ebe tetelo Yoneko epo obamo waduba:midaoledawate idoko motolo eba okolinalo, Kelisote wadewade tanalo dosiyodilolenami ebete ebe tanalo olowiote ebe waloma:tapi ebetamo ebo aliboliya. ³ Ebene ibi netewapiate Ya:sutamo da:pemaimiya iba:te ebe ma kunu paniya, “Yonete pema: degi, a:ma: ebe lumagila:ka: o ale lumagi idi kemakopelenama:?”

⁴ Ebene Ya:sute wiya tabo iba:tamo negiya, “La: toawete la:le kebe tabo kolowiawitama ega:walo kebe tanalo kulama:witama, ebe iyaiya tanalo Yoneko nananala. ⁵ Balidi tamioiate balidi a:melea ega:walo agowa tataipiate nowapata:lama:! Kukulakukulagopiate wadekobi olowiya ega:walo galo tamiolamepiate

nolowia! A:elaopiate a:ene walo a:kemaimiya ega:walo nigologolo epatamo Godokono Wade Tabote a:pe! ☆ ⁶ Ebema: kebe lumagite na nanitabokobi eba midinilo woki netewama: eda:no, ebegodolo Godokono kalakala tanalote bitanamene!”

⁷ Ebene Yonete dapaliboliya ebe dubate eba tolo, Ya:sute Yonekono tanaloma: epatamo ebo kiyawaiya. Ebete negiya, “La: Yonekono tanalo olowiawete bulu opamo da:nemaimiama, beda: tanalo uima: ka:tolama:ima? Pudo kapiya awate gito dadegetiti, ebe uima: ka:tolama:ima?

⁸ O la: wadewade kaliku pupulio dubu uima: ka:tolama:ima? Ao, la: iyatawalata wadewade kaliku pupuliopiate bulu opolo kilukuliona:, wiyasiya iba:te kawokawo elawodubuno motolo ibino kateneno ubilo ilukuliona! ⁹ Ebema: la: na niyatunama:la:, la: beda:ma: ka:tolama:ima? Godokono woki awokalimidawa uima:la:ka: Iyo, na la:tamo nani tabo gemo, Yonete Godokono woki awokalimipi bilibilinomo odoili.

¹⁰ Nanitabola, Yonekono tanaloma: Godote ebeno Bukalo tabo ma kunu giya,

‘Nale Kelisokono dopo apuamo naimano tabo atadawa kapalibomamo,

ebete ebe dopomete ebeno gabo kosiyo-diloma:.’ ” ☆

¹¹ Ya:sute walo na:kegiya, “Nale la:tamo nani tabo gemo, wagilimi mabune me teta:mo pemaiga me opo kawonomolo dawokalaiya, ebe epo bilibilinomo magumulo Yoneko kawodawanomoma: eda:na. Wiyasiya me

tetene wagilimite Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe duliynomololo kebe lumagite da:pesonomoma: deda:mene ebete Yoneko nanitabolo kodolimene. ¹² Me tanalo idila. Yoneko tetene wagilimite me teta:mo pemaiga, elawoelawo dubu ubila Godokono Wade Duliynomolo ibi a:ka:tuwa: ibino elawamo lawete ebamo ka:nopila:oma:, wiyasiya iba:te a:ka:modoboma:na. ☆ ¹³ La: nolowiala:. Godokono woki awokalimipiate ebeno Bukamo dakuloliya ega:walo ebete ebeno Totomu Tabo Mosesedo epatamo dikalamiya, ebe wade tabono tanalote iyalo tetelo awokalute, pete, pete, Yoneko teta:mo ebo pemaigi. ¹⁴ Nanitabola, Godote dopamo tabo ma kunu kiyawaiya, ebeno woki awokalimidawa Elayako ka:pemene, iyo, Yoneko me ebe lumagila, ebema: modobola la: me tanalo nanitabokobi na:mida:la:. ☆ ¹⁵ Galagodawa, a:ma: wadenomamo nolowia!”

¹⁶ Ebene Ya:sute negiya, “Na me tete epono tanalo kebe uli tabamo nakawokalimo? Ibi olowame bailo dekalakalauta ebe gudi egege keba kunula:ka: eba kunula. Gudi epetapiate epetapiatamo kegela, epetapiate epetapiatamo kegela, iba:te apaminateuilo ma kunu wagelena, ¹⁷ ‘Ale soliyomu eba osiyodilolo bi-bolo da:moleoma: wiyasiya la: ago kemaewa:, ega:walo a a:e lumagi bobamo iyatima: dowageli-tama: wiyasiya la: ebe ka:liyama:wita:!’ Iyo, me tete epo eba kunu wagelena, iba:te Godokono wokopiatamo ubia: tabo gelanaka. ¹⁸ Numa:la:, Yonete da:pemaigi ebe tetelo ebete elawo da:imi

☆ **11:12:** Luk 16:16 ☆ **11:14:** Ma:l 4:5; Mat 17:10-13; Mak 9:11-13

obo ka:ninakia: ega:walo tete epetapilo ebete bae naoa:no lutanaki Godokono woko kosiyodiloma:, ebema: epate negeliya, ‘Ebe kuba uliyanagonola!’

¹⁹ Wiyasiya Epono Naniwite da:pemaigi, ebeno tanalo iyala. Ebete bae enanako ega:walo elawo da:imi obo a:ninako, ebema: iba:te ma kunu gelanaka, ‘Ebeno kuba numa:la! Ebe tumu goeoma: eda:te bae kawonomamo nanako, ebe elawo da:imi obo ni kawodawala! Ebe ta:kese mani elemasigilo uwatepi ega:walo Godokono Totomu Tabo uwatea:pi epetapi ibino namutu-dawala!’ ”

Ebene uwomunomolo Ya:sute iba:tamo negiya, “Godokono wade mulo tanalo dowlaloma:tana, ebe epate ibino osiyodilole magumulo ebe mulo nanitabonomolo bawokaliminakoma:na:.” ☆

Nanitabokobi Midia: Duliynomolo Epono Tanalo
Luk 10:13-15

²⁰ Ya:sute kebe iyaiya duliynomololo anoano tanalo bilibilinomo dosiyodilolenaki, ebe duliynomolo epate ibino kuba woki iyakobi midilite Godotamo kolobiliya:. Ebe mabuma: Ya:sute ibi kawonomamo ma kunu analiya,

²¹ “Kolasini duliynomolo, a:ma: kuba wiya kawonomo kelaema:ta! Betasaida duliynomolo, a:ma: atumu! Mabu nale la:godolo anoano tanalo dosiyodilolimo, nale ebakobako woko Taya duliynomololo ega:walo Saidono duliynomololo dopamo nosiyodiloliyataleka:, ebe Yua: epate ibino kubakuba woki iyakobi ba:midiliyana:. Iyo, iba:te ibino kuba osiyodilole mabuma: tepo temetemema: eda:ote ebe temeteme kawokalima:

kubakuba kaliku pupuliote ono tuwaeamo gito bilukuliyana: ☆ ²² Ebema: na la:tamo negemo, Godote epono tanalo danagilamelelaemene, ebe Kawo Egelalo ebete Taya duliyo-molo e-patamo ega:walo Saidono duliyo-molo e-patamo kuba wiya eba ikalamelo nilakapo kela:mo kawokalimene, wiyasiya nanitabola, Kolasini duliyo-molo ega:walo Betasaida duliyo-molo, ebete la:tamo nilakapo a:kiyatimene! ²³ Ega:walo Kapeniyama duliyo-molo, a:imano tanalo ma kunula. A:ma: ubila a:ma: a:ka:tuwa: a:ma: Godokono Unu Duliyo-molamo kadipata:ema:, wiyasiya Godote a:ma: Ela Opamo keba:idiloma:ta! Mabu nale a:ma:godolo anoano tanalo dosiyodilolimo, nale ebakobako woko Sodom duliyo-mololo nosiyodiloliyataleka:, ebe Yua: epate ibino kubane olobila:ote Godote ibi akanakapulamiyana: ☆ ²⁴ Ebema: na a:ma:tamo negemo, Godote epono tanalo danagilamelelaemene, ebe Kawo Egelalo ebete Sodom duliyo-molo e-patamo kuba wiya eba ikalamelo nilakapo kela:mo kawokalimene, wiyasiya Kapeniyama duliyo-molo, ebete a:ma:tamo nilakapo a:kiyatimene!” ☆

Ya:sute Tutulo Ilukuli Tanalo Epatamo Dikalame-na

Luk 10:21-22

²⁵ Ebe tetelo Ya:sute Godotamo negiya, “Aba, a:ma: me opo kawonomo ega:walo Unu Duliyo-molo Namutudawama: eda:nata! Na a:ma:tamo

☆ **11:21:** Ais 23:1-18; Isi 26:1-28:26; Yow 3:4-8; A:im 1:9-10; Sek 9:2-4 ☆ **11:23:** Ais 14:13-15; W Mabu 18:16-19:29 ☆ **11:24:** Ma:t 10:15; Luk 10:12

kalakala tabo gemo, mabu a:ma: me opono kawokawo iyatawapi dubatamo a:imano mulo woki eba waminaolelo iyatawa: epatamo awokalilami-ata. ☆ ²⁶ Aba, nanitabola, me tanalote a:imano ubilo pemaigi.”

²⁷ Ebene Ya:sute epatamo negiya, “Naimano Nabiwi Godote tanalo bilibilinomo naimano kotamo alomiya nale kulamenama:, ebema: ebete a:ka:tuwa: iyatawala na ebeno Guduno tanalo, lumagi idite iyatawa:. Ega:walo Nabiwino tanalo atumu, lumagi idite iyatawa: wiyasiya na ebeno Gudute a:ka:tuwa: iyatawala, ega:walo nale piyatamo Nabiwino tanalo awokalima: ubi diyatimo, ibinomate atumu Nabiwino tanalo ka:kiyatawaoma:na:. ☆

²⁸ “Ebema: la: piyate mibomibo magumulo dilukula:wenama, la: natamo da:pelama:ema nale tutulo okoli tanalo la:tamo kikalaemamota. ☆ ²⁹ Numa:la:, netewa kau-goeogoeate woko eba osiyodilutalo, namutudawate ibino abaumu unamo kewa olotolowa iyatilamete iba:te kapimiya ebo ka:toma:na:, ebema: a:ma: atumu, a:ma: ega:walo na, ale kapimiya ba:tonakoma: woko kosiyodilonama:. Ebe tanalo magumulo a:ma: naimano tanalo wadenomamo ma kunu kiyatawama:ta, nale mulo ega:walo milo okolidawama: deda:namo. Ega:walo a:ma: nagodone tutulo okoli kelaema:ta, ³⁰ ebema: nale a:imano abaumu teta:mo diyatimitama, a:ma: ebe kewa olotolowa mibonomoma: a:kegeaemene,

☆ **11:25:** 1Kol 1:26-29 ☆ **11:27:** Mat 28:18; Yon 3:35; 17:2; Pil 2:9; Yon 1:18; 10:15 ☆ **11:28:** Yel 31:25

ega:walo nale inamabu waguatama: dikametama
a:ma: tutuma: kegema:ta.” ☆

12

Wokoa: Talena Egelano Tanalo

Mak 2:23-28; Luk 6:1-5

¹ Yu epono wokoa: talena egela idilo Ya:sute ebe waloma:tapiago kono pali magumudo petolamiya, ebene bae kape tanalote ebe waloma:tapiatamo da:piya, iba:te kono naoma: kapiyakapiya kubakubadopo ebo netapiya.

☆ ² Pa:lisi tanebapi epetapiate ebe tanalo umite Ya:sutamo negeliya, “Numa:, a:imano waloma:tapiate wokoa: talena egela adikanalita.”

☆

³ Ebene Ya:sute tabo eba wiyalo negiya, “Mod- obola Godote ebeno Bukamo dakuloliya, la: ebe tanalo nemalagidilala:. Da:ibiditam kuba tete da:piya, ebete ebeno wapata:lamepiago bae kapete dulamiti, ebene ebete beda: tanalo kosiyodiliyale?” ☆

☆ ⁴ Ebete Godokono Motamo nodolote, ebe Motono wokopiate Godotamo dalomonakiya ebe talena bae ebete ebeno wapata:lamepiago a:nenaiya. Ebe tanalo magumulo iba:te aimano totomu tabo adikanaliya, mabu totomu tabote a niyatuamena a bilibilinomate ebe bae nao talenala, Godotamo kalimagono ikameopiate a:ka:tuwa: naonaka. Wiyasiya numa:la:, Da:ibidiate denaiya Godote ebe tanalo kubama: kegiya:. ☆ ⁵ Ega:walo Godote ebeno

☆ **11:30:** 1Yon 5:3 ☆ **12:1:** Totomu 23:25 ☆ **12:2:** Maimi 20:10 ☆ **12:3:** 1Sa:m 21:1-6 ☆ **12:4:** Kalima 24:5-9

Bukamo Mosesedo dakuloliya, me tanalo idi nemalagidilala:. Piyate ebetamo kalimagono ikameopima: deda:ona, iba:te wokoa: talena ege-lalo ebe amamateno motolo woko dosiyodilon-aka, ebe tetelo iba:te ebe talena egela dadikanale-naka wiyasiya Godote ebe tanalo modoboma: gena. ☆

⁶ “Ebema: nale la:tamo gemo, Godoko Amamateno Motono talena nanitabolo bitana, wiyasiya nagodolo ditana ebe talenano elawote iyaiya talena epetapino elawo nodoilina. ☆

⁷ Godote ebeno Bukalo negena, ‘La: natamo kalimagono inamabu gito akopikanama:la:, na ubia:nola, wiyasiya na ubila la:imano tepo magumulo nilakapo tanalo uima:.’ La: Pa:lisi tanebapiate me tabono magumu niyatawawetaleka:, na waloma:enepiate tuputupu tanalo eba osiyodilolo la: ibi kubapima: a:kegelawena:, ☆ ⁸ mabu nanitabola, na Epono Naniwite wokoa: talena egela namutudawama: eda:namo.”

Ya:sute Koto Apu A:eme Dubu Wadekobi Da:midia

Mak 3:1-6; Luk 6:6-11

⁹ Ebene Ya:sute ibi miyapate ibino balidi ibilamole motamo da:nodoliya, ¹⁰ koto apu a:eme dubute ebolo na:luti. Pa:lisi tanebapi epetapiate ebolo da:pola:niya, ibi ubila Ya:suko kubadawama: kegelama:, ebema: iba:te ebe nalatediya, “Wokoa: talena ege-lalo

☆ **12:5:** Nabas 28:9-10 ☆ **12:6:** Ma:t 12:41-42 ☆ **12:7:** Ose 6:6; Ma:t 9:13

temetema:godawa wadekobi midima: talena ba:kitanale?” ☆

¹¹ Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “A:imano sipi-goeote talena egelalo damela gugamo da:negamene, a:ma: samamo ebe nowaluba:wete ka:nowagilima:ta, a, nanitabola:ka?” ☆ ¹² La: me tanalo iyatawala, sipi-goeono igilo tanalote kawoma: keda:na: wiyasiya lumagino igilo ebe kawo tanalomola. Ebema: aimano totomu tabote talena kiyatiamena: woko: talena egelalo wadewade tanalo osiyodilolema:.” ¹³ Ebe tetelo Ya:sute koto apu a:eme dubutamo negiya, “A:imano koto nuwamida,” ebene ebete koto duwamidiya ebena kotote wadekobi ebo olowiya, apulo wadeno ditameni eba kunu. ¹⁴ Ebe mabuma: Pa:lisi tanebapiate dowago tolamete tabo ebo negeliya Ya:suko kanakapuima:.” ☆

Godote Ebena Gudu Ya:suko Wade Wokodawama: Deka:miya

¹⁵ Ebe tetelo Ya:sute Pa:lisi tanebapino kuba nopo iyatawate ebete ebe duliynomolo atepate gito tiya, ebene epo bilibilinomate ebena tanalo umite ebe ebo waloma:tiya. Ibi magumulo piyate temetema:go da:pola:niya Ya:sute ibi bilibilinomo wadekobi midiolete, ¹⁶ ibi ma kunu kawiya analiya, “La: naimano tanaloma: epo akoanala:la:!” ☆ ¹⁷ Ebema: Ya:sukono osiyodilo magumulo Godokono woki awokalimidawa Aisayate degiya, ebe tabono nanitabo tanalote maigiya. Iyalo tetelo ebena tabo kiyawao magumulo Godote ma kunu giya,

☆ **12:10:** Luk 14:3 ☆ **12:11:** Luk 14:5 ☆ **12:14:** Yon 5:16

☆ **12:16:** Mat 8:4; Mak 3:12

18 “Me naimano wade Wokodawala,
nale ebe dopamo eka:miyamo.

Nale ebe nilakapolo eba malagidilonalo
ebetamo kawonomamo nekalakalanamo,
ebema: nale naimano Wade-talena Uliyana
ebe unamo nalibote,
ebene ebete iyaiya opo epatamo
ibino igilo mula:lelame tanaloma: tabo
ka:kiyawaomene. ☆☆

19 Me Wokodawate apaminateui tanalo kiy-
atawanakoa;
ebete naimano tabo eba kiyawaolo
a:kegeatepaomene,
ega:walo epono ololo apulo
ebete tabo madodo unamo akadipatemene.

20 Piyate elawoa:noma: deda:ona
ebete iba:tamo nilakapago ka:tomene,
eba kunu ebete balibali pudo gito
akadikanalemene,
ega:walo wuiki alono mena da:pesoma: deda:na
ebete gito a:ka:egamidamene.

Nanitabola, naimano Wokodawate wadewade
tanalo eba osiyodilolelo
tuputupu okoli tanalote Kubano wato kikopu
kelaemene,

21 ebema: opo bilibilinomono epate
me naimano Wokodawano pe tanalo
makopelena.”

Ya:suko Ega:walo Biyesibuluko Ibino Tanalo
Mak 3:20-30; Luk 11:14-23; 12:10*

²² Ebe tetelo epo epetapiate dubu idi Ya:sutamo magatiya, ebe dubute tabo ka:kiyawaonakia: ega:walo ebe balidi tamiomela, mabu ebe kuba uliyanagonola. Ebene Ya:sute ebe wadekobi da:midiya, ebete tabo kiyawao wagilimite balidi wadekobi ebo olowiomia. ²³ Ebema: epo bilibilinomate eba anoanoutalo negelitiya, “Diyala, me dubu Ya:suko da: Da:ibidikono a:la:mu Kelisotela:!” ²⁴ Wiyasiya Pa:lisi tanebapiate ibino tabo olowite negeliya, “Ao, ebete kubakuba uliyanano Kawodawa Biyesibulukono elawamo alibolenako, Godokono elawamoa:!” ☆

²⁵ Ebema: Ya:sute ibino kuba woki iyatawate iba:tamo negiya, “Numa:la:, kapiya duliyaomolono epate tetedo dadikanalema:na: ebe duliyaomolote ka:kubamene, ega:walo kapiya motono epate tetedo dadikanalema:na: ebe moto epate a:kilukulinama:na:, ibino motote atumu ka:ka:kubamene. ²⁶ Ebema: Saitanakono woki ma kunula, ebete ebeno kubakuba uliyana epagodone akalibolemene, mabu ebete eba kunu dowagelemene ebeno woko osiyodilo elawote kolopoligomene. ²⁷ La:le naimano tanaloma: negelamata, ‘Ebate kubakuba uliyana Biyesibulukono elawamo alibolenako.’ Ebe tabo degelaema nanitabola:ka? Ao, nanitaboa:. La:imano tanebapiate kubakuba

* **12:21:** Biyesibuluko ebe Saitanakono nopodawa idila, ebete Yu epono opolo Saitanakono opodawama: eda:nami, atumu Tabo epono opolo Monoiko bokolina. ☆ **12:24:** Ma:t 9:34; 10:25

uliyana dalibolenaka, ebe elawo iba:tamo potele kikalamenakole? Iyo, Godotela, Saitanatea! Ebema: la:imano tanebapino wade osiyodilo tanalote la:imano kuba woki awokalimina. ²⁸ Me tanalo nanitabola, nale kubakuba uliyana Godokono Uliyanano elawamo alibolenakomo, ebema: modobola la: me tanalone kiyatawaomamota, Godokono Kawo Elawodawano tetete la:tamo a:pe. ☆

²⁹ “Numa:la:, Saitanako ebe elawodubu idi keba kunula:ka: eba kunula, ega:walo ebete pilolo duwatiya ebe epo ebe ebeno motono inamabula. Ebema: epate mako elawo dubuno motamo odolote ebeno inamabu uwatema: ubi diya-tima:na:, iba:te dopamo ebe ala:mo matuomeote ebene ebeno inamabu ebo kuwatema:na:.

³⁰ “Nanitabola, kebe lumagite na walubinia:no ebete naimano goweladawama: eda:na, ma kunu ebete epo kapiya baiamo magaelema: nago woko osiyodiloa:no wiyasiya ibi iyaiya alibolenako.

☆ ³¹ Ebema: nale la: analemata, epono iyaiya kuba tanalo bilibilinomo Godote egebolelamete dodolomatili iyatawala, ega:walo kebe lumagite Godoko ubia: tabo degemene, ebe kuba tabono tanalo Godote egebolemete ka:dodomatimene. Wiyasiya kebe lumagite Godokono Uliyanano osiyodilo tanaloma: kubama: degemene, Godote ebe kuba egebolemete a:ka:dodomatimene.

☆ ³² Ebema: kebe lumagite Epono Naniwino tanaloma: odiyobo tabo da:kiyawaomene, Godote ebeno kuba egeboleme iyatawala, wiyasiya kebe

☆ **12:28:** Ali 10:38; 1Yon 3:8 ☆ **12:30:** Mak 9:40; Luk 9:50

☆ **12:31:** Yu Epo 6:4-6

lumagite Godokono Uliyanano woko osiyodilo tanaloma: odiyobo tabo da:kiyawaomene, Godote ebe kuba egebolemete a:ka:dodomatiminamene, uwomua: tetelo ebeno kubate bitanamene.”

Kewa Ega:walo Ebeno Da:imi

Luk 6:43-45

³³ Ya:sute tabo moga:melo walo na:kegiya, “Naimano da:imi keba kunula:ka? La:le kewa wadenoma: degelawenakoma ebe kewano da:imi wadewadenola, wiyasiya la:le kewa idi kubanoma: degelawenakoma ebe kewano da:imi kubakubanola. Iyo, nanitabola, la: iyaiya kewano da:imi ibino ololamo dulama:ema la: ebo kiyatawaomamota ibi magumulo kebe da:ima:te naoma: wadewadenoma: keda:onale. ☆ ³⁴ Pa:lisi tanebapiala:, la: bu kalulata! La:imano tepo magumu kubakubanomoma: eba eda:onalo wade tabo keba kunu na:kegelaema? Gaboa:nola! Mabu lumagino tepo magumulo kebe tanalate ka:pola:nale, ebe tanalate ebeno tabo kiyawao tanalodo ka:pemaima:na:. ☆ ³⁵ Ebema: wade lumagite ebeno tepo magumune wadewade tanalo ba:powaulatelenakomene, wiyasiya kuba lumagino tepo magumulo kubakuba tanalate pola:na, ebema: ebegodone kuba tanalate ba:pemaimionakoma:na:.

³⁶ “Na la:tamo negemo, epate ibino iyaiya kuba tabo da:kiyawaonaka, ebe kuba tabono tanaloma: iba:te Godokono Kawo Egelalo ebeno dopo apuamo ka:nemaima:na:, ebene ebete ibino tanalo bilibilinomo eba anagilamelelamelo iba:tamo wiya dikalaemene,

ibino taneba magumulo lumagi idite ebe odiyoboma: tabo idi a:kegemene. ³⁷ Ebema: a:ma: nanisiwale! A:ma:le kebe iyaiya tabo ka:kiyawawenaka, walone tetelo Godote ebe tabo bilibilinomo eba anagilamelemelo, ebete a:ma: tuputupudawama: da:begemene o a:ma: kubadawama: da:beka:mitamene.”

Pa:lisi Tanebapiate Anoano Tanalo Uima: Ya:suko Daniya

Mak 8:11-12; Luk 11:29-32

³⁸ Ebene Pa:lisi tanebapi epetapi ega:walo Godokono Totomu iyatulamepi iba:te Ya:suko naniya, “Iyatulamedawa, a ubila a:ma:godolo anoano tanalo idi uima:.” ☆

³⁹ Ya:sute tabo eba wiyalo iba:tamo negiya, “Kuba osiyodilolepi ega:walo nanitabokobi midia:pi, ibi ubi kawonomola Godokono elawo awokalimino anoano tanalo kuima:, wiyasiya Godote tanalo idi akawokalimene. Nanitabola, ebete ebeno woki awokalimidawa Yaonado dawokalimiya, ebe anoano tanalo kapiya la:tamo ikalamiyata. ☆ ⁴⁰ Numa:la:, Yaonate egela netewa-kapiya ega:walo idoko netewa-kapiya kawo namono tepo magumulo okoliti, ebema: ebe atu gabodo Epono Naniwite egela netewa-kapiya ega:walo idoko netewa-kapiya bobo magumulo ka:lutamene. ☆ ⁴¹ Ega:walo me tanalo idila. Godote epono tanalo danagilamelelaemene, ebe Kawo Egelalo Niniba duliyoumolo epate maimiote la: Yu epo kubakubapima: keka:la:ima:ta, mabu ebe Yua: epate Yaonakono tabo dolowiya iba:te

☆ **12:38:** Mat 16:1; Luk 11:16; Yon 6:30 ☆ **12:39:** Mat 16:4; Mak 8:12 ☆ **12:40:** Yaona 1:17

ibino kubane Godotamo olobiliya. Ebe tetelo ibi ubila Godokono tabo Yaonagodone laema; wiyasiya la: tetelo Godote Epono Naniwino tanalo la:tamo eba awokaliminalo, la: ebe tanalo ubia:nola. La: numa:la; Epono Naniwino elawote Yaonakono elawo nodoliona! ☆ 42 Ega:walo Godokono Kawo Egelalo Siba opo epono Kawo Elawodawa Kamiyaletete maigate la: atumu kubakubapima: keka:la:ima:ta, mabu ebe Yua: kamiyaletete mulu oponomone piya Isalaela opamo Kawo Elawodubu Solomonokono mulo tabo ka:polowioma. Ebe tetelo ebe ubila Godokono mulo Solomonogodone laema; wiyasiya la: tetelo Godote Epono Naniwino tanalo la:tamo eba awokaliminalo, la: ebe tanalo ubia:nola. La: numa:la; Epono Naniwino mulote Solomonokono mulo nodoliona!” ☆

Kuba Uliyanate Lumagitamo Walo Da:ka:pemene Ebe Tanalo

Luk 11:24-26

43 Ebene Ya:sute negiya, “Kuba uliyanate lumagi idigodone da:nemaigamene, ebe tetelo ebete gagale opamo tote okoli bai idi kowadinatomene. Wiyasiya ebete wade okoli bai numia:no 44 ebe a:ka:tuwa: ebetamo kegemene, ‘Nale datepimo ebe atu okoli baiamo walo ka:ka:tomamo.’ Ebete walo ka:pete ebe okoli motolo idawate okolina:no, wadenomamo moda:midala ega:walo inamabu wadenomamo alomola, ebete ebe moto eba kunu ka:ka:puimene. 45 Ebene ebete walo ka:tote kubakuba uliyana epetapi sebeni

kanadabuillite ka:kemagaelemene, iba:te ebe motamo podolote ebolo kilukulinama:. Numa:la:, walone da:pelaema:na: ebe kubakuba uliyanate kawokawo kuba ba:posiyodilolenakoma:na:, dopamo dokolinami ebe kapiya kuba uliyanano okoli keba kunula:ka: eba kunua:, ebema: dopamo ebe lumagi kela:mo kubadopola wiyasiya me tetelo ebete kubanomoma: keda:mene. Ebema: me teteno kubakuba epala:, la: nanisiwale, mabu la: ma kunu kowagelemamota!” ☆

*Ya:sukono Menoko Ega:walo Ebeno Ekaki
Mak 3:31-35; Luk 8:19-21*

⁴⁶ Ya:sute epatamo tabo eba kiyawautalo, ebeno menoko ega:walo ekaki iba:te pelamete moto niyakabolo pelamota:oniya eba:go tabo ka:pegelama:. ⁴⁷ Ebema: epo magumulo idawate Ya:suko naniya, “Numa:, a:imano menoko ega:walo ekaki iba:te moto niyakabolo ba:pelamota:ona. Ibi ubila a:ma:go tabo kegelaema:.”

⁴⁸ Ya:sute ebe lumagitamo nowamiya, “Naimano menoko potelela:ka:, ega:walo naimano ekaki piyatela:ka:?” ⁴⁹ Ebene Ya:sute ebe waloma:tapi ebeno kotamo mida:lamolelo negiya, “Me epo ebe naimano menokobila ega:walo naimano ekakila, ⁵⁰ mabu potele naimano Unu Duliyomolono Nabiwino ubi tanalo dosiyodilomene, ebe lumagi naimano menokola ega:walo naimano ekawila.” ☆

13

*Kono Kikopu Aminaole dawano Iyatulame Oi
Mak 4:1-9; Luk 8:4-8*

¹ Ebe atu egelalo Ya:sute moto gunē pemaigate, ebete epo iyatulaema: Ga:lili Paka: balalo nokoliti, ² ebene epo bilibilinomate ebetamo da:pelamiya, ebete peamo olote gito okoliya wiyasiya epate damela balalo pelamota:oniya. ☆ ³ Ebene ebete iba:tamo tanalo epetapi bilibilinomo iyatulame oiamo eba awokalilamelō tabo idi ma kunu giya, “Lumagi idite pali amio bai dosiyodili kono kikopu aminaola:go ebo ti. ⁴ Ebete aminaola:go eba tonatolo kikopu epetapi iba:te gabamo gudiya, ebema: olaolate pelamete ebo penaiya. ⁵ Kikopu epetapi iba:te nokola damelamo gudiya, ebolo damela kawoa:. Ebema: iba:te samonomamo maimiya mabu damela bidobidoa:, ⁶ ebene egelate da:pioli iba:te nalawoiya mabu ibino dolodolo magumamo ka:tolamea:, iyo, iba:te ebema: samonomamo a:elaiya. ⁷ Kikopu epetapi iba:te moemoe uwago damelamo gudiya, ebema: ebe uwagate dapepeiya kono ebo anakapulamīya. ⁸ Wiyasiya kikopu epetapi iba:te wade damelamo gudiya, ebema: iba:te apepeote ebo noloiya, epetapi 100 teta:mo, epetapi 60 teta:mo, epetapi 30 teta:mo bilibilinomoma: eda:iya.”

⁹ Ya:sute walo na:kegiya, “Galagodawa, a:ma: wadenomamo nolowia!”

*Ya:sukono Iyaiya Iyatulame Oino Mabu
Mak 4:10-12; Luk 8:9-10*

¹⁰ Ebe tetelo Ya:suko waloma:tapiate ebetamo pelamete na:pegeliya, “Beda: mabuma: a:ma: oiamo epo diyatulama:wenaka?”

¹¹ Ya:sute tabo eba wiyalo iba:tamo negiya, “Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe tanalono magumu kelawa:ema: nale la:tamo elawo ikalaimata, iyo, ebe tanalono waminaole tanalo la: iyatawaimata. Wiyasiya nale ebe iyatawa tanalo epetapiatamo kikalamea:

¹² Nanitabola, Godokono tabo olowioma: lumagigodolo wadewade woki da:pola:na, Godote ebetamo wadewade tanalo bilibilinomo ikameote ebeno tepo magumu ketabokaimene. Wiyasiya lumagigodolo wadewade woki pola:na:no, ebegodolo kebe kapiyakapiya tanalate da:pola:na Godote ebegodone walo ka:kuwatemene. ☆

¹³ Ebe mabuma: nale epo oiamo iyatulamenakomo, mabu iba:te naimano tabono magumu wadite kuminakoa:, iyo, iba:te olowite atumu kiyatawaonakoa:.

¹⁴ Ebema: Godokono woki awokalimidawa Aisayate ibino tanaloma: degiya ebe tabote nanitaboma: eda: Ebete iyalo tetelo ma kunu giya,

‘La: tabo bolowinakomata
wiyasiya a:kiyatawaoawenakoma,
iyo, la: magumu bowadinakomata
wiyasiya a:kuma:wenakoma. ☆

¹⁵ Mabu me epono woki alatidiolamiya,
ibi nanitabo tanalo olowima: ubia:nola,
ebema: iba:te galo emopioliya,
ega:walo ibino balidi atumu a:mula:oliya.

☆ **13:12:** Mat 25:29; Mak 4:25; Luk 8:18; 19:26 ☆ **13:14:** Ais 6:9-10; Yon 12:40; Ali 28:26-27

Ebema: iba:te ibino balidi mula:olea:noma:
 neda:otaleka;
 ibino balidite naimano wade tanalo bula-
 mena;
 ega:walo ibino galote nolowiotaleka;
 iba:te ibino tepo magumuno woki wadenomamo
 malagidilolete natamo bolobila:na;
 ebema: na modobola ibi nale wadekobi
 midilima:.”

¹⁶ Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiatamo negiya,
 “Godokono kalakala kawonomo la:godolo bitana,
 mabu la: la:imano balida:mo ebeno iyaiya
 tanalo wadenomamo nulamenamata! Iyo, la:le
 la:imano galamo Godokono nanitabo tanalo
 wadenomamo nolowionamata! ☆ ¹⁷ Nale la:tamo
 nani tabo gemo, dopamo tetelo Godokono woki
 awokalimipi ega:walo tuputupu ilukuli epo
 epetapi, iba:te ubi kawonomo iyatinamiya la:le
 dulama:wenama ebe kawokawo tanalo ulaema;
 wiyasiya iba:te ka:modobiya; ega:walo ibi ubila
 la:le dolowiawenama ebe tanalo kolowioma;
 wiyasiya iba:te ka:modobiya:.”

*Kono Kikopu Aminaoledawano Iyatulame Oino
 Magumu*

Mak 4:13-20; Luk 8:11-15

¹⁸ “Ebema: la: kono kikopu aminaola:go
 da:ti ebe lumagino oino magumu nolowiala:.
¹⁹ Godote Kawo Elawodawama: deda:na,
 epate ebe tanalono tabo olowite magumu
 wadenomamo iyatawaoa:no, ebe tetelo Saitanate
 pete ibino tepo magumune ebe tabo walo
 ka:ka:puwatelaemene. Mako epo gabamo

☆ **13:16:** Luk 10:23-24

da:gudiya, ibi ebe kono kikopu keba kunula:ka: eba kunula. ²⁰ Ega:walo epo epetapiate nokola damelamo da:gudiya, ibi ebe kikopula. Iba:te Godokono tabo dolowima:na:, ebe tetenomolo kalakalago kelaema:na:, ²¹ wiyasiya ibino tepo magumulo dolodolo puliyala. Ebema: iba:te Godokono woko magumulo tete da:pesamo ilukula:tepate, ebene Godokono taboma: temeteme tanalate iba:tamo da:pemaimioma:na: ega:walo epate ibino tanaloma: degelama:na:, iba:te samonomamo kalauioma:na:. ²² Epo epetapi iba:te moemoe uwago damelamo da:gudiya, ibi ebe kikopula. Iba:te Godokono tabo kolowima:na:, wiyasiya iba:te inamabu kawonomamo malagidilolena ega:walo ibino ilukuli tanaloma: woki bilibilima: eda:ona. Ebema: ibino tepo magumulo ebakobako woki bilibilinomo ba:pola:na, me wokino tanalate wade tabo eba anakapumilo, ebene iba:te a:ka:noloma:na:. ☆ ²³ Wiyasiya epo epetapi iba:te wade damelamo da:gudiya, ibi ebe kikopula. Iba:te Godokono tabo olowite wade iyatawa lawete nanitabonomolo ka:noloma:na:, epetapi 100 teta:mo, epetapi 60 teta:mo, epetapi 30 teta:mo ka:noloma:na:.”

Kuba Uwagate Pali Magumulo Demaimiya Ebe Iyatulame Oi

²⁴ Ebene Ya:sute oi idi epo eba iyatulameloma:kegiya, “Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe tanalote ebe dubu idite ebeno pali amio bai osiyodilote wade kono

☆ **13:22:** Luk 12:16-21; 1Tim 6:9-10,17

kikopu daminaoli eba kunula. ²⁵ Idoko idilo epo bilibilinomate delaoniya, eba:go gowelaodawama: deda:nami ebe dubute penate kuba uwago kikopu pali magumamo pamionate gito toni. ²⁶ Walone tetelo konote apepeote da:noloiya, kuba uwagate maimiote konono dolodolo ebo aupulatoliya, ²⁷ ebene pali namutudawano wokopiate ebetamo pelamete ebe napaniya, 'A:ma: pali magumamo wadewade kikopu amiata, wiyasiya me kuba uwago epetapi iba:te kebene kemaimile?'

²⁸ "Ebate tabo eba wiyalo negi, 'Ago gowelaodawa idi, ebete ami.'

"Ebene wokopiate ebe nalatediya, 'Modobola:ka: a ebe kuba uwago kemagobelemalema:?'

²⁹ "Namutudawate wiyasiya negi, 'Ao, la:le demagobela:ema, diyala, la: atu tetelo wadewade kono epetapi da:bemagobeleva. ³⁰ Ebema: modobola iba:te kapimiya napepeoma:na:, wiyasiya walone nao kono uwate tetelo nale wokopi kanalemamo iba:te dopamo kuba uwago magobelete elamo kiyalekema:, ebene iba:te wadewade nao kono uwatete naimano pali inamabu alomono motamo kapalomoma:na:.' "

Mastada Kikopuno Iyatulame Oi

Mak 4:30-32; Luk 13:18-19

³¹ Ebene Ya:sute oi idi ibi eba iyatulamelona:kegiya, "Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe tanalo mastada kikopu keba kunula:ka: eba kunula, iyo, tete idilo dubute me kikopu lawete ebene pali magumamo gito ami. ³² Nanitabola, me opo kawonomolo kewa

kikopu kawokawonomo ba:pola:na wiyasiya mastada kikopu ebe da:pesonomola. Wiyasiya numa:la:, lumagite daimene ebe da:peso kikopute apete kewa bilibilinomo epetapi kodoilimene, ebene olaolate pelamete ebe kewa katomolo ba:pilukulionama:na:.”

Palowa Bae Gamagamaimino Tuwae Inam-abuno Iyatulame Oi

Luk 13:20-21

³³ Ebene Ya:sute oi idi ibi eba iyatulamelo na:kegiya, “Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe tanalo palowa bae gamagamaimino tuwae inamabu keba kunula:ka: eba kunula. Kamiyale idite modobo palowa lawete gamagamaimino inamabu kela:mo aminalete ebo ewegedi, ebene gamagamaimino inamabute palowa lawenomo eba lawelo palowa baete unamo ebo maigi.”

Ya:sute Epo Oiamo Diyatulamenaki Ebe Tanalono Mabu

Mak 4:33-34

³⁴ Ya:sute me tanalo epo bilibilinomatamo iyatulame oiamo kiyawaonaki, ma kunu ebete tanalo idi iba:tamo iyatulame oia:no ka:kiyawaonakia:.

³⁵ Ebe tanalote emaigiya Godote ebeno woki awokalimidawado degiya, ebe tabote nanitaboma: keda:ma:.

Ebete iyalo tetelo tabo ma kunu giya,

“Na Godote epatamo tabo kiyawao tetelo iyatulame oiamo kiyawaonakomo.

Iyo, nale me opo dosiyodiliyamo ebe tetene wagilimite me teta:mo pemaiga,

kebe tanalate waminaole magumulo
da:pola:namiya,
na ebe tanalo ma kunu kawokalilaemamo.”
☆

*Kuba Uwagate Demaimiya Ebe Iyatulame Oino
Magumu*

³⁶ Ebene Ya:sute epo bilibilinomo miyapate moto guamo gito nodoliya. Ebe tetelo ebe waloma:tapiate ebetamo pelamete na:pegeliya, “Kono pali magumulo dapepeiya ebe kuba uwag-ono magumu keba kunula:ka? A:ma: a niyat-uama:.”

³⁷ Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Wade kono kikopu kebe dubute kaminaolile, ebe Epono Naniwila. ³⁸ Ebema: ebeno pali ebe me opo kawonomola, wadewade kono kikopu ibi Godokono Unu Duliyoumolono gudila, ega:walo kuba uwago ibi Saitanakono gudila. ³⁹ Kuba uwago dami ebe Saitanatela, ega:walo nao kono uwate tete ebe me opono uwomula, ega:walo nao kono uwa-tepi ibi Godokono nopopila. ⁴⁰ Ebema: wokopi-ate kuba uwago magobelete elamo diyalekiya, me opono uwomu eba kunu kitanamene. ☆

⁴¹ Ebe tetelo Epono Naniwite ebeno nopopi kapalibolemene. Ebema: piyate ebeno epago eba ilukulinalo kuba dosiyodilolenaka, nopopiate ibi bilibilinomo puwatete ☆ ⁴² kawo ela taponomamo gito ka:niyalekema:na:, Ebene iba:te ebolo lalo eba oliomolelo kawonomamo ebo kim-ima:na:. ☆ ⁴³ Wiyasiya Godokono tuputupu ilukuli guda:godolo ebeno alote kawonomamo

☆ **13:35:** Oale 78:2 ☆ **13:40:** Yon 15:6 ☆ **13:41:** Ma:t 24:31;
25:31; Mak 13:27 ☆ **13:42:** Ma:t 8:12

ka:pukuilaemene, ibino Nabiwino Unu Duliyo-
mololo da:pukuilamena eba kunu. Galagodawa,
a:ma: wadenomamo nolowia!” ☆

Waminaole Manino Iyatulame Oi

⁴⁴ “Godote Kawo Elawodawama: deda:na,
ebe tanalo ebe lumagite kawo mani ega:walo
wadewade inamabu iyalo tetenomolo damelamo
dowaminaoliya eba kunula. Walone tetelo
ebete ebo a:iya, ebene ulama bilibilinomo
da:petoiya lumagi idite damela obobo woko
eba osiyodilolo ebe wadewade inamabu ebo
ulamiya. Ebe tetelo ebete kalakalago walo
kitiolete, ebene ebeno motamo tote ebeno
inamabu bilibilinomo maniamo na:midiolete
modobo mani ebo nelawiya. Ebene ebe maniamo
ebete ebe damela lawete, ebe damela magumulo
waminaolelo da:pola:niya ebe wadewade
inamabuate ebenoma: ebo eda:iya.”

Wiya Kawo Negegeno Iyatulame Oi

⁴⁵ “Ega:walo Godote Kawo Elawodawama:
deda:na, ebe tanalo ebe olowame lumagite
wadewade negege inamabu ola:go depata:na
eba kunula. ⁴⁶ Egela idilo ebete kapiya negege
wadenomo dumi, ebe tetelo ebeno inamabu
bilibilinomo maniamo na:midiolete modobo
mani nelawete, ebene ebe maniamo ebete ebe
wade negege lawete ebenoma: ebo midi.”

Kamauno Iyatulame Oi

⁴⁷ “Ega:walo Godote Kawo Elawodawama:
deda:na, ebe tanalo ebe lumagite namo
bilibilinomo uwatolema: kamau kolomamo

daubi eba kunula. ⁴⁸ Ebene namo bilibilinomate detaiya ebe tetelo wokopiate kamau kolomo balamo anamiyamidate wadewade namo bagowamo eba alomolo kubakuba namo gito iyalekiya. ⁴⁹ Ebema: me opono uwomu eba kunu kitanamene. Ebe tetelo Godokono nopopiate pelamete kuba osiyodilolepi tuputupu ilukuli epagodone powagailite ⁵⁰ kawo ela taponomamo gito ka:niyalekema:na:, ebene iba:te ebolo lalo eba oliomolelo kawonomamo ebo kimima:na:.” ☆

Godokono Kawo Elawodawa Tanalono Magumu Delawiya Ebe Lumagino Tanalo

⁵¹ Ebema: Ya:sute ebe waloma:tapiatamo negiya, “La: me tanalo bilibilinomo wadenomamo na:kiyatawawenama?”

Iba:te tabo eba wiyaalo negeliya, “Iyo, a mod- obola.”

⁵² Ebene Ya:sute iba:tamo walo na:kegiya, “Godokono Totomu iyatulamepi magumulo, potele Godokono Kawo Elawodawa tanalono magumu lawenomo delawi, ebe lumagi kawo moto namutudawa keba kunula:ka: eba kunula. Ebe mulo dubuno motolo kawokawo wadewade inamabuate ba:pola:na, ma kunu tagalatagala inamabu ega:walo olioli inamabu kapimiya ba:pola:mena, ebema: ebete ebeno ubilo ebe iyaiya inamabu epatamo ba:powaulatelenakomene ibi wadenomamo kowalubilinama:.”

Nasalete Duliyomolo Epate Ya:suko Ubia:noma: Deda:iya

Mak 6:1-6; Luk 4:16-30

☆ **13:50:** Ma:t 13:42; Luk 13:28

⁵³ Ebene Ya:sute ebe iyatulame oi kiyawao dolopoligiya, ebete ebe duliynomolone tote ⁵⁴ ebeno okoli duliynomolo Nasaleta:mo walo na:ka:tiya. Ebete epono balidi ibilamole motolo ibi eba iyatulamitalo iba:te anoanolo negelitiya, “Me dubuno mulo iyatulame woki ebete kebolo kiyatawile? Ega:walo ebete anoano tanalo pokono elawamo kosiyodilolenale? ☆ ⁵⁵ Ebe kapeneta dubuno gudula, ebeno menoko ebe Ma:litela. A iyatawala ebeno ekaki Ya:imesiko, Yausepeko, Saimonoko, ega:walo Yudasiko, ☆ ⁵⁶ iyo, ebeno ekaki buwelemele bilibilinomate ago bilukulina. Ebema: me dubute ebeno elawo ega:walo mulo kebolo kuwatile?”

⁵⁷ Ebene iba:te ebe ubia:noma: eba eda:utalo Ya:sute ibi nanaliya, “Godokono woki awokalimi-dawa epate ebe unamo kadipatema:na:, wiyasiya ebeno duliynomolo epo ega:walo ebeno moto epo iba:te ebe ubia:noma: beda:onakoma:na:.” ☆ ⁵⁸ Ebema: Nasaleta epono nanitabokobi midia: mabuma: Ya:sute ibino duliynomololo anoano tanalo bilibilinomo kosiyodiloliya:, ebete ibino taneba magumulo kapiyakapiyanomo osiyodiloliya.

14

Elodite Yonekono Wato Dotowamidamiya

Mak 6:14-29

¹ Ebe tetelo Ga:lili opono Kawo Elawodubu Elodite Ya:sukono osiyodilole tanalo olowiote, ² ebete ebeno opopiatamo negiya, “Me Ya:suko

ebe Yonete, epo obamo waduba:midaoledawala. Ebete a:e magumune emaigi, ebema: me anoano tanalate ebegodone pemaiminaka.”

³⁻⁴ Me tanalo ebe Yonete keba kunu ka:iyale ebe tanalola.

Yonete dopamo eba okolinalo, Elodite ebeno ekawi Pilipikono kamiyaale pilolo lawiya, ebe kamiyaleno mailo Elodiyasitela. Me mabuma: Yonete Elodiko kawiya eba analo negiya, “A:ma:le ebe kamiyaale lawe modoboa:, kawo kubanomola!” Ebema: Elodite ebeno gowelaopi danaliya, iba:te Yoneko nelawete idoko moto guamo gito peba:idiliya, mabu ebete ebeno ubi iyatiya ebe osiyodilo tanalodo ebete Elodiyasiko kalakalakobi ka:midima: ☆ ⁵ Ebe tetelo Elodite ebe anakapuima: ubi niyatiti wiyasiya ebete Yu epo eba tolelamelo walo gito katepiya, mabu iba:te Yoneko Godokono woki awokalimidawama: gelanakiya. ☆

⁶ Ebene Elodite dawokaliya, ebe egela malagidilolo ebeno namutupiate eba:go soliyomu bae nautiya. Ebe tetelo Elodiyasikono buwelete ibi bilibilinomono ololo apuamo pete eba pemaitalo, Elodite ebetamo kawonomamo kalakaliti, ⁷ ebema: ebete buweletamo negiya, “Nale Godokono mailamo gemo, a:ma:le beda: tanaloma: ubi diyata:emene nale a:ma:tamo nanitabonomolo kikaemamota!”

⁸ Ebene buweleno menokote ebe daniya, ebete Eloditamo ma kunu nowamiya, “Na ubila Yoneko

☆ **14:3-4:** Kalima 18:16; 20:21; Luk 13:19-20 ☆ **14:5:** Ma:t 21:26

epo obamo waduba:midaoledawano wato kikopu kawatago. Ka:lonomo natamo nikanama:!”

⁹ Ebe tetelo Kawo Elawodubu Elodite ebeno tepo magumulo mibomiboma: ediya, wiyasiya ebete dopamo degiya ebe tabo ebete Godokono mailamo giya soliyomu epo bilibilinomono ololo apulo. Ebema: ebete ebeno gowelaodawa idi daniya, ¹⁰ ebe dubute idoko motamo tote Yonekono wato ebo notowamidamiya. ¹¹ Ebene ebete wato kikopu kawatago adaete buweletamo da:pikamiya, wiyasiya ebete ebeno menokotamo gito atiya. ¹² Ebe tetelo Yoneko waloma:tapiate ebeno apenomo pelawete bobo magumamo gito niyatiya, ebene iba:te tolamete ebe tanalo Ya:suko ebo naniya.

Ya:sute Epo Bilibilinomatamo Bae Dikalam-oleni

Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Yon 6:1-14

¹³ Ya:sute ebe tanalo olowite ebe waloma:tapiago peago gito tolamiya ebete a:ka:tuwa: diyamoa: opamo ka:nemaigama:, wiyasiya epo bilibilinomate ebeno to tanalo dolowiya, iba:te ibino iyaiya duliyomolone maimiote Ya:suago kanalugoma: damela gaboiya gito tolamiya. ¹⁴ Ebene Ya:sute peago da:nemaigiya, epo bilibilinomo nulamete ibi kawonomamo na:nilakapoilamiya, ebema: ebete damelamo nodolote ibino temetema:gopi wadekobi ebo nimidioliya.

¹⁵ Eba adimonalo ebe waloma:tapiate ebetamo pelamenate ebe napananiya, “Me epoa: baila. Tete olopoligo, samamo kidokomene,

ebema: a:ma: ibi nalibola:, iba:te iyaiya duliyo-
molamo tolamolete ibi a:ka:tuwa: ibino bae
ka:nuwateoma:.”

¹⁶ Ya:sute ibi nanaleni, “Ao, iba:te tolamea:no
la:le iba:tamo nao inamabu dopamo nikalam-
ola:la:.”

¹⁷ Iba:te nowaiminiya, “Agodolo paibu bae
ega:walo namo netewa, ebenomate pola:na.”

¹⁸ Ya:sute iba:tamo negeni, “Ebe baela namola
natamo nowada:la:.” ¹⁹ Ebene ebete epo uwagolo
ilukulima: danaleni, ebe tetelo ebete paibu bae
ega:walo namo netewa uwatenate, Unu Duliyo-
molamo melelo Godotamo kalakala tabo ebo
geni. Ebene ebete ebe bae wakalamiolenate
ebe waloma:tapiatamo ikalamenate, iba:te epo
bilibilinomatamo gito ikalamoleniya. ☆ ²⁰ Ebe
tetelo ibi bilibilinomate bae denaoniya ibino bae
kape tanalo ebo olopoligolameni, Ebene Ya:suko
waloma:tapiate da:luliniya ebe bae apuapuamo
12 bagowo ebe owiyaoleniya. ²¹ Nanitabola,
ebe bae 5,000 dubate naoniya ibino kamiyale
guda:go.

Ya:sute Obo Unudo Da:toni
Mak 6:45-52; Yon 6:15-21

²² Ebene ebe tetenomolo Ya:sute epo eba
alibolenalo ebe waloma:tapiatamo negeni, “Pe
lawa:wete Ga:lili Paka: apuamo na:na:iwala:la:.”

²³ Ebene ebete epo bilibilinomo alibolenate
ebete damela unamo gito nodoloni Godago
tabo ka:negelanama:. Ebene didokoni Ya:sute
a:ka:tuwa: ebolo okolini. ☆ ²⁴ Ebe tetelo

waloma:tapiate ibino peago paka: tulituli tetenomodo eba tolamenalo, ulate pe apuamo obiyamidanaki, apuamo obiyamidanaki, eba kunu wageleni mabu awate ibi nodiyoboleni, ²⁵ ebema: idoko tetelo egela walo tatalima: eba eda:nalo, Ya:sute obo unudo iba:tamo ebo toni. ²⁶ Wiyasiya ebete obo unudo eba tonatolo, iba:te ebe uminate eba toletoleonalo negelaniya, “Obolote pe!” ebema: iba:te tole kawonomago ebo gelatepaoniya. ☆

²⁷ Ebe tetenomolo Ya:sute ibi nanaleni, “Na Ya:sutela, la: ka:toletoleonala!”

²⁸ Ebene Pitate wiyasiya ebetamo negeni, “Kawodawa, a:ma:lala:ka? A:ma: na nanana:, nale obo unudo a:ma:tamo ka:pema:.”

²⁹ Ya:sute ebeno tabo eba wiyanalalo negeni, “Na:pa:!” ebenne Pitate pe atepanate obamo a:putinate obo unudo ebetamo ebo toni.

³⁰ Wiyasiya ebete elawo awano ulo ulamenate ebo toletoleni, ebenne ebete obamo eba ololunalo Ya:sutamo kawonomamo negeni, “Kawodawa, a:ma: naimano igilo na:mula:nama:!”

³¹ Ebe tetenomolo Ya:sute koto uwamidanate Pitako lawenate nanani, “A:imano nanitabokobi midi tanalo kawoa:, da:pesola. Mabu keleka: a:ma:le woki netewama: deda:wa:?” ☆ ³² ebenne iba:te walo peamo da:koloniya awate ebo olopoligoni.

³³ Ebe tetelo Ya:suko waloma:tapiate ebe eba amamatenalo negelaniya, “Nanitabola, a:ma: Godokono Gudulata!”

*Ya:sute Genasalete Opolo Temetema:gopi
Wadekobi Da:midiolenaki
Mak 6:53-56*

³⁴ Ebene iba:te duiya tetelo paka: apuamo na:iwalete Genasalete opamo gito nemaimiya.
³⁵ Ebe tetelo epate Ya:sukono tanalo iyatawaote ebe opono duliyaomolo bilibilinomamo tabo nanalibiya, iba:te temetema:gopi ebetamo kemagaelema: ³⁶ Ebema: Ya:sute ebolo eba nokolinalo, temetema:gopiate da:pelamenakiya ebe na:petoweomenakiya iba:te ebeno kaliku kologioma:, ebene piyate ebeno kaliku dologionakiya iba:te wadekobi ebo olowionakiya.
✧

15

*Yu Epono Ewonino Iyatulame Tanalo
Mak 7:1-13*

¹ Ebe tetelo Pa:lisi tanebapi ega:walo Godokono Totomu iyatulamepi, ibi epetapiate Yelusalema kawo duliyaomolone pelamete Ya:sutamo na:pegeliya, ² “Mabu keleka: a:ma: waloma:tapiate aimano ewoniate diyatulame-nakiya ebe totomu tabo dowakalaminaka? Numa:, iba:te koto ukulaolea:no bae ebo naonaka!”

³ Ya:sute wiyasiya iba:tamo negiya, “La: beda: mabuma: ewoniate degelanakiya ebe totomu tabo eba malagidilolenalo, wiyasiya Godokono Totomu Tabo ebe wakalaminamata? ⁴ Numa:la:, Godote ebeno Bukalo negiya, ‘La:imano menokobila nabila nowalubila:la:,’ ega:walo

ebete na:kegiya, ‘Kebe lumagite ebeno menoko o nabiwino tanaloma: kuba tabo da:kiyawaomene, la:le ebe nanakapumiyala.’ ☆ ⁵ Wiyasiya la: me Godokono tabo iyabaiamo alomawete negelanamata, ‘Lumagigodolo da:pola:na menokola nabiwila walubilima:, ebete iba:tamo ikalaema: ubia:noma: deda:mene, kuba:nola. Ebete gito kegemene, ‘Me inamabu talenala, nale Godotamo ikameote me inamabuamo naimano menokola nabiwila a:kowalubilimo.’’ ⁶ Ma kunu la: magumulo kuba woki lumagite ebeno nabiwi kowalubinakoa:, mabu la: Godokono nani tabo iyabaiamo alomolo wiyasiya la:imano ewoniate degelanakiya la: ebe iyaiya tanalo kapiya osiyodilolenakomata. ⁷ La: mena netewa epolata! Godokono woki awokalimidawa Aisayate la:imano tanaloma: dopamo nanitabonomolo ma kunu egiya,

⁸ ‘Me epate na tabamo amamanatenena, wiyasiya ibino tepo magumuno woki na niyakabolo kapola:na:, mulunomolo ba:na:pola:na. ☆

⁹ Iba:te naimano mailo unamo nadipatena, wiyasiya nanitabo tanalo puliyala, iyo, iba:te me opo epono totomu Godokono Totomunomoma: midilite ebo iy-atulamenaka.’ ”

Epo Da:kubailamenaka Ebe Iyaiya Tanalo

Mak 7:14-23

¹⁰ Ebene Ya:sute epo bilibilinomo ebetamo ka:la:mite iba:tamo negiya, “La: me tabo

olowiawete la:imano woki wadenomamo na:tuputupuilama:la: ¹¹ Nao inamabute lumagino tepo magumamo dopegamene ebe inamabute ebe a:ka:kubaimene, wiyasiya lumagino tabone da:pemaima:na: ebe tanalate ebe ka:kubaima:na:.” ☆

¹² Ebene Ya:suko waloma:tapiate ebetamo pelamete na:pegeliya, “A:ma: iyatawala:ka:, Pa:lisi tanebapiate a:ma:le degeawa: ebe taboma: na:dowa?”

¹³ Ya:sute wiyasiya negiya, “Naimano Nabiwite Unu Duliyomololo dokolina, ebeno pali magumamo epate a:ka:tuwa: ibino elawamo damion-aka, ebe kewa bilibilinomo ebete dolodolago ka:pemagobelemene, wiyasiya ebete a:ka:tuwa: kebe kewa kamionale, ebe kewanomate belamota:onama:na:.” ¹⁴ Ebema: la:le Pa:lisi tanebapino tabo ako-olowiala:, na:miyapiyala: mabu ibi balidi tamiofila, iba:te epo kubanu iyatulamenaka. Numa:la:, balidi tamio dubute balidi tamio dubu idi gabodo demagatamene iba:te damela gugamo kapimiya ka:na:gudima:na:.” ☆

¹⁵ Ebene Pitate ebe naniya, “A:ma: me tanalono magumu a niyatuama:.”

¹⁶ Ya:sute tabo eba wiyalo negiya, “Epetapiate woki wadenomamo ka:tuputupuilamena:, la: atumu. ¹⁷ La: iyatawala:ka:? Nao inamabute lumagi magumamo opegate wapuamo tote ebeno neago ka:penemaigamene, ¹⁸ wiyasiya lumagite ebeno tabamo da:kiyawaomene, ebe tabo ebeno tepo magumuno woki mabune ka:pemaimioma:na:, ebe iyaiya tabote ebe ebo

ka:kubaima:na:.¹⁹ Numa:la:, lumagino tepo magumune wiyasiya kuba wokino tanalate pemaiminaka, ebene ebe kuba wokine me kawokawo kubate ka:pemaiminaka —lumagi anakapumi tanalo ega:walo inamabu pilo tanalo, buwele pilo tanalo ega:walo lumagi idino kamiya:le pilo tanalo, a:da: tabo kiyawao tanalo ega:walo lumagi idino mailo kubaimi tanalo.²⁰ Iyo, nanitabola! Me kubate pemaimite lumagi ebo ka:kubaima:na:, wiyasiya lumagite koto ukulalea:no bae denamene ebe tanalote ebeno woki mabu a:ka:kubaimene.”

Taya Duliyomolo Kamiyaleno Nanitabokobi Mide Tanalo

Mak 7:24-30

²¹ Ebene Ya:sute ebe opo atepate Taya ega:walo Saidono kawokawo duliyomolono opamo gito tiya.²² Ebe Ka:inane opolo dokolinami, kamiya:le idi ebe Yua: lumagila, ebete Ya:sutamo geatepago pete na:pegiya, “Da:ibidikono A:la:mu, naimano gudu buwele kuba uliyanagonola, ebema: ebete kawo temeteme iyatawana! Modobola a:ma:le na na:nilakapoinama:!”

²³ Wiyasiya Ya:sute ebe kamiyaleno tabo ka:wia:, ebema: ebe waloma:tapiate ebetamo pelamete na:pegeliya, “A:ma: me kamiya:le iyabaiamo naliba, mabu ebe ago depaita gowela kawonomo osiyodiluta.”

²⁴ Ebema: Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Isalaela epo magumulo dalatidioliya, Godote na ebe sipi-goeogoeo kapiya olema: paliboniya, iyaiya opo epatamoa:.” ☆

25 Ebene ebe Yua: kamiyaletе ebеno tabo olowite ebetamo walo ka:pete ebеno agowa mabuamo pa:tuduwatalo na:pegiya “Kawodawa, a:ma: na nowalubina:.”

26 Ebema: Ya:sute ebеno tabo eba wiyalo negiya, “Mabu keleka: nale a:ma: dowlubitama? Modoboa: epate gudino bae epetapiatamo gito ikalaema:, mabu ebe osiyodilo tanalo ebe gaa-gaatamo ikalame tanalo keba kunula:ka: eba kunula.”

27 Kamiyaletе Ya:sutamo negiya, “Iyo, a:ma:le degeawa: nanitabola, wiyasiya kawo dubu idino bae nao patapatane opamo da:penigudinaka, ebe bae apuapu gaagaate nao modobola!”

28 Ebene Ya:sute ebetamo negiya, “Kamiyale, a:ma:godolo nanitabokobi midi tanalo kawonomo bitana, ebema: a:ma:le ubi diyata:wita, na ebe tanalo nanitabolo kosiyodilomamo.” Nanitabola, ebe tetenomolo ebe kamiyaleno buwelete wadekobi ebo olowiya.

Ya:sute Temetema:gopi Bilibilinomo Wadekobi Da:midiliya

29 Ebene Ya:sute ebe opo atepate Ga:lili Paka: balado petote damela unamo nodolote gito nokoliya. 30 Ebe tetelo epo bilibilinomate Ya:sutamo eba pelamelo iba:te ibino temetema:gopi ebetamo ebo magaeliya, ma kunu iba:te agowa kubakubapi, balidi tamiopi, tabo kiyawaoa:pi, ega:walo iyaiya gabugabuagopi epetapi bilibilinomo Ya:sutamo magaelete ebеno agowa mabuamo da:powadilatoliya, ebete ibi wadekobi ebo midiliya. 31 Ebene epate kawonomamo anoanoiya mabu iba:te

ibino balida:mo me iyaiya tanalo ulamiya, tabo kiyawaoa:piate tabo a:kiyawaiya, agowa kubakubapiate owapata:lamiya, ega:walo balidi tamio:piate balidi a:meleiya. Ebema: ebe tetelo Godote Isalaela epo dowa:lu:bi:li:na:ko, iba:te ebeno mailo unamo ebo adipatiya. ☆

Ya:sute Epo Bilibilinomatamo Bae Walo Da:kikalamoliya

Mak 8:1-10

³² Ebene Ya:sute ebe waloma:tapi ebetamo ka:la:mite ibi nanaliya, “Na me epo na:ni:la:ka:po:il:ami:tamo, mabu iba:te nago netewa:kapiya egela dilukulinatiya ibino bae olopoligolami. Na ubia:nola ibi baea:no ibino iyaiya duli:yo:mo:lamo gito alibolema:. Diyala, iba:te gabo tetelo elawoa:noma:da:ba:neda:oma:na:.” ☆

³³ Ebe waloma:tapiate ebetamo negeliya, “Me baea: opola. Ale me epo bilibilinomatamo bae ikalamole modoboa:.”

³⁴ Ebene Ya:sute ibi nalateda:liya, “La:godolo kebalata baete ka:pola:nale?”

Iba:te negeliya, “Sebeni bae ega:walo namo egege kapiyakapiyate pola:na:.”

³⁵ Ebene Ya:sute epo opamo ilukulima:danaliya, ³⁶ ebe tetelo ebete ebe sebeni bae apuapu ega:walo namo uwatete Godotamo kalakala tabo ebo giya, Ebene ebete wakalamiolete ebe waloma:tapiatamo gito ikalamiya iba:te epatamo kikalamolema:.
³⁷⁻³⁸ Ebe tetelo piyate ebe bae denaiya ibino bae

kape tanalo gito olopoligolamiya. Nanitabola, ebe bae 4,000 dubate naiya ibino kamiyale guda:go, ebene da:luiliya ebe bae apuapuamo Ya:suko waloma:tapiate sebeni bagowo ebe owiyaoliya.

³⁹ Ebene Ya:sute ebe epo ibino iyaiya duliya-omolamo daliboliya, ebe tetelo ebete peamo olote Magadana opamo gito tiya.

16

*Pa:lisi Tanebapiate Anoano Tanalo Uima:
Ya:suko Walo Dakaniya*

Mak 8:11-13; Luk 12:54-56

¹ Ebene Pa:lisi tanebapi epetapi ega:walo Sa:diyusi tanebapi iba:te ubi iyatiya Ya:sutamo pelamete ebe kuba gabamo ka:powabuga:tama:. Iba:te ebe ma kunu paniya, “A:ma:godolo Godokono elawo ditana, ebe tanalo awokalima: anoano tanalo idi atamo nosiyodila.” ☆

² Ya:sute tabo eba wiyalo iba:tamo negiya, “Egelate eba niwisigalo egela unu kalimakalimama: da:neda:mene, la: ebe tanalo uma:wete kegelamamota, ‘Dumutu egela wadenomamo ka:powalomene.’” ³ Ega:walo tete idilo egelate eba waloutalo la: ulama bubu dulama:ema la: kegelamamota, ‘Me egelate ka:kubamene.’ Iyo, la: tobolo ununo iyaiya tanalo ulamole iyatawalata, wiyasiya me tetelo Godote la: magumulo dosiyodilolena ebe iyaiya tanalono magumu la: wadenomamo kiyatawawena:.

⁴ Kuba osiyodilolepi ega:walo nanitabokobi

☆ **16:1:** Mat 12:38; Luk 11:16

midia:pi, ibi ubi kawonomola Godokono elawo awokalimino anoano tanalo kuima:, wiyasiya Godote tanalo idi iba:tamo akawokalimene. Nanitabola, ebete Yaonado dawokalimiya ebe anoano tanalo kapiya la:tamo ikalamiyata.”*

Ebe tetelo Ya:sute ibi miyapate gito tiya. ☆

*Pa:lisi Tanebapi Ega:walo Sa:diyusi Tanebapi
Ibino Amama Tanalo*

Mak 8:14-21

⁵ Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiago Ga:lili Paka: apuamo da:na:iwaliya, ebe tetelo iba:te bae uwate tanalo na:dodomaticiya. ⁶ Ya:sute iba:tamo negiya, “La: wadenomamo nolowiala:. Palowa baete a:ka:tuwa: unamo demaiga, Pa:lisi tanebapi ega:walo Sa:diyusi tanebapi ibino amama tanalo eba kunula. Eiye, mako tanalote la:tamo akope-maigala:!” ☆

⁷ Ebema: iba:te ibino taneba magumulo tabo ma kunu geliya, “Ebate atamo me tabo nege mabu ale bae kowadaea:.”

⁸ Wiyasiya iba:te tabo degelitiya Ya:sute iy-atawate negiya, “La:imano nanitabokobi midi tanalo kawokawoa:. La:le baea:no pola:na

* **16:4:** Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niy-atawa, Yaonako Godokono woki awokalimidawa idila, ebete Godokono tabo Niniba duliymolo epatamo atiya. Yaonate ebe Yua:piatamo nemaiga:no, dopamo gabo tetelo kawo olalatite ebetamo nemaigiya, ma kunu namo kawonomote ebe gito alopogiya. Ebene Yaonate netewa-kapiya egelalo namono tepo magumulo okolitate, ebe tetelo Godote ebe nilakapoomilo kawo anoano tanalo eba osiyodilolo ebeno igilo ebo mula:miya. Ya:sute ebe anoano tanaloma: kiyawaiya Pa:lisi tanebapiatamo. ☆ **16:4:** Ma:t 12:39; Luk 11:29 ☆ **16:6:** Luk 12:1

tabo beda:ma: kegelawitama? ⁹ Keleka: mabu la:le naimano nanitabo tanalo wadenomamo kuma:wena:? Nale adimo idilo paibu bae 5,000 dubatamo dowakalamiolelamenimo, me tanaloma: la:godolo woki ba:kitanale? Ebe tetelo la: kebalata bagowo kowiyaola:wenima?

☆ ¹⁰ Ega:walo egela idilo nale sebeni bae 4,000 dubatamo da:kowakalamiolelaimo, ebe tetelo la: kebalata bagowo kowiyaola:ima? ☆

¹¹ La: beda: mabuma: naimano tanalo wadenomamo kemalagidilawena:? Nale la:imano bae nao tanaloma: kegea:. La: nanisiwale, Pa:lisi tanebapi ega:walo Sa:diyusi tanebapi ibino amama tanalote la:tamo akopemaigala:!”

¹² Ebene Ya:suko waloma:tapiate ebeno tabo magumu wadenomamo ma kunu lawiya, Ya:sute palowa bae unamo maiga tabo danaliya, ebete Pa:lisi tanebapino amama iyatulame tanaloma: giya. Ebe ubia:nola ebe kubate ebe waloma:tapiatamo pemaigama:.

*Pitate Ya:sukono Nanitabo Tanalo
Dawokalimiya*

Mak 8:27-30; Luk 9:18-21

¹³ Ebene Ya:sute Sisaliya-Pilipai opamo da:nemaigiya ebete ebeno waloma:tapi ebo nalateda:liya, “Na Epono Naniwi iba:te poma: kegelanake?”

¹⁴ Iba:te negeliya, “Epetapiate a:ma: Yoneko obamo waduba:midaoledawama: gelanaka, epetapiate a:ma: Elayama: gelanaka, epetapiate a:ma: Yelemayama: gelanaka, ega:walo

epetapiate a:ma: Godokono woki awokalimidawa idima: gelanaka.” ☆

¹⁵ Ebene Ya:sute ibi nalateda:liya, “Wiyasiya la:le na poma: ka:midina:wenama?”

¹⁶ Saimono Pitate tabo eba wiyalo negiya, “A:ma: Kelisotela, iyo, a:ma: Igilo Godono Gudu-lata!” ☆

¹⁷ Ebene Ya:sute ebetamo nowamiya, “Saimono, Yonekono gudu, a:ma: kawonomamo nekalakala! Mabū me tabo lumagi idite a:ma: kiyatumita; a:ma: naimano Unu Duliyomolono Nabiwite iyatumiata. ☆ ¹⁸ Na a:ma:tamo ma kunu gemo, ‘A:ma: Pitate, naimano nokolalata.† Nanitabola, nale me nokola unamo naimano sosi ketemamo, ebema: Saitanakono a:e tanalote ebe sosi kubaimima: a:ka:modobomene. ☆

¹⁹ Numa:, nale Kawo Elawodawa Godokono iyaiya ki a:ma:tamo kikameomamota. Ebema: a:ma:le Saitanako kodiyoabaema: me opolo kebe gigiyu me kiamo demopiaemene, Godokono Unu Duliyomololo atu mopi tanalote ka:nitanamene, ega:walo a:ma:le lumagino igilo ka:mula:ma:ema: me opolo kebe gigiyu me kiamo da:iyamidaemene, Unu Duliyomololo atu a:iyamida tanalote ka:nitanamene.’” ☆

²⁰ Ebene Ya:sute ebeno waloma:tapi kawonomamo analiya, “Nale Kelisoma: nanitabolo deda:namo, la:le me tanalo epetapi akokiyawaolama:la:!”

☆ **16:14:** Mat 14:1-2; Mak 6:14-15; Luk 9:7-8 ☆ **16:16:** Yon 6:69 ☆ **16:17:** Gal 1:15-16 † **16:18:** Pita mailono magumu nitana ‘Nokolala.’ ☆ **16:18:** Yon 1:42; Epe 2:20 ☆ **16:19:** Ma:t 18:18; Yon 20:23

*Ya:sute Ebedo A:e Tanaloma: Dopamo Degiya
Mak 8:31–9:1; Luk 9:22–27*

²¹ Ebe tetelo Ya:sute ebe waloma:tapi iyatulame ma kunu wagilimiya, “Nale Yelusalema kawo duliyoumolamo tote epagodone kawokawo temeteme ebo ka:nuwatemamo, Godokono ubila. Ebene Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi, ega:walo Godokono Totomu iyatulamepi, ega:walo kawokawo dubu epetapi iba:te na kanakapunaema:na:, wiyasiya netewa-kapiya egelalo Godote na a:ene kadipanatenemene.”

²² Ebene Pitate Ya:suko waloma:tapi epetapiagodone kela:mo magatate ebe kawiya ma kunu ebo naniya, “Kawodawa, me kubate a:ma:tamo akopemaigala:, modobola Godote nodiyobamene!”

²³ Ebene Ya:sute olobigate Pitatamo negiya, “Pita, a:ma: Saitanako keba kunula:ka: eba kunula! Na natepana: A:ma:le naimano agowa ukamidawama: editata mabu a:imano woki Godotamo kiyata:wita:, a:ma: epono wokilo okolinata!”

²⁴ Ebe tetelo Ya:sute ebe waloma:tapi nanaliya, “Kebe lumagite na waloma:enema: ubi diyatimene, dopamo ebete ebena tanalo dodolomatilite ebena kewa olotolowa agute na ebo nowaloma:enemene. ☆ ²⁵ Nanitabola, kebe lumagite ebena igilo nagodone damoeda:mene ebena igilote kalatidimene, wiyasiya kebe lumagite ebena igilo na mabuma: datutimene ebete nanitabo igilo ebo ka:nuimene. ☆

☆ **16:24:** Ma:t 10:38; Luk 14:27 ☆ **16:25:** Ma:t 10:39; Luk 17:33; Yon 12:25

²⁶ Ebema: lumagite opono inamabu bilibilinomo uwatenomo eba uwatelo, ebeno igilo datutimene ebe lumagino wiya keleka? Ebete ebeno igilo walo ka:kelaema: beda: inamabu na:kikaemene? Gabo puliyala, kitana: ☆ ²⁷ Nanitabola, Epono Naniwite ebeno wade-talena nopopiago ega:walo Nabiwi Godokono elawo alonomago ka:pemene. Ebe tetelo ebete epono tanalo eba anagilamelelamelo ibino modobo woko wiya nanitabolo kikalaemene. ☆ ²⁸ Na la:tamo nani tabo gemo, me tetelo dilukuliona ibi epetapiate Epono Naniwi ebeno Kawo Elawodawano elawago da:pemene, ebe kawo tanalo dopamo umite walone ebo ka:elaoma:na:.”

17

Godokono Elawo Alonomote Ya:sukono Ape Da:pukuimiya

Mak 9:2-13; Luk 9:28-36

¹ Ebene sikisi egela dolopoligiya Ya:sute Pitako, Ya:imesiko, ega:walo ebeno ekawi Yoneko, ibi-nomo magataliya damela ununomo ida:mo. ² Ebe tetelo ebe waloma:tapino dopo apulo Ya:sukono apete iyama: ediya, Ebene ebeno ololote ege-lano pukuilame keba kunula:ka: ebakonoma: eba eda:lo, ebeno pupuliono inamabuate atumu keyakeyanomoma: eda:omiya. ☆ ³ Ebene waloma:tapino ololo apuamo Moseseko ega:walo Elayako iba:te pemaimite Ya:suago tabo ebo gelitiya. ⁴ Ebe tetelo Pitate Ya:sutamo negiya,

☆ **16:26:** Ma:t 4:8-9 ☆ **16:27:** Ma:t 25:31; Oale 62:12; Mulo Tabo 24:12; Lom 2:6; Awo 22:12 ☆ **17:2:** 2Pit 1:16-18

“Kawodawa, ale malo da:pola:nama:, kalakala kawonomola. A:ma: ubi diyata:emene, nale nupunupu netewa-kapiya ketemotemamo, idi a:imanola, idi Mosesekonola, idi Elayakonola.”

⁵ Pitate ebe tabo eba kiyawautalo, ebe tetenomolo pukuilame tema iyanomote pete ibi gito panalopamidaliya, ebene tema magumune tabote ma kunu piya, “Me naimano kapiya Gudunomola, na ebetamo nekalakalitamo. La: ebeno tabo nolowiala:” ☆

⁶ Ebene Ya:suko waloma:tapiate ebe tabo olowite kawonomamo eba toletoleolo opamo ebo gudiya, ⁷ wiyasiya Ya:sute pete ibi eba pologiolelo na:pegiya, “Nemaimiala:, akotoletoleala:!” ⁸ Ebe tetelo iba:te balidi da:meleiya lumagi idi kumiya:, Ya:suko kapiyate ebolo utiti.

⁹ Iba:te unu damelane eba piwitiolo Ya:sute ibi napanaliya, “La:le kebe anoano tanalo kuma:ema, ebe tanalo me tetelo epetapi akoanala:la:, wiyasiya Godote na Epono Naniwi a:ene walo dakadipanatenemene epo ebo kanalemamota.”

¹⁰ Ebene Ya:suko waloma:tapiate ebe nalate-diya, “Mabu keleka: Godokono Totomu iyat-ulamepiate degelanaka, Elayate dopamo pete, ebeno walogabo apune Kelisote ka:pemene?” ☆

¹¹ Ebete tabo eba wiyalo negiya, “Nanitabola, Elayako dopamo pete tanalo bilibilinomo ka:pa:tuputupuilaemene. ¹² Na la:tamo negemo, Elayako epatamo iyalo a:pi wiyasiya iba:te ebeno tanalo kiyatawaoa:, ebene iba:te ibino ubilo

☆ **17:5:** Oale 2:7; Ais 42:1; Ma:t 3:17; Mak 1:11; Luk 3:22; Totomu 18:15 ☆ **17:10:** Ma:l 4:5

kawokawo kuba ebetamo osiyodilolenakiya. Ebema: la: niyatawala:, Epono Naniwite atumu iba:godone kawokawo temeteme nanitabolo kuwatemene.” ☆

¹³ Ebene ebe waloma:tapiate ebe tabono magumu wadenomamo ma kunu lawiya, Ya:sute Yoneko obamo waduba:midaoledawano tanaloma: ge. ☆

Ya:sute Kuba Uliyanagono Koi Wadekobi Da:midia

Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a

¹⁴ Ebe tetelo iba:te epo epetapiatamo da:pemaimiya, dubu idite Ya:sutamo pete pupamo pokolite ¹⁵ na:pegiya, “Kawodawa, a:ma: naimano koi na:nilakapoima! Mabu ebe ea: tanalote lawenako, ebema: tete epetapilo ebe elamo bega, obamo bega, eba kunu wagelena. ¹⁶ Nale ebe a:ma: waloma:tapiatamo demagaeakamo, wiyasiya iba:godolo elawo puliyala ebe wadekobi ka:midima:.”

¹⁷ Ya:sute wiyasiya iba:tamo negiya, “Eiye, la: nanitabokobi midia: kubakuba epolata! La:le natamo mibo ikanamenamata, ebema: na ubia:nola la:go tete geyageyalo okolinama:! La: koi natamo nemaga:la:!” ¹⁸ Ebene Ya:sute kuba uliyana kawiya daniya ebete koi magumune gito nemaigiya, ebe tetenomolo koite wadekobi ebo olowiya.

¹⁹ Ebene epo epetapino pola:na: tetelo Ya:suko waloma:tapiate ebetamo pelamete na:pegeliya,

“Mabu keleka: ale kuba uliyana aliboma: ka:modobaka?” ☆

²⁰ Ebete iba:tamo negiya, “Ebe mabu ma kunu bitana, la:imano nanitabokobi midi tanalote depesoma: eda:ona. Na la:tamo nani tabo gemo, mastada kikopu kawoa:, da:pesonomola. Wiyasiya la:imano nanitabokobi midi tanalote makonoma: deda:mene, la:imano elawote modoboma: eba eda:lo me damelatamo kegelamamota, ‘A:ma: mene ebamo na:toatepa!’ ebene damelate la:imano tabamo ka:tuduwatamene. Me tabo nanitabola, la:godolo nanitabokobi midi tanalo eba itanalo osiyodiloa: tanalo idite a:kitanamene, iyo, kodakoda tanalote modobonomoma: keda:mene. ☆ ²¹ Ebema: la:le la:imano ilukuli magumulo tete epetapilo bae naoa:no eba pola:nalo Godago tabo degelawenakoma, la:le elawo ebo kelaemamota mako kuba uliyana aliboma:.”*

*Ya:sute Ebeno A:e Tanaloma: Walo Da:kegiya
Mak 9:30-32; Luk 9:43-45*

²² Tete idilo Ya:suko waloma:tapiate Ga:lili opolo kapiyama: walo da:kediya, ebete iba:tamo negiya, “Godote Epono Naniwi kubakuba epono kotamo kiyatimene, ☆ ²³ ebene iba:te ebe kanakapuima:na:, wiyasiya netewa-kapiya egelalo Godote ebe a:ene walo kakadipatemene.”

☆ **17:19:** Mat 10:1 ☆ **17:20:** Mat 21:21; Mak 11:23; Luk 17:6; 1Kol 13:2 * **17:21:** Mat 17:21 buka apuno tabo Ma:tiyute bukamo kakuloliya:, wiyasiya ebeno buka osiyodilo walogabo apune nanitabokobi mididawa idite akuloliya. ☆ **17:22:** Mat 16:21

Ebema: Ya:suko waloma:tapiate ebeno tabo olowite tepo temeteme kawonomo ebo lawiya.

Godokono Motono Ka:pita:isin Wiya† Alomo Tanalo

²⁴ Ya:suko waloma:tapiate Kapeniyama duliyo-
omolamo da:pelamiya, ebe tetelo dubu epetapi-
ate Pitatamo pemaimiya Godoko Amamateno Iya
Motono ka:pita:isin wiya uwatema:. Iba:te tabo
ma kunu pegeliya, “La:imano iyatulamedawate
Godokono Motono ta:kese mani a:kiyatinakole?”

☆

²⁵ Pitate negiya, “Iyo, iyatinako.”

Ebene Pitate motamo da:nodoliya ebete tabo
gea:no dopamo Ya:sute ebe naniya, “Saimono,
a:imano woki keba kunula:ka? Me opono ka-
wokawo elawodubatamo ta:kese mani piyate
kalomonake? Atu opo epatela:ka: o kapela
epatela:ka:?”

²⁶ Pitate ebeno tabo eba wiyalo negiya, “Kapela
epate a:ka:tuwa: alomonaka.”

Ya:sute negiya, “Iyo, nanitabola, atu opo
epate gabamaniatamo ta:kese mani kalomona:
Numa:la:, a Yu epo me Isalaela opono
gudila, ebema: mabu keleka: ale Godokono
Motono wokopiatamo ka:pita:isin mani
dikalamenakoma? Mabu kitana:.” ²⁷ Wiyasiya
na iba:tamo temeteme ikalaema: ubia:nola,
ebema: a:ma: Ga:lili Paka:mo toawete tуди
nanawotalama:. Dopamo dapalimene ebe namo

† 17:23: Me ka:pita:isin wiya alomo tanalo ma kunula. Yu
epo magumulo dubu bilibilinomate ulama bilibilinomolo me
mani alomonakiya Godoko Amamateno Iya Moto kosiyo diloma:.

☆ 17:24: Maimi 30:13; 38:26

lawa:wete ebeno tabo a:na:ma:midama:wete kapiya siliba mani ebo numiye, ebene a:ma: ebe mani lawa:wete Godokono Motono wokopiatamo na:nikalamiye, a:imano ega:walo naimano ka:pita:isin wiya tanaloma:.”

18

*Kawodawama: Potele Na:keda:mene
Mak 9:33-37; Luk 9:46-48*

¹ Ebe tetelo Ya:suko waloma:tapiate pelamete ebe napaniya, “Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe duliynomololo kawodawama: potele na:keda:mene?” ☆

² Ebene ebete gudu da:peso ebetamo ka:mite ibino tetenomamo adipite ³ negiya, “Na la:tamo nani tabo gemo, la:le la:imano amama woki iyakobi midila:wete gudi egege keba kunula:ka: ebakonoma: neda:iyala:, mabu la: eba kunu wagelea:no Godokono Kawo Elawodawano duliynomolamo a:ka:nopila:oaema.

☆ ⁴ Nanitabola, kebe lumagite mako gudu da:pesomu ebe a:ka:tuwa: ebe opamo diyatimene, ebete Godokono Kawo Elawodawano duliynomololo kawodawama: ka:neda:mene, ⁵ ega:walo kebe lumagite naimano mailamo mako gudu da:peso kalakalago dowlubina ebete na atumu na:kowalubinina.” ☆

*Kuba Gabamo Wabuga:ta Tanalo
Mak 9:42-48; Luk 17:1-2*

☆ **18:1:** Luk 22:24 ☆ **18:3:** Ma:t 19:14; Mak 10:15; Luk 18:17

☆ **18:5:** Ma:t 10:40; Luk 10:16; Yon 13:20

⁶ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Ebema: da:peso gudute na nanitabokobi eba midininalo, kebe lumagite ebe kuba gabamo dowabuga:tana, modobola epate ebe lawete ebeno kuwokoba:mo kawo nokolanomo ma:midaomete kewa: kolomamo neba:idiloma:na: ebete kulukulu obamo kololuma:.”⁷ La: nolowiala:, me opote kubanomo ka:kubamene! Nanitabola, Saitanakono kuba gabamo wabuga:ta tanalate epatamo kemaimioma:na:, wiyasiya kebe lumagigodone mako kuba tanalote demaigamene, Godote ebetamo kuba wiya kawonomo kikaemene!

⁸ “Ega:walo a:imano kotote o agowate a:ma: kuba gabamo dowabuga:tatana, modobola a:ma: itamidawete iyabaiamo neba:idila! Modobola a:ma:le kapiya kotago o kapiya agowago Godokono Igilo Duliynomolamo nopegama:, kubala koto netewago ega:walo agowa netewago Godote a:ma: Ela Opamo neba:idiloma:.”
 Nanitabola, ebe duliynomololo elate uwomua: tetelo nowaena. ☆⁹ Ega:walo a:imano balidite a:ma: kuba gabamo dowabuga:tatana, modobola a:ma: magoba:wete iyabaiamo neba:idila. Modobola a:ma:le balidi kapiyago Godokono Igilo Duliynomolamo nopegama:, kubala balidi netewago Godote a:ma: Ela Opamo neba:idiloma:.”

Sipi-goeote Dalatidi Ebe Iyatulame Oi

Luk 15:3-7

¹⁰ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Nale la:tamo negemo, Godote egege gudi kawonomamo eba

malagidilolelo ebete ebeno nopopi iba:tamo pal-
ibolenako ibi ka:pa:buiyalatelema:. Ebema: la:
nanisiwale, la: mako gudu da:peso ubia:noma:
eda:wete la:imano tabamo ebe akokubaima:la:.
✧ ¹¹ Ega:walo me tanalo idila. Piyate kuba
osiyodilole magumulo dalatidiolena, na Epono
Naniwi ebe epono igilo mula:lelaema: piyamo.* ✧

¹² “Ebema: la: me tanalo keba kunu
na:kemalagidilaema? Dubu idi ebeno
100 sipi-goeogoeate da:pola:mena, ebene
kapiyate dalatidimene ebete beda: tanalo
na:kosiyodilomene? Iyo, ebete 99 sipi-goeogoeo
wade uwago opolo miyapate, ebete unuunu
damelamo walo ka:nodolote dalatidi ebe sipi-
goeo ka:nowadimene. ¹³ Nale la:tamo nani
tabo gemo, ebe dubuno kalakalate bitana
alatidiolea: 99 sipi-goeogoeo epetapiatamo,
wiyasiya ebete dalatidi ebe sipi-goeo da:nuimene
ebeno kalakalate kawonomoma: keda:mene.
Nanitabola, kalakala beda: kawonomola:ka:!
¹⁴ Ebema: la:imano Unu Duliyomolono Nabiwi
atumu ubia:nola mako gudu da:peso kapiyate
alatidima:.”

A:ma:tamo Kuba Dosiyodilolena Ebe Dawano Tanalo

¹⁵ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “A:imano
naniwite a:ma:tamo kuba tanalo dosiyodilomene,
a:ma: diya gabodo towawete ebeno kuba tanalo
ebe na:niyatuma:. Ebene ebete a:imano tabo

✧ **18:10:** Yu Epo 1:14 * **18:11:** Ma:t 18:11 buka apuno
tabo Ma:tiyute bukamo kakuloliya:, wiyasiya ebeno buka osiy-
odilo walogabo apune nanitabokobi mididawa idite akuloliya.

✧ **18:11:** Luk 19:10

nanitabonomolo dolowimene, modobola a:ma: eba:go walo namutudawama: na:kediyala: ☆

16 Wiyasiya ebete a:imano tabo olowia:noma: deda:mene, ebe tetelo a:ma: walubima: a:ma:le kapiya o netewa epo epetapi na:nuwatiye, ebene la: naniwitamo palo tolama:wete atu tabo kawiya dananaema, ebete ebe tetelo la:imano tabo nanitaboma: ka:midimene. ☆

17 Wiyasiya ebete la:imano tabo olowia:noma: walo da:keda:mene, la:le ebeno tanalo sosi epatamo nanawokalimiyala:, ebene ebete sosi epo bilibilinomono tabo olowia:noma: deda:mene, modobola, nitanamene. Ebe tetelo la:le ebe nanitabokobi midia:dawa keba kunula:ka: ega:walo mani pilo dubu keba kunula:ka: ebako lumagima: mida:wete eba:go kapiyama: walo akoeda:oala:.”

Matuolamole Ega:walo Palamiole Tanalo

18 Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Na la:tamo nani tabo gemo, la: Saitanakono tanalo kodiyoebaema: ebe keba kunu dematuomeaema, ebe matuomeo tanalote Godokono Unu Duliyoumololo eba kunu ka:nitanamene, ega:walo lumagino igilo ka:mula:ema: la: kebe tanalo me opolo depamiaema, ebe atu tanalote Unu Duliyoumololo pami eba kunu ka:nitanamene. ☆

19 Ebema: nale la:tamo tanalo idi na:kegemo, la: nanitabokobi midipi netewate woki kapiyama: eda:wete naimano Unu Duliyoumolono Nabiwi toweomelo ebete tanalo idi matuomeoma: danaema, nanitabola, ebete la:imano tabo

☆ 18:15: Luk 17:3; Gal 6:1 ☆ 18:16: Totomu 19:15; Yon 8:17

☆ 18:18: Ma:t 16:19; Yon 20:23

olowite eba kunu kosiyodilomene. ☆ 20 Mabu netewa o netewa-kapiya nanitabokobi midipiate woki kapiyago eba pola:nalo, iba:te naimano mailo deka:ima:na: nale ebolo iba:go nanitabolo ka:lutamo.”

Lumagino Kuba Dodomatimi Ubia:noma: Dedi Ebe Wokodawano Iyatulame Oi

21 Ebe tetelo Pitate Ya:sutamo pete na:pegiya, “Kawodawa, naimano ekawi natamo kuba dosiyodilolenako na ebena kuba kebako teta:mo na:ka:dodolomatilimo? Sebeni teta:mo modobola:ka:?”

22 Ya:sute ebetamo nowamiya, “Na a:ma:tamo negemo, sebeni teta:moa:. Ao, modobola a:ma:le a:imano okolina tetelo ma kunu 77 teta:mo ebena kuba egebolema:wete na:dodolomatiliminakiye.”

☆

23 Ebene ebete tabo moga:melo negiya, “La: numa:la:, Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe tanalo me oino magumu keba kunula:ka: eba kunula. Opo idino Kawo Elawodubute ebena kawokawo mani eba ka:la:miolelo ebena woki nitameni ebena wokopino nanitabokobi midi tanalo ka:pulamelelaema:. Ebene ebete ebena woki ma kunu iyatiya, wokopi magumulo piyate ebegodone walubi mani gito duwata:digiya ibino tanalo ka:tuputupuilaema:. 24 Ebene ebete mani ka:la:miole dowagilimi, ebe tetelo epetapiate ebetamo dopo wokodawa magariya, ebe dubute teni taoseni kawokawo mani ebegodone dopamo gito uwata:digi. 25 Mabu ebete ebe mani wiyama: ebegodolo gabote kitania:, ebema:

Kawo Elawodubute ebeno opopiatamo tabo ma kunu gi, 'La: me dubu, ebeno kamiyaale ebeno gudi eba:go, ibi bilibilinomo uwata:wete mani-amo midiola:wete kawokawo dubu epetapiatamo nikalama:la:, iba:te ilukulina tetelo ibino wiya:wokopima: keda:onama:. Na ebe gabodo me dubuno kuba wiya ebetamo kikaemamo.'

26 "Ebe tetelo wiya: dubute opamo gate ebeno pupamo okolite Kawo Elawodubutamo towetoweolo negi, 'Iyaiya, a:ma: nuta:tepa. Na gabo numite ebako kawo wiya nanitabolo ka:pa:wiyaamo!'

27 "Kawo Elawodubute wiyasiya ebe nilakapoimilo nani, 'A:imano wiya: tanalo nale egebolemetate a:dodolomatilimata. A:ma: kalakalago na:toa!'

28 "Wiyasiya ebe wiya: wokodawate Kawo Elawodubugodone nemaigate eba tolo ebeno namutudawa idi ebo numi, ebe namutudawate ebe-godone dopamo 100 mani egege duwati, walo ebetamo ka:wia:. Ebe tetelo ebete ebe ku-wokobene lawete eba adimagotelo nani, 'A:ma: naimano mani natamo samonomamo na:wiya!'

29 "Ebene ebeno namutudawate opamo gate ebetamo towetoweolo negi, 'Iyaiya, a:ma: nuta:tepa. Na gabo numite nanitabolo ka:pa:wiyaamo!'

30 "Wiyasiya ebete ebeno namutudawa nilakapoimia:no idoko motamo gito magati, ebete ebolo eba okolinalo ebeno epate pa:wiyaate ebe ebo ka:pemaigama:. 31 Ebe tetelo wokopi epetapi-ate ebe tanalo umite tepo temetemema: eba

eda:olo, iba:te tolamete ibino Kawo Elawodubutamo ebe tanalo ebo nawokalimiya.

³² “Ebene Kawo Elawodubute ebe wokodawa ka:mite kawonomamo eba analo negi, ‘A:ma: kuba wokodawanomolata! A:ma:le ka:lo duiyalo na da:toweonama:wa:ka, nale a:imano wiya: tanalo kawonomo gito egebolema:kamata.

³³ Ebema: mabu keleka: a:ma:le naimano wokodawa idi ka:nilakapoima:wa:ka:, nale a:ma: da:nilakapoimitakama eba kunu?” ³⁴ Ebe tetelo Kawo Elawodubute ebetamo kawonomamo dowate idoko motamo gito nalibi, ebete ebolo kawo temetema:go eba okolinalo teni taoseni kawokawo mani wiyate ebo ka:pemaigama:.” ☆

³⁵ Ebene Ya:sute uwomu tabo olowiopiatamo negiya, “La: numa:la:! La:le la:imano tepo magumuno nilakapo awokalilamea:no ega:walo epo epetapino kuba egebolelamea:no, ebe tetelo naimano Unu Duliynomolono Nabiwite la:tamo atumu eba kunu osiyodilote la: kawo temeteme baiamo kanalibolema:ta.” ☆

19

Kamiyale Alibuti Tanalo

Mak 10:1-12

¹ Ebene Ya:sukono tabo kiyawao tanalote dolopoligomiya, ebete Ga:lili opo atepate Yudiya opodo petote Yodane Kolomo apuamo gito nemaigiya. ² Ebe tetelo epo bilibilinomate ebe opamo ebe dowa:lama:tiya, ebete ibino temetema:gopi wadekobi ebo na:midiliya.

☆ **18:34:** Ma:t 5:25-26 ☆ **18:35:** Ma:t 6:15; Mak 11:25; Epe 4:32; Kol 3:13

³ Ebene Pa:lisi tanebapi epetapiate Ya:suko kuba gabamo kowabuga:tama: ebetamo pelamete ebe napalatediya, “Kamiyalete ebeno awitamo beda: kawo kuba osiyodilote ebo nakalibutimene? O ebe tetelo awite ebe dalibutimene Godokono Totomu Tabo bakadikanalemene?”

⁴ Ya:sute tabo eba wiyalo negiya, “Modobola la: Godokono Buka apuno tabo idi wadenomamo nemalagidilala: Ebe tabote ma kunu itana, Godote me opono wagilimi mabune dubula kamiyaleta osiyodiloliya, ☆ ⁵ Ebene ebete negiya, ‘Me mabuma: dubute ebeno nabiwila menokola miyapate, ebeno kamiyala:go kapiya bailo kokolioma:na:, Ebene ibi netewapiate kapiyama: eda:te walo iyama: a:keda:ma:na:. ☆ ⁶ Iyo, ebe tetelo ibi kapiyanomola.’ Numa:la:, Godote ibi netewapi kapiyakobi a:midiliya, ebema: lumagite ibi iyakobi midilima: modoboa:.”

⁷ Ebene Pa:lisi tanebapi dubate Ya:sutamo negeliya, “A:ma: degeawa: ebe tabote nanitaboma: deda:mene, keleka: mabu Mosesete totomu tabo ma kunu diyatiya, dubute ebeno kamiyale alibutima: kamiyale alibuti pepa osiyodilote ebetamo kikaemene?” ☆

⁸ Ya:sute iba:tamo negiya, “Mabu la:imano tepo magumu kodakodaibinomola Mosesete me totomu la:tamo ebema: ikalamiyata, wiyasiya me opono wagilimi mabune Moseseko teta:mo pemaiga ebe tanalote eba kunu kitanamia:.”
⁹ Ebema: nale la:tamo gemo, kamiyaleta dubu

☆ **19:4:** W Mabu 1:27; 5:2 ☆ **19:5:** W Mabu 2:24; Epe 5:31

☆ **19:7:** Totomu 24:1-4; Ma:t 5:31

ida:go kuba osiyodiloa:no, ebe tetelo ebeno awite ebe alibutite kamiyaletidi daidimene, ebete Godokono ololo apulo ebe kamiyaletipilolo ke-laemene.” ☆

¹⁰ Ebene Ya:suko waloma:tapiate ebetamo negeliya, “Dubute kamiyaletilawe magumulo mako kodakoda tanalote ditanamene, modobola dubate kamiyaletikuwatolemana:.”

¹¹ Ebe tetelo Ya:sute wiyasiya negiya, “Nale la: diyatulametama ebe tabono magumu kodakodanomola. Godote piyatamo mulo dikalaemene ibinomate ibino wokilo me tabono magumu laema: ka:modobomana:.”

¹² Dubu epetapiate kamiyaletuwatolema: ka:modobona:, mabu epetapi ibino apete menokobino tepo magumulo kubakubadopoma: eda:tepaolamiya. Ega:walo dubu epetapiate kamiyaletuwatolema: ka:modobona:, mabu gowela magumulo epetapiate ibi eba kunu amilateliya. Ega:walo dubu epetapiate kamiyaletuwatolema: ka:modobona:, mabu ibi a:ka:tuwa: ibi eba kunu midilina Kawo Elawodawa Godokono woko kosiyodilonama:. Ebema: kebe lumagite me tabono magumu laema: da:modobomene, modobola ebete nelaemene.”

Ya:sute Guda:tamo Koto Dowatiolelamiya

Mak 10:13-16; Luk 18:15-17

¹³ Ebene epate gudi Ya:sutamone magataliya ebete iba:tamo koto eba watiolelamelo Godoko kanama: ebete ibi wadenomamo kowalubilinama:. Wiyasiya ebe waloma:tapiate epo kawiya eba analelo ibi dodiyoboliya,

☆ **19:9:** Mat 5:32; 1Kol 7:10-11

14 Ya:sute ibino osiyodilo tanalo umite negiya, “Gudi natamo pelaema: modobola. Ako-odiyobola:la: mabu mako epate Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe duliynomolamo ka:nopila:oma:na.” ☆

15 Ebene ebe gudi kowalubilima: ebete ebeno koto iba:tamo watiolamete, ibi eba miyapalo ebeno to gabodo gito tiya.

Inamabu Bilibilinomago Dubute Ya:sutamo Da:piya

Mak 10:17-31; Luk 18:18-30

16 Ebe tetelo dubu idite Ya:sutamo pete na:pegiya, “Iyatulamedawa, na beda: wade tanalo osiyodilote uwomua: igilo ebo na:kelaemo?”

17 Ya:sute ebetamo negiya, “A:ma:le wade tanalo osiyodiloma: na beda:ma: kanana:wa:? Godoko kapiyate wadedawala, ebema: a:ma: ubi diyata:emene ebeno Igilo Duliynomolamo nopegama:, modobola a:ma:le ebeno Totomu Tabamo na:tuduwatanakiye.” ☆

18 Dubute ebetamo nowamiya, “Kebe totomu taboma: kegeawa:?”

Ya:sute ebeno tabo eba wiyalo negiya, “A:ma: lumagi akoanakapuma:la:, lumagi idino kamiyale pilolo akolawa:la:, inamabu pilolo akouwata:la:, lumagi idino tanaloma: a:da: tabo akokiyawala:, ☆ 19 ega:walo a:imano nabiwila menokola ibino tabamo na:tuduwatanakiye. Ega:walo totomu tabo idite ma kunu bitana, a:ma: a:ka:tuwa: a:ma:

☆ 19:14: Mat 18:2-3 ☆ 19:17: Kalima 18:5; Luk 10:28

☆ 19:18: Maimi 20:12-16; Totomu 5:16-20

demalagidilawena, modobola a:ma:le eba kunu a:ma: niyakabolo dokolina ebe lumagi nilakapolo nemalagidilona.” ☆

²⁰ Ebene ebe oli ape dubute Ya:sutamo negiya, “Na me totomu tabo bilibilinomo kodakodalo uwatete kapiya idi kadikanaliya:. Ebema: na beda: tanalo idi na:kosiyodilomo?”

²¹ Ya:sute tabo eba wiyalo negiya, “A:ma:le wade lumaginomoma: keda:ema: ubi nanitabolo diyata:emene, modobola a:ma: toawete epetapi-ate a:imano inamabu maniamo uwateometate, a:ma:le ebe mani nigologolopiatamo gito na:nikalamola:. Ebe tetelo a:ma: walo ka:pa:wete na nowaloma:eniye, ebene a:imano inamabu bilibilinomate Godokono Unu Duliyomololo ka:nepola:nama:na:.”

²² Ebe oli ape dubute ebe tabo olowite tepo mibago gito tiya, mabu ebe inamabu bilibila:godawanomola.

²³ Ebema: Ya:sute ebe waloma:tapi nanaliya, “Na la:tamo nani tabo gemo, Godote Kawo Elawodawama: deda:na, inamabu bilibilinomagodawate ebe duliyomolamo nopegama: kodakodanomola! ²⁴ Nale la:tamo tanalo idi na:kegemo, ka:molo-goeote* kaliku waluono moe iyado nilupigama: kodakodama: eda:na, gabo:nola. Atumu inamabu bilibili-nomagodawate Godokono Kawo Elawodawano

☆ **19:19:** Maimi 20:12-16; Kalima 19:18 * **19:24:** Ya:suko tetelo Yu epono tanalo ma kunula, iba:te alagiole ka:molo-goeogoeo kawokawonomamo ibino woko osiyodilolenakiya. Iyo, iyaiya tete epetapilo ka:molo-goeogoeate ibino inamabu watanakiya mulu opamo, ega:walo tete epetapilo iba:te pema: watenamiya.

duliyomolamo nopegama: kodakodanomoma: eda:na, gabote nanitabonomolo a:kitanamene.”

²⁵ Ya:suko waloma:tapiate ebe tabo olowite kawonomamo la:wa:ote ebetamo negeliya, “A:ma:le degeawa: ebe tabote nanitaboma: deda:na, piyate modobola:ka: Godote ibino igilo mula:lelaema:?”

²⁶ Wiyasiya Ya:sute ibi ulamenate negiya, “Epate a:ka:tuwa: ibino igilo mula:lema: modoboa:, wiyasiya Godoko kapiyate modobola mabu ebegodolo elawo bitana tanalo bilibilinomo osiyodilolema:.” ☆

²⁷ Ebene Pitate Ya:sutamo eba wiyalo negiya, “A:ma: numa:, a inamabu bilibilinomo miyapate a:ma: nowaloma:enata. Ebema: Godote atamo beda: wiya na:kikaeaemene?”

²⁸ Ya:sute iba:tamo negiya, “Na la:tamo nani tabo gemo, Godote me opono iyaiya inamabu bilibilinomo olinoma: da:midilimene, ebe tetelo na Epono Naniwite naimano Kawo Elawodawano okoli bailo kawo alonomago kokolitamo. Ebene atu tetelo la:le na dowloma:ena:wenama, la: kawokawo elawodubuno ilukuli bailo ilukula:wete Isalaela 12 gu epono iyaiya tanalo anagilamelelamepima: keda:omamota.

☆ ²⁹ Nanitabola, kebe lumagite ebeno moto, o ebeno nanila nanikubila ekakila, o ebeno nabila menokobila gudila ega:walo ebeno opo, ebete na mabuma: ebe iyaiya tanalo da:miyapamene, ebete ebe atu tanalo bilibilinomo walo ka:kuwatemene, ega:walo walone nale ebetamo uwomua: igilo kikaemamo. ³⁰ Iyo, ka:lo dopopi bilibilinomo da:pola:na iba:te walone

walogabopima: keda:oma:na:, ega:walo ka:lo
walogabopi da:pola:na iba:te walone dopopima:
keda:oma:na:.” ☆

20

Da:imi Pali Wokopino Iyatulame Oi

¹ Ebe atu tetelo Ya:sute na:kegiya, “Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe tanalo ma kunula. Kawo dubu idite duiyanomolo maigate ebeno motone piwisigate ebo ti ebeno da:imi pali wokopi ka:nuwatema:.” ² Ebene ebete dubu epetapi nulamete iba:tamo kapiya egelano woko wiya ikalaema: nanali. Iba:te ebeno tabo olowite modoboma: degeliya, ebete ibi ebo aliboli ebeno pali woko ka:nowagilima:.

³ “Ebene egelate kela:mo da:podolatepi, ebete walo ka:tote dubu epetapi olowame bailo gito lamota:onalo da:nulami, ⁴ ebete iba:tamo negi, ‘Modobola la: atumu naimano pali wokamo na:ka:tolama:la:, Ebene nale woko wiya la:tamo modobola kikalaemamota.’” ⁵ Ebe tetelo iba:te atu pali wokamo gito ka:tolamiya.

“Ebene egela tuli tetelo ega:walo egelate da:ponolobigatepi, ebe netewa teta:mo ebete walo ka:tote wokopi epetapi atumu ka:nulamete wokamo ebo kanaliboli. ⁶ Ebene egelate walo da:ka:toatepi, ebete walo ka:tote dubu epetapi olowame bailo gito lamota:onalo nulamete nananali, ‘Beda: mabuma: la: ka:lo egelalo wokoa:no gito da:pola:wenama?’”

☆ **19:30:** Ma:t 20:16; Luk 13:30

7 “Iba:te ebetamo nowamiya, ‘Mabu idawate atamo woko kika:ama:ka:.’

“Ebene kawo dubute iba:tamo negi, ‘Modobola la: naimano atu pali wokamo na:ka:tolama:la:.’

8 “Dadimoni ebe pali namutudawate penate ebene woko umidawatamo na:pegeni, ‘A:ma: wokopi bilibilinomo ka:la:miawete wiya nikalamola:. Walogabonomolo woko da:powagilima:ka ebe dubagodone wagilima:wete, wiyasiya duiyanomolo woko da:powagilima:ka a:ma:le ibi uwomulo nowalubiliye.’ ☆

9 “Ebene walogabonomolo woko dowagilimiya ebe dubate dopamo pelamenate, ebete iba:tamo kapiya egelano modobo woko wiya eba kunu ikalamenti. 10 Ebene duiyanomolo woko dowagilimiya ebe dubate pelamenate kawodopamo na:puwatanamu pemalagidiloniya, wiyasiya ebete iba:tamo atu wiyanomo kikalamoleni. 11 Ebe tetelo iba:te wiya uwatenate pali namutudawatamo ubia: tabo eba gelanalo, 12 ibi magumulo idawate penate na:pegeni, ‘Walone dowagilima:ka iba:te tete da:pesamo posiyodilote wiyasiya ebe woko wiya ago modobolo beda:ma: kuwate, mabu a egela kawonomolo woko kawo koloago osiyodilutakama:?’

13 “Ebe tetelo ebete nowamini, ‘Naimano namutudawa, na kuba tanalo idi a:ma:tamo kosiyodiloa:. Duiyalo a:ma:la, nala, ale nani tabonomo negelakama: a:ma: kapiya egelano modobo woko wiya kelawa:ema:, nale a:ma:tamo

ma kunu ebema: ikaemata. ¹⁴ Ebema: a:imano wiya lawa:wete kalakalago na:toa. A:ma:le woko wiya delawa:wa:, nale ebe atu modobo mani walone dowagilima:ka iba:tamo ubi diyatimo, nale eba kunu kikalaemamo. ¹⁵ Me woko wiya mani ebe naimano manila, ebema: nale a:ka:tuwa: naimano ubilo dosiyodilomo ebe naimano tanalola. Mabw keleka: a:ma:le naimano nilakapo tanaloma: da:dowawena?”

¹⁶ Ebema: Ya:sute uwomu tabo ma kunu giya, “Nanitabola, ka:lo walogabopi bilibilinomo da:pola:na iba:te walone dopopima: keda:oma:na:, ega:walo ka:lo dopopi da:pola:na iba:te walone walogabopima: keda:oma:na:.” ☆

*Ya:sute Ebeno A:e Tanaloma: Walo Da:kegiya
Mak 10:32-34; Luk 18:31-34*

¹⁷ Ebene Ya:sute Yelusalema kawo duliynomolamo eba tutalo, gabo tetelo ebete ebeno 12 waloma:tapinomo uwatete tabo diya nanaliya, ¹⁸ “La: nolowiala:, a Yelusalemamo tolamitama:. Ebolo Godote Epono Naniwi epatamo kikalaemene, ebeno Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo Godokono Totomu iyatulamepi, iba:te ebe anakapuima: gelate ☆ ¹⁹ Yua:piatamo ebo kikalaema:na:. Ebe epate ebe kalakalatete pa:ka:pa:ka:mo a:na:ma:ga:midaote ebe ebo kanakapuima:na:, wiyasiya netewa-kapiya egelalo Godote ebe a:ene kadipatemene.”

☆ **20:16:** Ma:t 19:30; Mak 10:31; Luk 13:30 ☆ **20:18:** Ma:t 16:21; 17:22-23

Waloma:tapi Netewano Menokote Kuba Woki-amo Ya:suko Tanalo Idima: Daniya

Mak 10:35-45

²⁰ Ebene Sebedikono gudino menokote ebeno guda:go Ya:sutamo pete ebeno pupamo pokolite, ebete ebe kowalubima: napaniya.

²¹ Ya:sute ebetamo negiya, “A:ma: beda: ubi kiyata:wita nale a:ma:tamo osiyodiloma:?”

Ebete tabo eba wiyalo negiya, “Me naimano gudi netewa na:kulama:wita? A:ma:le Kawo Elawodubuma: deda:emene, a ubila a:ma:le degeaemene idawate a:imano tumudi apulo ega:walo idawate pele apulo a:imano Kawo Elawodubuno elawo magumulo kokoliutama:.” ☆

²² Wiyasiya Ya:sute iba:tamo negiya, “La:le na wade wokiamo kanana:wita: La: modobola:ka: nale da:nimo ebe temeteme kalila:mo nioma:?”

Iba:te negeliya, “A modobola.” ☆

²³ Ya:sute iba:tamo negiya, “Me tanalo nanitabola, nale da:nimo la: ebe kalila:mo niawete temeteme bolowionakomata. Wiyasiya naimano tumudi apuamo ega:walo pele apuamo ilukuli tanaloma: nale a:kegemo. Nabiwi Godote piyatamo dosiyodiloliya ibinomate ebolo ka:pola:nama:na:, iyo, me tanaloma: ebete a:ka:tuwa: kegemene.”

²⁴ Ebene teni waloma:tapi epetapiate ebe tanalo olowite ebe dubu netewatamo na:dowautiya,²⁵ wiyasiya Ya:sute ibi bilibilinomo ebetamo ka:la:mite negiya, “La: iyatawalata, Godoko nanitabokobi midia:pino kawokawo dubate ibi a:ka:tuwa: ibi eba wadipalatelelo epo

☆ **20:21:** Ma:t 19:28; Luk 22:30 ☆ **20:22:** Ma:t 26:39; Yon 18:11

epetapi kawonomamo analenaka, iba:te ibino ubi tanalamo ka:tudila:onama: ☆ 26 Wiyasiya la: ebako epoma: a:keda:oaema. Kebe lumagite la:imano kawodawama: eda:ma: ubi diyatimene, ebete la:imano wiya: wokodawama: neda:mene, ☆ 27 ega:walo kebe lumagite dopodawama: eda:ma: ubi diyatimene, ebete la:imano idoko motono wokodawama: neda:mene, iyo, ebe a:ka:tuwa: ebe oponomamo iyatinomo niyatimene. 28 Ma kunu Epono Naniwite da:piya, ebe ubia:nola me opo epate ebetamo wiya: wokopima: eda:oma:, wiyasiya ebete na:piya epatamo wiya: wokodawama: ka:peda:ma:, ega:walo ebeno igilo iyabaiaimo iyatite ebeno a:e wiyate epo bilibilinomo epetapi Saitanakono idoko motone gito kowagailima:.” ☆

Ya:sute Balidi Tamiolame Dubu Netewa Wadekobi Da:midoliya

Mak 10:46-52; Luk 18:35-43

29 Ya:sute ebe waloma:tapiago Yeliko kawo duliynomolone da:nemaimiya, ebe tetelo epo bilibilinomate ebe waloma:tiya. 30 Ebene dubu netewa balidi tamiolamepila, iba:te gabo niyak-abolo eba okoliutalo Ya:sukono pe tanalo olowite kawonomamo negeliya, “Da:ibidikono A:la:mu! A:ma:le a na:nilakapoia:!”

31 Ebema: epo bilibilinomate ibi kawiya analelo nodiyoboliya iba:te taboa:no kokoliutama:, wiyasiya iba:te kawonomamo walo na:kegeliya,

☆ 20:25: Luk 22:25-26

☆ 20:26: Ma:t 23:11; Mak 9:35

☆ 20:28: Luk 22:27; Pil 2:7

“Kawodawa Ya:su, Da:ibidikono A:la:mu! A:ma:le a na:nilakapoiama:!”

³² Ebene Ya:sute ebamo utite ibi ka:la:mite iba:tamo negiya, “La: beda: ubi kiyata:witama nale la:tamo kosiyodiloma:?”

³³ Balidi tamiolamepiate negeliya, “Kawodawa, aimano balidi wadekobi na:midioleama:.”

³⁴ Ebene Ya:sute ibi nilakapoilamelo ibino balida:mo ebeno koto dowatiolelamiya, ebe tetenomolo ibino balidite wadekobi olowiolamete iba:te Ya:suko ebo waloma:tiya.

21

Ya:sute Yelusalema Kawo Duliyomolamo Da:nopegiya

Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Yon 12:12-19

¹ Ebene iba:te Yelusalema kawo duliyomolo niyakabamo eba pelamelo, Betapa:gi duliyomolo niyakabodo tolamete Olibi Kewakewa Unu Damelamo ebo nemaimiya. Ebe tetelo Ya:sute ebe waloma:tapi netewa dopamo eba alibolelo

² iba:tamo negiya, “La: ebe tatali duliyomolamo toawete, ebe duliyomolamo eba nemaimilo donoki-goeo ala:mo ma:midao ebeno gudago ka:nulama:digalemamota. Modobola la: ale pamiawete ebeno gudago nemagaaliyala:.

³ Idawate la: odiyobolema: tabo degemene la: wiyasiya ma kunu kegelamamota, ‘Kawodawate me donoki-goeogoeo ubila, ebete walo samonomamo kakapalibolemene.’ ”

⁴ Ebene me tanalote pemaigiya Godokono woki awokalimidawate degiya ebe tabote

nanitabokobi kolowima:. Iyalo tetelo ebete tabo ma kunu giya,

⁵ “La: Yelusalema epatamo na:negeliyala;
 ‘Numa:la:, la:imano Kawo Elawodubute
 la:tamo pita.

Ebete donoki-goeo unamo okolite milago pita,
 iyo, la: numa:la:, ebete donoki da:pesago
 ba:pe.’ ” ☆

⁶ Ebene Ya:suko waloma:tapi netewate tote,
 ebete keba kunu kegiyale iba:te eba kunu
 nosiyodiliya. ⁷ Iba:te donoki-goeo ega:walo ebeno
 gudu Ya:sutamo magaelete, ibino watubino
 kaliku ibi unamo alomolamete, Ya:sute ebe
 kaliku unamo ebo okoliya. ⁸ Ebe tetelo epo
 bilibilinomo epetapiate ibino ga:ga:ga:ga:
 kaliku pupukulamete gabamo apoago tolamiya,
 ega:walo epetapiate puwala otolete gabamo
 atumu kapotameonatiya. ⁹ Ebene piyate
 da:dopiya ega:walo Ya:sukono walogabo apune
 da:pelamitiya, iba:te kapimiya kawonomamo
 negelitiya,

“Da:ibidikono a:la:mu nadipata:la:!
 Godo, a:imano mailago da:pita,
 modobola a:ma: ebe lumagi kawokobi na:midaye!
 O epala:, la: Godoko moiolo unamo nadipata:la:!”

☆

¹⁰ Ebema: Ya:sute Yelusalema kawo duliyo-
 mo da:nopegiya, me duliyo-molo epo bilibili-
 nomate ebe uima: pemaimitote na:pegeliya, “Me
 lumagi potelela:ka:?”

¹¹ Ebe tetelo Ya:suago da:tolamitiya ibi bili-
 bilinomate duliyo-molo epono tabo eba wiyalo

negeliya, “Me Godokono woki awokalimidawa Ya:sutela, ebete Ga:lili opono Nasaletе duliyo-
omolone pe.”

*Ya:sute Godoko Amamateno Iya Moto
Wadekobi Da:midia*

Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Yon 2:13-22

¹² Ebe tetelo Ya:sute Godoko Amamateno Iya Motamo tote, ebe motolo ebete inamabu olowamepi nulamete ibi bilibilinomo iyabaiamo elawonomamo na:na:ma:lateliya, ega:walo ebete mani odowaolepino patapata bigo olowamepino ilukuli patapatago ebo noba:midaolelamiya.

¹³ Ebene ebete iba:tamo negiya, “Godokono Bukalo tabo ma kunu bitana, ‘Naimano Moto epate Godoko Amamate Motoma: kegelama:na:, la:le wiyasiya pilo epono motoma: a:midimata.’”

☆

¹⁴ Ebe tetelo balidi tamiolamepi ega:walo agowa tataipi, iba:te Godoko Amamateno Iya Motamo da:pelamiya Ya:sute ibi wadekobi ebo midioliya.

¹⁵ Wiyasiya Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo Godokono Totomu iyatulamepi, iba:te Ya:sukono wade anoano tanalo dulamitiya iba:te ebetamo na:dowautiya. Ega:walo guda:te eba gelatepautalo degelitiya, “Da:ibidikono a:la:mu nadipata:la:!” iba:te ebe tabo olowite ubia:noma: eda:ote ¹⁶ Ya:suko naniya, “A:ma: guda:te tabo kubanu degelita na:kolowiawita?”

Wiyasiya Ya:sute iba:tamo negiya, “Iyo, na nolowitamo. Modobola la: me Godokono Buka apuno tabo wadenomamo nemalagidilala:, ‘O

aimano Kawodawa Godo, gudi egege ega:walo nono da:niona, a:ma:le ibino tabo magumune wadewade tabo kiyawaonakota a:ma: a:ka:tuwa: a:ma: kemoiawenama:.’ ” ☆

¹⁷ Ebene dadimoni Ya:sute ibi miyapanate kawo duliynomolo magumune maiganate Betani duliynomolamo tonate ebo nowatani.

Ya:sute Da:imi Noloa: Umei Kewa Dumiya
Mak 11:12-14,20-24*

¹⁸ Duiya idilo Ya:sute kawo duliynomolamo walo da:kolowamiya, gabo tetelo ebe bae kapete umiti, ¹⁹ Ebene ebete umei kewa gabo niyakabolo pumite da:imi olema: ebamo da:tiya wiyasiya paanomoiya nulamiya. Ebema: ebete umei kewatamo negiya, “Uwomua: tetelo da:imite a:ma:godone a:ka:nolonakomene!” Ebe tetenomolo ebe da:imi kewate alawoma: ebo ediya.

²⁰ Ya:suko waloma:tapiate ebe tanalo umite kawonomamo anoanote negeliya, “Umei kewate alawoma: samonomamo beda:ma: keda:le?”

²¹ Ya:sute ibino tabo eba wiyalo negiya, “Na la:tamo nani tabo gemo, la: tete bilibilinomolo Godoko nanitabokobi eba midinalo la:imano tepo magumulo woki netewama: eda:oa:no, nale umei kewatamo keba kunu kosiyodilomo, la:le ebe atu tanalo osiyodiloma: ka:modobomamota. Ega:walo la: nanitabokobi midilo me dame-latamo ma kunu degelaema, ‘A:ma: kewa: kolomamo na:toatepa!’ la:le ebe tanalo nanitabolo

☆ **21:16:** Oale 8:2 * **21:17:** Epate umei kewano mailo Gogodala tabamo salibisama: ka:minaka.

kuimamota. ☆ 22 Iyo, nanitabola, la: Godoko nanitabokobi eba midinalo beda: tanaloma: ebe da:toweoma:ema, ebe tetelo la:le ebe tanalo ke-laemamota.” ☆

Yu Watowatopiate Ya:sukono Elawo Mabuma: Ebe Dalatediya

Mak 11:27-33; Luk 20:1-8

23 Ebene Ya:sute Godoko Amamateno Iya Motamo tote epo eba niyatulamitalo, ebe tetelo Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo Yu epono kawokawo dubu epetapi, iba:te ebe odiyoboma: pelamete ebe ma kunu palatediya, “A:ma: me iyaiya tanalo pokono elawamo kosiyodilola:wena? Ega:walo me elawo a:ma:tamo potele kikametia?”

24 Ya:sute iba:tamo nowamiya, “Nale la: dopamo kapiya tanaloma: kalateda:lemamota. La:le na wiya tabo wadenomamo dowaminama:ema, Ebene nale me tanalo pokono elawamo kosiyodilolenamo, ebe tanalo nale la: ebo kanalemamota. 25 Naimano alateda: tabo la:tamo ma kumu bitana, Yonete epo obamo dowaduba:midaolenaki, ebete ebeno elawo pogodone kelawile, Godogodonela:ka: o lumagi idigodonela:ka:?”

Ebema: ibi a:ka:tuwa: ibino taneba magumulo apaminatenuilo negeliya, “Ale degelama: Godote Yonetamo elawo ikami, ebete kegemene, ‘Mabu keleka: la:le ebeno tabo nanitabokobi ka:mida:wea:’” 26 Ega:walo a modoboa: ebe ma kunu anama:, me opo lumagite Yonetamo

☆ 21:21: Ma:t 17:20; Luk 17:6; 1Kol 13:2; Yon 14:12 ☆ 21:22: Ma:t 7:7-11; 18:19

elawo ikami, mabu ale me epono dowa tanalo tolemitama:. Ibi bilibilinomate negelana Yoneko Godokono woki awokalimidawala.” ✧ ²⁷ Ebema: iba:te ibino tepo magumuno woki waminaolelo Ya:sutamo negeliya, “Yonekono elawo mabu a iyatawa:.”

Ebe tetelo Ya:sute iba:tamo negiya, “Ebema: nale la: atumu akanaletama nale me iyaiya tanalo pokono elawamo kosiyodilolenamo.”

Koi Netewano Iyatulame Oi

²⁸ Ebene Ya:sute ebe Yu watowatopiatamo negiya, “Na la:tamo oi tabo idi ka:kiyawaomamo. La: ebe oi wadenomamo olowiawete ebeno magumu natamo nawokalimiyala:. Kapiya dubute nokolinami, ebeno koi netewala. Egela idilo ebete ebeno dopo koitamo pete na:pegi, ‘A:ma: toawete naimano pali magumulo woko na:nosiyodila.’ ²⁹ Ebeno gudute nowami, ‘Ao, na ubia:nola,’ wiyasiya walone tetelo ebete woki iyakobi midite wokoma: gito ti. ³⁰ Ebene ebe dubute ekawitamo ka:pete atu tabo da:ka:pegi, ebe gudute nowami, ‘Iyo, Aba, na ka:tomamo,’ wiyasiya ebete ka:toa:.”

³¹ Ebene Ya:sute ebeno tabo olowiopiatamo negiya, “La:imano woki keba kunula:ka:? Gudi netewa magumulo ebeno nabiwi potele kekalakalaimile?”

Iba:te negeliya, “Dopo gudutela.”

Ebema: Ya:sute iba:tamo negiya, “Na la:tamo nani tabo gemo, ta:kese mani elemasigilo uwatepi dubu ega:walo dubu bilibili kamiyale, iba:te la:imano gobebobo uwatelametate

✧ **21:26:** Ma:t 14:5

Godokono Kawo Elawodawano duliynomolamo ka:nopila:oma:na:. ³² Mabu Yoneko epo obamo waduba:midaoledawate Godokono tuputupu gabodo da:pi, la:le ebeno tabo nanitabokobi ka:mida:wea:, wiyasiya mani pilolo uwatepi dubu ega:walo dubu bilibili kamiya:le iba:te ebe nanitabokobi midite ibino tepo magumu Godotamo oba:midaliya. Nanitabola, ebe tetelo la:le ibino tanalo dulamelelama:ima, wiyasiya la:imano kubakuba woki iyakobi midilia:no Yonekono tabo kelawa:wea:.” ☆

Tupina Da:imi Pali Atila:pino Iyatulame Oi
Mak 12:1-12; Luk 20:9-19

³³ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Modobola la:le naimano iyatulame oi idi nolowiala:. Kawo dubu idite pali osiyodilote tupina da:imi kewa ebo ami, ebe da:imino mailo ebe gala:ipi da:imila. Amio tanalote dolopoligi, ebete kala ga:dimate da:imi ii egedioleno nokola bobo obobote, pali atila:pino unu nupunupu ebo eti. Ebe tetelo ebe dubute ebeno pali atila:pi dubu epetapiatamo gito atepi, iba:te ebolo woko eba osiyodilonalo ebe pali wadenomamo umilo ebeno da:imi kuwa-tolemenakoma:, ebene ebete mulu opamo gito ti. ☆

³⁴ “Ebene da:imi tapio tete da:pi ebete pali atila:piatamo wiya: wokopi epetapi napaliboli, iba:te iba:godone ebeno da:imi ka:puwatema:.

³⁵ Wiyasiya pali atila:piate ibi uwatete idi gaubamo anagalimiya, ega:walo idi gito anakapumiya, ega:walo idi nokolamo mapemiya.

³⁶ Dopamo pali namutudawate kapiyakapiya wiya: wokopi paliboli, ebene ebete walo epetapi bilibilinomo dakapaliboli pali atila:piate iba:tamo atu kubakuba tanalo kosiyodiloliya.

³⁷ Walogabonomone ebete ebene gudu eba palibolo ebene wokilo negi, ‘Nanitabola, iba:te naimano gudutamo ka:tudila:oma:na.’

³⁸ “Wiyasiya ebe pali atila:pi dubate ebe gudu pitalo dumiya iba:te ibino taneba magumulo negeliya, ‘Numa:la:, me gudute nabiwino inamabu namutudawama: deda:mene, ebe gudute na:pe. Ebema: modobola ale ebe anakapumite ebene pali kelaemalema:,’ ☆ ³⁹ ebene iba:te ebe lawete palino kala magumune neba:idilote gito nanakapumiya.” ☆

⁴⁰ Ebema: Ya:sute olowiopiatamo negiya, “La:imano woki keba kunula:ka? Pali namutudawate mulu opone da:pemene, ebete beda: tanalo na:ka:posiyodilomene pali atila:piatamo?”

⁴¹ Yu watowatopiate ebene tabo eba wiyalo negeliya, “Nanitabola, ebete ebe kuba wokopi kubanomamo palukolet kapanakapulaemene. Ebe tetelo ebete ebene pali atila:pi dubu epetapiatamo ka:pikalaemene, da:imi nolo tetelo iba:te ebene pali inamabu ebetamo wadenomamo kikameonakoma:.”

⁴² Ya:sute iba:tamo negiya, “La: dopamo Godokono Bukalo me tabo nanitabolo eka:la:mioliamata,
‘Moto etepiate iyabaiamo diyatiya,

ebe alote wiyasiya motono elawo mabuma:
eda:na.

Me tanalo Godote osiyodili,

ebema: aimano wokilo nanoanoutama:!' ☆

⁴³ “Ebema: nale la:tamo negemo, Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe tanalo ebete la:godone puwatete piyagodolo wadewade nolo da:imi da:pola:na ebako epatamo gito kikalaemene. ⁴⁴ Numa:la:, nale alono tanaloma: degemo, ebeno kodakoda ebe nokola keba kunula:ka: eba kunula. Iyo, me nokola unamo degamene ebe lumagite keta:ta:puwatiomene, ega:walo me nokolate lumagi dita:timene kedagodagoimene.”

⁴⁵ Ebene Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo Pa:lisi tanebapi epetapi iba:te Ya:sukono oi tabo dolowiya, iba:te ebo iyatawaiya Ya:sute ibino tanaloma: kiyawaiya.

⁴⁶ Ebema: iba:te ebe laema: ubi iyatitiya, wiyasiya iba:te epo tolelamitiya mabu ibi bilibilinomate Ya:suko Godokono woki awokalimidawama: gelanakiya.

22

Dubute Kamiyale Lawe Soliyomuno Iyatulame
Oi

Luk 14:15-24

¹ Ebene Ya:sute iyatulame oi idi epatamo kiyawaolo negiya, ² “Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe tanalo ma kunu itana. Kawo Elawodubu idite ebeno koino kamiyale laweno soliyomu osiyodilote ³ ebeno

☆ **21:42:** Oale 118:22-23; Lom 9:33; 1Pit 2:6-8

wokopi ebo aliboli, ebete dopamo deka:la:mi ebe epo nuwatete soliyomu baiamo kemagaelema: Wiyasiya iba:te pelaema: ubia:noma: eda:iya, ⁴ ebene ebete walo wokopi epetapi eba kanalibolelo na:kegi, 'Na dopamo deka:la:mimo, la:le ebe epo ma kunu walo nakananala:la:, 'Na soliyomu inamabu osiyodilola:kamo, kau-goeogoeo gadigadinomo alukola:kamo, soliyomu inamabu bilibilinomo osiyodilole olopoligo. Modobola la: pelama:wete na:penaola:.' '

⁵ "Wiyasiya iba:te ebe tabo ubia:noma: eda:ote ibino iyaiya woko baiamo gito tolamoliya, ma kunu idawate ebene pali wokoma: ti ega:walo idawate olowame baiamo ti, ⁶ ebene epetapi-ate Kawo Elawodubuno wokopi uwatete eba malogolelo ibi ebo anakapulamiya. ☆ ⁷ Ebe tetelo Kawo Elawodubute kawonomamo dowalo ebene gowelaopi ebo naliboli, ebene piyate ebene wokopi danakapulamiya, gowelaopiate ibi kubanu anakapulamete ibino duliynomolo elamo gito imukalamiya.

⁸ "Ebe tetelo ebete ebene wokopiatamo negi, 'Naimano koino kamiya lawe soliyomuno inamabu bilibilinomo osiyodilola:kamo, wiyasiya nale dopamo deka:la:imo ebe epo wadewadenoa:, iba:te pelaema: na ubia:nola. ⁹ Ebema: modobola la: kawokawo gabo gagao teta:mo tolama:wete, la:le da:nulama:ema ebe epo bilibilinomo nananaliala: iba:te naimano soliyomu bae ka:penaoma:.' ¹⁰ Ebe tetelo wokopiate tolamete gabo gagao tetelo epo bilibilinomo ebo nuwatiya, ma kunu nigologolopi

☆ 22:6: Mat 21:35

ega:walo inamabu bilibilinomagopi, ebe epo bilibilinomate kapimiya soliyomu baiamo pelamolete, iba:te bae kebe motolo kenautiye ebe kawo moto gu gito taboki.

11 “Ebe tetelo Kawo Elawodubute epono koto uwatolelaema: soliyomu motamo da:pi, ebete kapiya dubu ebo pumi ebete soliyomuno wade kalikunomo pulia:no podoli. 12 Kawo Elawodubute ebetamo negi, ‘Nanutudawa, mabu keleka: a:ma: wade kaliku pulia:no da:podolawa:?’

“Ebe tetelo ebete ebeno tabo olowite kowamiya, 13 ebema: Kawo Elawodubute ebeno opopiatamo negi, ‘Modobola la: ebeno kotola agowala ala:mo matuolamolema:wete idoko magumamo ba:idila:wete ebo nanatepiyala:. Ebete ebolo lalo eba oliomolelo kawonomamo kiimene.’” ☆

14 Ebema: Ya:sute uwomu tabo ma kunu giya, “Nanitabola, Godote epo bilibilinomo ka:la:mina, wiyasiya ibi magumulo kapiyakapiyanomo uwa-tenako.”

*Loma Epono Kawo Elawodubunomo Sisatamo**
Ta:kese Mani Ikameo Tanalo

Mak 12:13-17; Luk 20:20-26

15 Ebe tetelo Pa:lisi tanebapiate tolamete Ya:sukono tanaloma: ibi magumulo tabo

☆ **22:13:** Mat 8:12; 25:30; Luk 13:28 * **22:14:** Sisako ebe Loma epono Kawo Elawodubunomola, opo kawonomolo ebe kapiya elawonomoma: eda:nami. Ebete ebeno gowelaopi iyaiya opamo alibolenaki, ebene iba:te ebe iyaiya opolo eba nilukulion-alo epagodone ta:kese mani kawonomo ebo nuwatelamenakiya, ebe maniamo ibino Loma gabamanino iyaiya woko kosiyodilole-nama:.

da:negeliya ibino ubi ebo niyatiya, iba:te ebe kuba gabamo eba nowabuga:talo ebete kebako tabo gelo ebe ebo kelaema: ☆

¹⁶ Ebene iba:te ibino waloma:talepi epetapi ega:walo Kawo Elawodubu Elodikono tanebapi atu tetelo Ya:sutamo aliboliya. Iba:te ebetamo pelamete a:da: elemasigi gabodo na:pegeliya, “Iyatulamedawa, a iyatawala a:ma: nani tabo lumagilata, iyo, a:ma: epo Godokono gabo wadenomamo iyatulamenata. Nanitabola, a:ma: epetapino gito gela tanalamo ka:tuduwwatawenakoa:, ega:walo a:ma: epo unu nikapiamo kulama:wena:, ma kunu lumagi idi atepalo lumagi idi ebo a:kelawa:emene.

¹⁷ Ebema: a:imano woki awokalima:wete a nanaa:, Loma epono Kawo Elawodubunomo Sisatamo ta:kese mani ikameoma: modobola:ka: o kubala:ka:? A ebetamo ba:kikameoma: o a:kikameoma:?”

¹⁸ Ya:sute ibino elemasigi tanalo iyatawate negiya, “La: mena netewa epolata! Mabu keleka: la:le na masiginima: dowagela:witama? ¹⁹ La: ta:kese mani kapiya natamo nikanama:la:.”

Ebene iba:te kapiya mani ebetamo dikamiya, ²⁰ ebete ibi nalateda:liya, “Me mani unulo da:pola:na, mailo ega:walo ololo pokonola:ka:?”

²¹ Iba:te negeliya, “Kawo Elawodubunomo Sisakonola.”

Ebene Ya:sute iba:tamo negiya, “Sisakono inamabu Sisatamo nikameala:, wiyasiya Godokono inamabu Godotamo nikameala:.” ☆

²² Ebema: iba:te Ya:sukono tabo olowite eba anoanolo ebe atepate gito tolamiya.

A:e Magumune Igilamo Maimio Tanalo

Mak 12:18-27; Luk 20:27-40

²³ A:e magumune maimioa:noma: degelana, ebe epo Sa:diyusi tanebapila.† Ebe atu ege-lalo ibi epetapiate Ya:sutamo pelamete ☆ ²⁴ tabo ma kunu pegeliya, “Iyatulamedawa, Mosesete Godokono tabo ma kunu giya, ‘Dubute a:ete kamiyalet gudia:no datepamene, ebeno ekawite ebe amole lawete ebeno naniwino tanaloma: gudi nosiyodilolemene.’ ☆ ²⁵ Aimanu epo magumulo kapiya dubuno sebeni koiate ilukuli-namiya. Dopo gudute kamiyalet lawete gudi ulamea:no a:iya, ebene ebeno ekawite ebeno amole gito kelawiya. ²⁶ Ebe tetelo ebe atumu gudi ulamea:no gito ka:iya, ega:walo tetedawa idite eba kunu kowageliya. Ebene ebe sebeni atu alail-ame bilibilinomate eba kunu a:elaiya, ²⁷ wiyasiya kamiyalet walone gito a:iya. ²⁸ Ebema: iba:te a:e magumune igilamo demaimioma:na:, ebe Kawo Egelalo ebe kamiyalet sebeni dubu magumulo pokono kamiyalet: na:keda:mene, mabu ebe ibi bilibilinomate aida:tepaiya?”

²⁹ Ebene Ya:sute iba:tamo nowamiya, “La: Sa:diyusi tanebapiate la:imano wokilo epono

† **22:23:** Ya:suko tetelo Sa:diyusi epo ebe Yu epono taneba idila, iba:te Pa:lisi tanebapino iyaiya totomu bilibilinomamo ka:tudila:onakia:. Ega:walo epate a:elaote a:ene walo kemaimiote Godotamo da:nemaimioma:na:, ebe tanalo Sa:diyusi tanebapiate nanitabokobi ka:midinamia:, ebema: iba:te ebe atu nanitabokobi midia: tanalamo epo iyatulamenakiya. ☆ **22:23:** Ali 23:8

☆ **22:24:** Totomu 25:5

a:ela tanaloma: kubanu gelanakomata, mabu la: Godokono Buka tabo ega:walo ebeno elawo iyatawa:. ³⁰ Me tanalo ebe nanitabola, epate a:e magumune maimio tetelo iba:te kamiyale walo a:ka:piaidiolema:na: ega:walo dubu a:ka:puwatolema:na:, iyo, iba:te Godokono Unu Duliynomolono nopopimu bilukulionama:na:.

³¹ Ebe mabuma: Godokono Bukate a niyatuaмена a:elaopiate a:e magumune maimioma:, iyo, ebete ebeno Bukalo la:tamo iyalo degiya ebe tabo la: nanitabolo eka:la:mioliamata. Ebe tabote ma kunu itana, ³² ‘Nanitabola, na Godotela. A:ibalayamako, Aisa:keko, ega:walo Ya:ikoboko, iba:te uwomua: tetelo poko kamamatene, na ebetela.’ Ebema: la: Sa:diyusi tanebapi, la:imano wokilo na:kemalagidilawenama ebe ewonino igilate olopoligoiya? Ao, kolopoligiya:, mabu a:elaopiate Godoko kamamatena:, wiyasiya piyate igilolo dilukulina ebe eponomate ebe amamatena.” ☆

³³ Ebe tetelo epo bilibilinomate Ya:sukono tabo olowite ebeno tabamo anoanolo nekalakalautiya.

*Kebe Totomu Tabote Kawonomoma: Keda:nale
Mak 12:28-34; Luk 10:25-28*

³⁴ Ya:sukono tabote Sa:diyusi tanebapino tabo dalukolelamiya, ebe tanalo Pa:lisi tanebapiate olowite iba:te kapimiya ebetamo pelamiya.

³⁵ Ebene ibi magumulo dubu idi ebe Godokono Totomu Tabo iyatawanomola, ebete Ya:suko kuba gabamo wabuga:tama: ebe palateda:lo na:pegiya, ³⁶ “Iyatulamedawa, Godokono Totomu

☆ **22:32:** Maimi 3:6; Ma:t 8:11

Tabo bilibilinomo magumulo kebe totomute kawonomoma: keda:nale?”

³⁷⁻³⁸ Ya:sute ebeno tabo eba wiyalo negiya, “Godokono Totomu Tabo bilibilinomo magumulo me tabote kawonomoma: eda:na, ‘A:ma: a:imano Kawodawa Godoko nilakapolo nemalagidilona, a:imano tepo magumunomamo, ega:walo a:imano uliyanano elawamo, ega:walo a:imano woki kawonomamo.’ ☆ ³⁹ Ega:walo me totomu kawonomo idi atumu ba:kitana, ‘A:ma: a:ka:tuwa: a:ma: demalagidilawena, modobola a:ma:le eba kunu a:ma: niyakabolo dokolina ebe lumagi nilakapolo nemalagidilona.’ ☆ ⁴⁰ Nanitabola, Godote epatamo Mosesedo dikalamiya ega:walo ebeno woki awokalimipiate ebeno Bukamo dakuloliya, ebe Totomu Tabo bilibilinomono magumu ebe kapiyala, me totomu netewa magumulo ba:pola:na.” ☆

*Godokono Alibodawa Kelisoko Potelela:ka:
Mak 12:35-37; Luk 20:41-44*

⁴¹ Ebene Pa:lisi dubate ibino taneba magumulo eba pola:nalo Ya:sute ibi nalateda:liya, ⁴² “La: Kelisokono tanaloma: keba kunu kemalagidilawenama? Ebe pokono a:la:mula:ka:?”

Iba:te ebetamo nowamiya, “Da:ibidikono a:la:mula, ebeno walone gudi magumune kawokalamene.” ☆

⁴³ Ya:sute iba:tamo negiya, “La:imano tabo nanitabola, ebema: mabu keleka: Da:ibidite Kelisoko ebeno Kawodawama: deka:miya? Iyo,

☆ **22:37-38:** Totomu 6:5 ☆ **22:39:** Kalima 19:18; Mat 7:12

☆ **22:40:** Lom 13:10; Gal 5:14 ☆ **22:42:** Yon 7:42

ebete Godokono Uliyanano elawamo tabo ma kunu kiyawaiya,

⁴⁴ ‘Kawodawa Godote naimano Kawodawa Kelisotamo nege,

‘A:ma: naimano tumudi apuamo na:pokoliya, ebene a:ma:go gowelaopi

a:ma:le naimano elawamo ibi ka:mikitaolema:ta.’ ’ ” ☆

⁴⁵ Ebene Ya:sute tabo moga:melo walo na:kegiya, “La: me tabo eba malagidilolo na nanana:la:, Da:ibidite ebene a:la:mu Kelisoko ebene Kawodawama: ka:milo ebete Godokono tumudi apuamo okolima: giya, ebema: ebe tanalote keba kunu na:ka:pemaigamene?”

⁴⁶ Ebe tetelo ibi magumulo lumagi idite Ya:sutamo wiya tabo gema: ka:modobiya:, ebema: ebe tetene wagilimite epate ebe tabo idi alateda:ma: na:toletoleutiya.

23

Ya:sute Godokono Totomu Iyatulamepino Amama Tanaloma: Degiya

Mak 12:38-39; Luk 11:43,46; 20:45-46

¹ Ebene Ya:sute epo bilibilinomo ega:walo ebene waloma:tapiatamo tabo eba kiyawaolo negiya, ² “Godokono Totomu iyatulamepi

ega:walo Pa:lisi tanebapi, Godote iba:tamo Mosesekono gobebobo ikalamiya, ma kunu Mosesete Bukamo dakuloliya iba:te ebe Totomu Tabo wadenomamo niyatulamenakoma:na:.

³ Ebema: iba:te la: Godokono tabamo tudila:oma: danaletanakoma:na:, modobola

☆ **22:44:** Oale 110:1; Mat 26:64

la: na:tudila:onakiyala:, wiyasiya la:le ibino iyaiya ilukuli tanalo dulama:ema la: ibi akoibamilatela:la:, mabu iba:te epetapi kawonomamo analenaka wadewade tanalo kosiyodilolema:, wiyasiya nanitabo tanalo puliyala, iba:te ebe atu wadewade tanalo kosiyodilolenakoa:.

☆ 4 Numa:la:, iba:te ibino totomu tabamo epatamo iyaiya mibomibo tanalo ikalamenaka, iyo, ibino totomu tabo ebe epate mibomibo inamabu okolamo dowaguatena eba kunula. Ebema: iba:te epono mibomibo dulaema:na: walubi tanalo da:pesonomo idi kiyatinakoa:, koto makupiolete gito lamota:onanaka.

5 Ega:walo ibi ubi kawonomola epate ibino unu tama eba ulamelelamelo ibi wadewadepima: kegelama:. Ebema: Godokono Buka apuapuno tabo iba:te egege pepamo akulolete ibino wato kaliamo ebo matuolamololenaka, ega:walo ibino watubino kalikuno apuapu iba:te baelamu a:deote ebo osiyodilolenaka.*

☆ 6 Ibi ubi kawonomola soliyomu osiyodilo tetelo kawokawo ilukuli bailo ilukulite ka:pola:nama:, ega:walo ibi ubila a Yu epono balidi ibilamole moto gulo

☆ 23:3: Ma:l 2:7-8 * 23:5: Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: Totomu Tabo 6:6-9 ega:walo Nabas Ka:la:miole 15:37-41 nulamiye. Me buka apuapuno tabo ebe Godote Mosesedo Yu epatamo dikalamiya ebe totomu tabo netewala. Ya:suko tetelo Pa:lisi tanebapi epetapiate ebe totomu tabo netewa kodakodalo uwatete ibino amana tanalodo eba osiyodilolelo wiyasiya ibino tepo magumulo nanitabo tanalo puliyala, ka:pola:lamenamia:. Ebe mabuma: Ya:sute ibi kawonomamo analiya. ☆ 23:5: Ma:t 6:1; Maimi 13:9; Totomu 6:8; Nabas 15:38-39

kawokawo dubuno ilukuli bailo kilukulima:
⁷ Ibi ubila olowame bailo epate ibi ulamete
 ebo kowalogolema:, ega:walo ibi ubila epate ibi
 iyatulamepima: keka:la:ima:.”

*Ya:sukono Waloma:tapiate Amamaoma: Mod-
 oboa:*

⁸ Ebene Ya:sute ebe waloma:tapiatamo walo
 na:kegiya, “Modoboa: epo epetapiate la:tamo
 iyatulamepima: gelama:, mabu nanitabola,
 la: bilibilinomo kapiya alailamelata ega:walo
 na la:imano kapiya Iyatulamedawanomola.

⁹ Ega:walo me opolo la: lumagi idi la:imano
 nabiwima: akomida:la:, mabu la:imano
 kapiya Nabiwinomo Unu Duliyomololo
 bokolina. ¹⁰ Ega:walo modoboa: epo epetapiate
 la:tamo watowatopima: gelama:, mabu na
 Kelisote la:imano kapiya Watodawanomola.

¹¹ Ebema: kebe lumagite kawodawama:
 eda:ma: ubi diyatimene, modobola ebete
 la:imano wiya: wokodawama: neda:mene, ☆

¹² mabu kebe lumagite ebe a:ka:tuwa: ebe
 kawoma: da:midimene Godote ebe da:pesoma:
 ka:midimene, ega:walo kebe lumagite ebe
 a:ka:tuwa: ebe da:pesoma: da:midimene Godote
 wiyasiya ebe kawoma: ka:midimene.” ☆

*Ya:sute Godokono Totomu Iyatulamepino Mena
 Netewa Tanaloma: Degiya*

Mak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; 20:47

¹³ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Godokono
 Totomu iyatulamepi ega:walo Pa:lisi tanebapi,

☆ **23:11:** Ma:t 20:26; Mak 9:35; Luk 22:26 ☆ **23:12:** Yauba
 22:29; Mulo Tabo 29:23; Luk 14:11; 18:14

la: walone kuba wiya kawonomo kelaemamota, mabu la: mena netewa epolata! Epate Godokono Kawo Elawodawano duliyaomolamo opila:oma: da:pelamenaka, la:le wiyasiya ibino gabo mopilamenamata. La: a:ka:tuwa: opila:oma: ubia:nola, ebema: la: ibi atumu nodiyobolenamata!

¹⁴ “Nanitabola, Godokono Totomu iyatulamepi ega:walo Pa:lisi tanebapi, la: mena netewa epolata! La:le amoleamoleno inamabu elemasigi tanalodo eba uwatelo ebo opoliyalelamenakomata, ebene la:le ebe tanalo kuba:noma: gelalo tolama:wete Godotamo balidi eba nibilamolelo geyageya towetowe tabo ebo negelanakomata, mabu la: ubila epate la:imano tanalo umilo la: wadewadepima: kegelama:. Ebema: nanitabola, la:le kuba wiya kawonomo kelaemamota!†

¹⁵ “Nanitabola, la: Godokono Totomu iyatulamepi ega:walo Pa:lisi tanebapi, la: kuba wiya kawonomo kelaemamota, mabu la: mena netewa epolata! La: kewa: kolomolo ega:walo opo kawonomolo amamago wapata:lamenamata kapiya lumagi idi lawa:wete la:imano tanebadawama: ka:mida:ema:, ebene ebe oli lumagite la: eba ibamilatelelo atu iyaiya kuba tanalo osiyodilotelele wiyasiya ebeno kubate la: bilibilinomono kuba kodoilimene. Ebema: nanitabola, la: bilibilinomate kapimiya Ela Opamo ka:niwitiomamota!

¹⁶ “Eiye, la: piyate kuba gabo diyatula:lama:wenama, la: ebe balidi tamiope dubulata!

† **23:14:** Ma:t 23:14 buka apuno tabo Ma:tiyute bukamo kakuloliya:, wiyasiya ebeno buka osiyodilo walogabo apune nanitabokobi mididawa idite akuloliya.

La: kuba wiya kawonomo kelaemamota, mabu la: ma kunu gelanakomata, ‘Potele Godoko Amamateno Motono mailamo kiyawaote, ebete ebe tabo walo dakadikamidalemene, ebe tanalo kubanoa:. Wiyasiya ebete atu tabo Godokono Motono golodo inamabuno mailamo da:kiyawaomene, ebete ebeno tabo kodakodakobi midite walo akadikamidalemene.’
 ☆ 17 Nanitabola, la: balidi tamiolamepi dubula ega:walo la: daedale wokiagopilata! Godoko Amamateno Motono talena kawonomola, wiyasiya moto gulo ditana ebe golodo inamabuno talena kawoa:!

18 “Ega:walo la: tanalo idi ma kunu gelanakomata, ‘Potele Godoko watidilono patapatano mailamo kiyawaote, ebete ebe tabo walo dakadikamidalemene, ebe tanalo kubanoa:. Wiyasiya ebete ebe patapata unulo ditana ebe kalimagono inamabuno mailamo atu tabo da:kiyawaomene, ebete ebeno tabo kodakodakobi midite walo akadikamidalemene.’ 19 Nanitabola, la: balidi tamiolamepi dubulata! Godoko watidilono patapatano talena kawonomola, wiyasiya ebe unulo ditana ebe kalimagono inamabuno talena kawoa:!
 20 La: nolowiala:, ebe patapatate Godoko watidilonoma: itana, ega:walo epate patapata unamo dalomonaka ebe kalimagono inamabuate atumu Godoko watidilonoma: ka:pola:na. Ebema: lumagite talena patapatano mailamo da:kiyawaomene ebete ebeno tabo walo akadikamidalemene, ega:walo idawate talena kalimagono inamabuno mailamo

da:kiyawaomene ebete atumu ebeno tabo walo akadikamidalemene. ²¹ Nanitabola, aimano Kawo Talena Godote ebeno Amamateno Motolo okolina, ebema: lumagite Godokono talena mailamo da:kiyawaomene ebete ebeno tabo walo akadikamidalemene, ega:walo idawate Godokono Motono mailamo da:kiyawaomene ebete atumu ebeno tabo walo akadikamidalemene. ²² Ega:walo me tanalo idila, Godokono Unu Duliyomololo ebete ebeno Kawo Elawodawano okoli bailo bokolina. Ebema: lumagite Unu Duliyomolono mailamo da:kiyawaomene ebete ebeno tabo walo akadikamidalemene, ega:walo idawate Kawo Elawodawa Godokono mailamo da:kiyawaomene ebete atumu ebeno tabo walo akadikamidalemene. ☆

²³ “Nanitabola, Godokono Totomu iyatulamepi ega:walo Pa:lisi tanebapi, la: kuba wiya kawonomo kelaemamota, mabu la: mena netewa epolata! La: la:imano pali inamabu bilibilinomo magumulo teni apuapu eba anagilamolelo Godotamo ebeno apu wadenomamo ikameonakomata. Ebe tanalo magumulo la: kapiya tanalo da:pesonomo kawotawenakoa:, wiyasiya Godokono kawokawo totomunomo osiyodilolema: la: wadenomamo kemalagidilawena:. Ma kunu la: epagodolo tuputupulo kilukula:wena:, ega:walo la:le ibi nilakapolo kemalagidilola:wena:, ega:walo la:imano osiyodilole tanalodo Godokono nanitabo tanalo kawokalima:wena:. Ebema: modobola la: ebe kawokawo tanalo

☆ **23:22:** Ais 66:1; Ma:t 5:34

nosiyodilolenala: ega:walo atu tetelo egege tanalo osiyodilolema: akododolomatila:la:. ☆ 24 Eiye, la: piyate gabo kubanu diyatulama:wenama, la: ebe balidi tamio dubulata! Ebema: la:imano osiyodilo tanalo ma kunula, la: obo nio tetelo la: dopamo obo eba wadipapalamirolelo egege inamabu umagago balamo alomonakomata, wiyasiya la:imano kalili magumulo da:pola:na ebe kawokawo abale inamabu ulamea:no obago gito nionakomata!

25 “Nanitabola, Godokono Totomu iyatulamepi ega:walo Pa:lisi tanebapi, la: kuba wiya kawonomo kelaemamota, mabu la: mena netewa epolata! La:le la:imano kalili ega:walo meleki unu apu ukulalenakomata, wiyasiya la:imano tepo magumulo da:pola:na ebe tanalo kuku-lala:wenakoa:, ebema: la:le pilo gabodo ega:walo kateneno ubi gabodo dosiyodilola:wenakoma, ebe kawokawo kuba tabokaonomola. ☆ 26 Ebema: a:ma: Pa:lisi balidi tamiodawa, modobola a:ma: kalili magumu dopamo ukulawete ebene bala atumu na:kukuliye! Ebe gabo kapiyado a:imano daleyate kolopoligomene.

27 “Nanitabola, Godokono Totomu iyatulamepi ega:walo Pa:lisi tanebapi, la: kuba wiya kawonomo kelaemamota, mabu la: mena netewa epolata! Iyo, a:elaopino bobo baino piki epate wadewade tita:gonoma: da:midilinaka, la: eba kunula mabu unute wadenomamo pola:na wiyasiya piki mabulo epono goa abale tabokaote pola:na! ☆ 28 Nanitabola, eba kunu epate

☆ 23:23: Kalima 27:30; Mai 6:8 ☆ 23:25: Mak 7:4 ☆ 23:27: Ali 23:3

la:imano unu tama eba ulamelelamenalo la:
tuputupupima: ka:la:minata, wiyasiya la:imano
tepo magumulo mena netewa tanalo ega:walo
kuba osiyodilole tanalate la:godolo tabokaote
pola:na.” ☆

*Godokono Totomu Iyatulamepiate Ibino Kuba
Wiya Laema: Ya:sute Walo Da:kegiya*

Luk 11:47-51

²⁹ Ya:sute tabo moga:melo walo na:kegiya,
“Godokono Totomu iyatulamepi ega:walo
Pa:lisi tanebapi, la: kuba wiya kawonomo
kelaemamota, mabu la: mena netewa epolata!
Numa:la:, la:imano ewoniate Godokono woki
awokalimipi danakapulamenakiya, la: me tetelo
ebe Godokono tuputupu wokopi unamo eba
wadipalatelelo ibino bobo bai wadenomamo
osiyodilola:wete kaiyakaiya ebo amionakomata.

³⁰ Ega:walo atu tetelo la: na:kegelanakomata,
‘Aimano ewoniate dilukulinamiya, a ebe
tetelo iba:go nilukulinataleka:, ale Godokono
woki awokalimipiatamo walubi eba iyatilo
aimano wadewade osiyodilole tanalodo ibino
igilo ba:mula:lalamiyana:.’ ³¹ Ao, la:le atumu
ibi banakapulama:wiya:na! Numa:la:, la:
a:ka:tuwa: la:imano tabamo la:imano kuba woki
awokalilamenakomata, iyo, la: ewonino gudilata!

☆ ³² Ebema: la:imano ewoniate dowagilimiya,
modobola la: ibino kuba kawonomo opoliyawete
la:imano kuba wiya Godogodone nelawiyala!

³³ “Eiye, la: kaluno gudilata, iyo, la: bu kalulata!
Ebema: la: Ela Opono wiya tanalone keba kunu

nakalautiaema? ☆ ³⁴ Ebema: nale la: nanalemata, nale Godokono woki awokalimipi ega:walo ebeno mulopi dubu ega:walo ebeno nani Totomu iyatulamepi la:tamo kapalibolemamo. Wiyasiya la:le ibi epetapi kewamo eba tupuguilamelo kanakapulaemamota, ega:walo la:le epetapi la:imano balidi ibilamole motolo pa:ka:pa:ka:mo ka:na:ma:ga:tiolemamota, Ebene naimano wokopiate la:imano temeteme ikalame magumune duliyaomolo ida:mo danalautioma:na, la:le ebamo nemaimiawete ibi walo duliyaomolo ida:mo ka:ka:na:ma:talemamota. ³⁵ Ebema: la:le kuba wiya kelaemamota, mabu me opono wagilimi mabune la:le Godokono woki awokalimipi anakapulamenakimata. Tuputupudawa A:ibolokono kalimate opamo deka:ka:liya, ebe tanalo wagilimi mabula. Ebene la:le tuputupu wokopi epetapi bilibilinomo anakapulama:wete, uwomu tetelo Godoko Amamateno Motolo la:le Balakayakono gudu Sekalayako ebo kanakapumiyamata, iyo, ebete ebe Motono Talena Bailo ega:walo Godotamo kalimagono ikameo bai tetenomolo eba utitalo, la:le ebe kubanomamo anagalimiyamata. ☆ ³⁶ Ebema: na la:tamo nani tabo gemo, me tete epatamo ebe kuba bilibilinomono wiyate nanitabolo ka:pemene.”

*Ya:sute Yelusalema Duliyaomolono Tanaloma:
Tepo Temeteme Diyatawiya
Luk 13:34-35*

☆ **23:33:** Mat 3:7; 12:34; Luk 3:7 ☆ **23:35:** W Mabu 4:8

37 Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “O Yelusalema, Yelusalema! A:ma:le Godokono woki awokalimipi anakapulamenakota, ega:walo ebete a:ma: kowalubitama: dapalibolenako, a:ma:le ibi nokolamo mapelama:welo akanakapulamenakota. Tete geyageyanomolo na ubi iyatinaimo a:imano epo naimano etakamo kitakeamidalema:, kakabate ebeno gudi ditakeamidalenako eba kunu, wiyasiya a:ma: ubia:noma: eda:namiyata!

38 Ebema: umu numita:, a:imano duliymolote kubanomo ka:kubamene. ☆ 39 Nale a:ma:tamo negemo, a:imano epate na tete geyageyanomolo a:kunaema:na:, wiyasiya a:imano walonepiate Godotamo ma kunu degelama:na:, ‘A:imano mailago da:pita, ale ebe unamo kadipatemalema:!’ ebe tetelo nale walo da:ka:pemo iba:te na ebo kunaema:na:.” ☆

24

Godoko Amamatenno Iya Moto Kubaimi Tanalo Mak 13:1-2; Luk 21:5-6

1 Ebene Ya:sute Godoko Amamatenno Iya Moto atepate eba tolo, ebe waloma:tapiate ebetamo pelamete ebe kawokawo motono tanaloma: ebo paniya. 2 Ya:sute wiyasiya iba:tamo negiya, “La: me inamabu bilibilinomo na:kulama:witama? Na la:tamo nani tabo gemo, walone me motono tanaloma: nokola idite idi unulo a:ka:pola:nama:na:, mabu gowelaopiate nokola

☆ 23:38: 1Ela 9:7-8; Yel 22:5 ☆ 23:39: Oale 118:26

bilibilinomo mapitaotele opamo iyalekenomo ka:piyalekema:na:.” ☆

Kawokawo Temetema:te Pelaema: Ya:sute Degiya

Mak 13:3-13; Luk 21:7-19

³ Ebene Ya:sute Olibi Kewakewa Unu Damelalo eba okolitalo, ebe waloma:tapi a:ka:tuwa: ebe-tamo pelamete na:pegeliya, “A:ma:le a nanaa:, Godokono Moto kubaimi tanalote kebe tetelo na:ka:pemaigamene? A:ma:le me opamo walo da:ka:pa:emene, ebe tanalo ega:walo me opono uwomu tanalono tetema: a beda: anoano tanalote na:kiyatuaemene?”

⁴ Ya:sute wiyasiya iba:tamo negiya “La: nanisiwale. Lumagi idite la: demasigilitamene, la: ebeno tabo ako-olowiala:, ⁵ mabu dubu bilibilinomo epetapiate naimano mailamo pelamete ka:pegelama:na:, ‘Na Kelisotela!’ ebene iba:te epo bilibilinomo ma kunu eba pemasigiolelo iya gabamo ebo kemagatalema:na:.” ☆ ⁶ Ega:walo la:le iyaiya opo epono gowelao tanalo ega:walo ibino gowelaoma: nopo iyati tanalo kolowiomamota. Ebe tetelo la:le la:imano woki kodakodailama:wete akotoletoleala:, mabu me tanalate nanitabolo ka:pemaimioma:na: wiyasiya ebe tete ebe uwomu tetea:.” ⁷ Nanitabola, opo epetapino epate opo epetapino epago ka:gowelaoma:na:, iyo, opo idite opo iditamo gowela tanalo kosiyodilomene, ebene iyaiya duliynomolo epetapilo epate baea:no kilukulioma:na: ega:walo mumulate iyaiya opo bilibilinomamo ka:pelaema:na:.” ⁸ Numa:la:,

kamiyalete gudu laema: temeteme dowagilimi, me tanalo bilibilinomo eba kunula.

⁹ “Ebe tetelo iba:te la:tamo kawokawo temeteme eba ikalamelo la: elawamo uwatetate anakapulaema: kemagatalema:ta, ega:walo na mabuma: opo bilibilinomono epate la:tamo ka:dowaoma:na:.” ☆

¹⁰ Ebene epo epetapi bilibilinomate ibino nanitabokobi midi magumulo agowa eba ukamidaolelo, iba:te ibino namutupiatamo dowate diya gabodo ibino mailo ibi anakapulamepiatamo kowatama:na:.

¹¹ Ega:walo Godokono mailamo a:da: tabo kiyawaopiate ka:pemaimioma:na: epo epetapi bilibilinomo kuba gabamo kemagatalema:.

☆ ¹² Ebe tetelo kuba osiyodilole tanalote kawonomoma: keda:mene, ebema: epono tepo magumulo nilakapo kimalagidilo tanalote gibagibanomoma: keda:oma:na:, ¹³ wiyasiya numa:la:, kebe lumagite kodakodalo utite uwomuamo da:nemaigamene, Godote ebena igilo ka:mula:emene.” ☆

¹⁴ Ebema: Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe tanalono Wade Tabo ebena wokopiate dopamo me opo kawonomolo ka:kiyawaoma:na: iyaiya opono epo bilibilinomate kolowioma:, ebena me opono uwomu ebo ka:pemaigamene.” ☆

Talena Bai Kubaimidawano Tanalo

Mak 13:14-23; Luk 21:20-24

¹⁵ Na Ma:tiyute buka ka:la:mioledawatamo negemo, a:ma: me tabo Ya:sute degiya wadenomamo niyatawa.

☆ **24:9:** Ma:t 10:22 ☆ **24:11:** Ma:t 24:5,24; 1Yon 4:1 ☆ **24:13:** Ma:t 10:22 ☆ **24:14:** Ma:t 28:19

Ya:sute tabo moga:melo walo na:kegiya,
 “Godokono woki awokalimidawa Da:niyolote
 dopamo degiya ebe tanalote nanitabolo
 ka:pemaigamene, ebema: Godokono Moto
 kubaimidawate ebe talena bailo utitalo la:le
 ebe duma:ema, ☆ ¹⁶ ebe tetelo modobola Yudiya
 opo epate unuunu damelamo nalautioma:na:.
¹⁷ Iyo, moto tanatimilo dokolitamene, ebe
 lumagite moto guamo a:ka:nopegamene ebeno
 inamabu uwatema:, ☆ ¹⁸ ega:walo tumulo woko
 dosiyodilutamene, ebe lumagite walo motamo
 a:ka:toamene ebeno lubudino kaliku laema:.

¹⁹ “Numa:la:, lamitulamitu ega:walo nono
 dikalamena ebe kamiyala:tamo ebe egelate
 kubanomoma: keda:mene! ²⁰ Ebema: modobola
 la: Godoko na:toweomiyala:, la:imano alautio
 tanalote gibagiba tetelo o wokoa: talena
 egela tetelo akopemaigala:, ²¹ mabu ebe
 tetelo kawokawo temetemenomate nanitabolo
 ka:pemaimioma:na:. Numa:la:, me opo wagilimi
 mabune wagilimite ka:lo me teta:mo pemaiga,
 ebakobako temetema:te dopamo ka:pemaimiya:,
 ega:walo walone tetelo ebakobako temetema:te
 walo a:ka:pelaema:na:, iyo, iba:te kapiya
 tetenomolo ka:pemaimioma:na:. ☆ ²² Me tanalo
 nanitabola, Godote ebe tete gopowaimia:no
 lumagi idite me opolo igilolo a:kokolinamene,
 wiyasiya ebete deka:la:mioliya ebe epo
 nilakapoilamelo tete ka:gopowaimene.

²³ “Ebe tetelo lumagi idite la:tamo ma kunu
 degemene, ‘Numa:la:, Godokono Alibodawa

☆ **24:15:** Da:n 9:27; 11:31; 12:11 ☆ **24:17:** Luk 17:31 ☆ **24:21:**
 Da:n 12:1

Kelisote malo bokolina!’ o, ‘Ebeta ebolo bokolina!’ la: nanitabokobi akomida:la:, ☆ 24 mabu elemasigi Kelisoma: eda:opi ega:walo naimano mailamo a:da: tabo kiyawaopi, iba:te pemaimiote iyaiya anoano tanalo kawokawonomo kosiyodilolema:na:. Iyo, ibi ubila ebe osiyodilole tanalamo Godote deka:la:mioliya ebe epo iya gabamo kemagatalema:. ☆ 25 Numa:la:, me tanalate pemaimioa:no nale la: dopamo analemata.

26 “Ebema: iba:te la:tamo ma kunu degelama:na:, ‘Numa:la:, Kelisote bulu opolo bokolina!’ la: ebamo akotolama:la:. Ega:walo iba:te da:kegelama:na:, ‘Numa:la:, ebete lumagi idino motolo opegate ba:luta!’ la: nanitabokobi akomida:la:. ☆ 27 Nanitabola, molete da:la:uwa:midamene ebe tetelo egelate tobolo unu kawonomo eba pukuilamelo alote apune wagilimite apuamo gito ka:petomene, ebema: na Epono Naniwite walo da:ka:pemo naimano pe tanalote eba kunu kitanamene, iyo, me opo epo bilibilinomate naimano pe tanalo kuima:na:. ☆

28 “Me tanalo ebe nanitabola, abale inamabute kebolo kitanamene, waliale aleola:go ebamo ka:guditama:na:.” ☆

Epono Naniwino Pe Tete

Mak 13:24-27; Luk 21:25-28

29 “Ebe kawo temeteme tetete dolopoligomene, ebe tetenomolo egelate kidokomene ega:walo

☆ 24:23: Mat 24:5 ☆ 24:24: Totomu 13:1-3; 2Tes 2:8-9; Awo 13:13-14 ☆ 24:26: Luk 17:23-24 ☆ 24:27: Mat 24:37-39

☆ 24:28: Luk 17:37

saganate a:ka:pukuilaemene, iyo, mawela:te tobolo unune opamo ka:pa:gudima:na: ega:walo tobolo ununo elawoelawo inamabuate kalela:oma:na: ☆ 30 Ebe tetelo Epono Naniwino elawo awokalimino anoano tanalote tobolo unulo ka:pemaigamene, ebene me opono iyaiya epo bilibilinomate kawo tola:go kimima:na:, mabu Epono Naniwite tobolo unune eba piwisigalo iba:te ebe ebo kuima:na:, ebete ebeno elawago ega:walo alo kawonomago ka:pemene. ☆ 31 Ebene ebeno nopodawate tutele kawonomamo eba molelo, ebete Unu Duliyomolono nopopi epetapi iyaiya opo bilibilinomamo kapalibolemene, Godote deka:la:mioliya ebe epo me opo apune apune ka:puwatema:.” ☆

Umei Kewano Tanalo

Mak 13:28-31; Luk 21:29-33

32 “La: umei kewano tanalone me tanalo idi wadenomamo niyatawala:. Katomono wuiate pemaimite olioli paa da:mogoiamidalema:na:, ebe tetelo la: kiyatawaomamota ulamano tete ebe netatali, 33 ebema: la:le me temeteme tanalo bilibilinomo dulama:ema, la: kiyatawaomamota Epono Naniwino pe tete tatalila, ebe gigiyudo opegama: pe. 34 Na la:tamo nani tabo gemo, me tanalo bilibilinomate dopamo ka:pemaimioma:na:, walone me tete epate ebo ka:elaoma:na:, ☆ 35 iyo, me opo ega:walo tobolo unu iba:te kolopoligoma:na:, wiyasiya

☆ 24:29: Ais 13:10; 34:4; Isi 32:7; Yow 2:10,31; 2Pit 3:10; Awo 6:12-13 ☆ 24:30: Sek 12:10; Awo 1:7; Da:n 7:13 ☆ 24:31: 1Kol 15:52; 1Tes 4:16 ☆ 24:34: Ma:t 16:28

naimano tabote a:kolopoligomene, uwomua: tetelo bitanamene.” ☆

Epono Naniwino Pe Tete Epate Iyatawa:

Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36

³⁶ “Numa:la:, epate ebe Kawo Egelano tete iyatawa:, Unu Duliynomolono nopopi ega:walo Godokono Gudu iba:te iyatawa:, Nabiwi Godo kapiyate iyatawala. ☆ ³⁷ Nowako tetelo kebako tanalote ka:pemaigiyale, Epono Naniwite walo da:ka:pemene ebe tetelo atu tanalote ka:ka:pemaigamene. ☆ ³⁸ Mabu obote pea:no iba:te ebe tetelo bae naota ega:walo elawo da:imi obo kawonomamo niota, dubate kamiyale uwatoleta ega:walo kamiyala:te dubu uwatoleta, iba:te eba kunu eba wagelenalo Nowate kawo peamo ebo opegiya. ³⁹ Ebe tetelo iba:te kiyatawaonamia: obo kawonomote odolote ibi bilibilinomo danakapulaemene, ebema: Epono Naniwite walo da:ka:pemene ebe tetete eba kunu kitanamene. ☆ ⁴⁰ Ebe tetelo dubu netewate tumulo dowapaitama:na:, Epono Naniwite pete idi eba pelawelo idi ebo katepamene, ⁴¹ ega:walo kamiyale netewate bae delapautama:na:, ebete pete idi eba pelawelo idi ebo katepamene. ⁴² Ebema: la: olowiolo nilukuliniyala:, mabu la: iyatawa: la:imano Kawodawano pe tete. ☆ ⁴³ Ega:walo me tanalo idi na:kemalagidilala:. Moto namutudawate pilo lumagino pe tete diyatawamene, ebete ebe idoko kawonomolo ebe teta:mo kolowionamene, mabu ebe ubia:nola

☆ **24:35:** Ma:t 5:18 ☆ **24:36:** Ali 1:7; 1Tes 5:1-2 ☆ **24:37:** W Mabu 6:5-8 ☆ **24:39:** W Mabu 7:21-23 ☆ **24:42:** Ma:t 25:13

pilo dawate ebeno motamo ka:popegama: ☆
⁴⁴ Ebema: la: atumu nolosiyodilala:, mabu diyala,
 la: olowioa:no eba ilukulinalo Epono Naniwite
 ebo da:ba:pemene.”

*Mulo Wokodawa Ega:walo Daedale Wokodawa
 Ibino Tanalo*
Luk 12:41-48

⁴⁵ Ebene Ya:sute walo na:kegiya,
 “Namutudawatamo da:tuduwatanako ebe
 mulo wokodawano tanalo keba kunula:ka?:
 Nanitabola, namutudawate ebe lawete wokopi
 epetapi ulamedawama: kiyatimene, ma kunu
 ebete ibino bae nao tetelo iba:tamo bae
 kikalamolemene. ⁴⁶ Ebene ebe mulodawate
 woko wadenomamo eba osiyodilonalo, ebeno
 namutudawate pete ebeno tanalo da:puimene,
 ebe wokodawate kawonomamo kekalakalamene.
⁴⁷ Na la:tamo nani tabo gemo, namutudawate
 ebe mulo wokodawano tanaloma: atumu
 eba pekalakalalo, ebete ebe ebeno inamabu
 bilibilinomo ulamedawama: kiyatimene. ☆

⁴⁸ “Wiyasiya ebe wokodawate kuba woki
 lawete ebeno tepo magumulo ma kunu
 degemene, ‘Naimano namutudawate tete
 geyageyadopolo nokolina, samamo ka:pena:’
⁴⁹ ebe tetelo ebete woko osiyodiloa:no
 kuba osiyodilolepi epetapiago ebeno
 namutudawano bae kawiya naote elawo
 da:imi obo ebo ka:nioma:na:, ebema: ebete
 daedalema: eda:te wokopi epetapi alukole
 ebo kowagilimene. ⁵⁰ Ebene ebe daedale
 wokodawate olowioa:no eba okolinalo ebeno

namutudawano pe tanalo a:kiyatawamene. Ebe tetelo namutudawate pete ⁵¹ daedale wokodawa kawonomamo panagalimiote mena netewa epago kanalibomene ebeno kuba wiya ka:nelaema:, ebe temeteme bailo iba:te lalo eba noliomolelo kawonomamo kimima:na:.”

25

Teni Buwelemeleno Iyatulame Oi

¹ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Ebe ege-lalo Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe tanalote ma kunu kitanamene. Dubu idite oli kamiya delawi, ebe tetelo teni buwelemela:te ibino wuiki alo uwatete motone nemaimiote eba:go soliyomu baiamo tolaema: nemakopeli-tiya, ☆ ² ibi magumulo paibu buwelemela:te daedalema: eda:iya, wiyasiya paibu epetapiate wade wokiago tolamiya. ³ Ma kunu daedale buwelemela:te ibino alo dowatiya iba:te modobo obago kowatia:, ⁴ wiyasiya wade wokiago da:tolamiya ebe buwelemela:te modobo obo iyapote ibino alo ega:walo obo ebo watiya.

⁵ “Didokoni dubute soliyomu baiamo samamo ka:pemaigania:, ebema: buwelemela:te tete geyageyalo nipo demakopeleniya iba:te gito laoniya. ⁶ Sele tetenomolo lumagi idite negepateni, ‘Ebe dubu na:pe! La: bilibilinomate eba:go alugoma: na:pelama:la:!’

⁷ “Ebe tetelo ebe buwelemela:te maimionate ibino alo pioma: eba wagelenalo, ⁸ ebene paibu daedale buwelemela:te ibino wade wokiago namutupiatamo negelaniya, ‘La:imano alo obo

☆ **25:1:** Awo 19:7; Luk 12:35

sa:sa: apuapu atamo ikaeaema: modobola:ka?:
Aimano alote tete tatalila ka:egaoma:na:.'

⁹ "Wiyasiya wade woki buwelemela:te iba:tamo negelaniya, 'Ao, ale la:tamo dikalamoletamene, a bilibilinomate modoboa:noma: keda:omalema:. Modobola la: tolama:wete olowame motone obo na:niyapoala:.' ¹⁰ Ebene daedale buwelemela:te obo olema: da:tolameniya, dubute soliyomu baiamo ebo pemaigani. Ebe tetelo paibu buwelemela:te dopamo wade wokiago demakopeleniya, iba:te eba:go soliyomu motamo nodolonate moto namutudawate gigiyu gito pemopini.

¹¹ "Ebene paibu daedale buwelemele epetapiate walone da:pelameniya, iba:te gigiyu niyakabamo putitatanate moto namutudawa ma kunu pananiya, 'Aimano Kawodawa! Gigiyu na:pa:iyamidaema:!' ☆ ¹² Wiyasiya ebete negeni, 'Ao, na la:imano tanalo iyatawa:.' " ☆

¹³ Ebene Ya:sute uwomu tabo ma kunu giya, "La: olowiolo nilukuliniyala:, mabu Epono Naniwino egela ega:walo tete la: kiyatawawena:." ☆

Kawo Dubute Wokopiatamo Mani Dikalamoliya Ebe Iyatulame Oi

Luk 19:11-27

¹⁴ Ebene Ya:sute walo na:kegiya, "Godote Kawo Elawodawama: deda:na, ebe tanalote ma kunu kitanamene. Kawo dubu idite mulu opamo eba tolo ebeno wokopi ebetamo ka:la:mite, iba:te ebeno inamabu ega:walo mani wadenomamo kulamelemenama: iyaiya ikalamolette ebo tiya.

☆ **25:11:** Luk 13:25-27 ☆ **25:12:** Mat 7:23 ☆ **25:13:** Mat 24:42

¹⁵ Ebe tetelo ebete iditamo 5,000 mani ikamiya, ega:walo iditamo 2,000 mani, ega:walo iditamo 1,000 mani, ibino wokiago modobolo eba kunu eba ikalamolelo, ebete ibi gito miyapiya. ☆

¹⁶ Ebene 5,000 mani delawiya ebe dubute tonomo tote bisnisi woko idi eba nosiyodilolo 5,000 mani idi ebo nosiyodiliya, ¹⁷ ega:walo 2,000 mani delawiya ebe dubute atumu eba ka:nowagelelo 2,000 mani idi nosiyodiliya, ¹⁸ wiyasiya 1,000 mani delawiya ebe dubute tote damela nobobote ebeno kawodawano mani gito nowaminiya.

¹⁹ “Ulama epetapi da:petolamiya ebe wokopino kawodawate walo ka:pete iba:go kapimiya ibino mani uwomu ebo peka:la:miolelamiya.

²⁰ Ebene 5,000 mani delawiya ebe dubute pete 10,000 mani eba pawokalimilo na:pegiya, ‘Kawodawa, numa:. A:ma:le natamo 5,000 mani ikanamiyata, wiyasiya naimano woko magumulo 5,000 mani idi walo da:kosiyodilimo, mela bitana.’ ²¹ Ebeno kawodawate ebetamo negiya, ‘Oe! A:ma: wade wokodawalata ega:walo wade tuputupudawalata! A:ma: da:peso tanalo wadenomamo osiyodiliata, ebema: na wiyasiya a:ma: naimano kawokawo tanalo epetapi ulamedawama: ka:midimamota. A:ma: naimano kalakala soliyomu baiamo na:popega.’ ☆

²² “Ebene 2,000 mani delawiya ebe dubute pete na:pegiya, ‘Kawodawa, numa:. A:ma:le natamo 2,000 mani ikanamiyata, wiyasiya naimano woko magumulo 2,000 mani idi walo da:kosiyodilimo, mela bitana.’ ²³ Ebeno kawodawate ebetamo

negiya, ‘Oe! A:ma: atumu wade wokodawalata ega:walo wade tuputupudawalata! A:ma: da:peso tanalo wadenomamo osiyodiliata, ebema: na wiyasiya a:ma: naimano kawokawo tanalo epetapi ulamedawama: ka:midimamota. A:ma: naimano kalakala soliyomu baiamo na:popega.’

²⁴ “Ebene walogabodawate 1,000 mani delawiya, ebete pete na:pegiya, ‘Kawodawa, na iyatawala a:ma: genegene dubunomolata. Epetapiate inamabu damionaka a:ma: ebe inamabu gito ba:petapionakoma:ta, ega:walo iba:te kikopu ibino paliamo daminaolenaka a:ma: nolo tetelo gito ba:puwatanakoma:ta a:ma:le a:ka:tuwa: kenaoaema:.’ ²⁵ Ebema: a:ma: da:toawiyala, nale a:ma: tolemelo a:imano 1,000 mani damela magumamo gito nowaminiamo. Mela, me ebela. A:imano inamabu nelawa:.’

²⁶ “Ebene kawodawate wiyasiya ebetamo negiya, ‘A:ma: kuba damola wokodawanomolata! A:ma: tabo ma kunu egeata, epetapiate damionaka nale ebe inamabu gito ba:petapionakomo, ega:walo iba:te kikopu daminaolenaka nale nolo tetelo gito ba:puwatanakomo.’ ²⁷ Ebema: mabu keleka: a:ma:le naimano mani baneka wokopiatamo ka:nikalama:wiya:? Iba:te mani uwatete woko idi nosiyodilotaleka: kawodopoma: beda:na:, Ebene nale pete a:ma:le natamo atu mani wiyasiya kele unudopamo walo ba:kikanama:wena:.’

²⁸ “Ebene kawo dubute ebene opopiatamo negiya, ‘La: ebene 1,000 mani laema:wete 10,000 maniago dubutamo nikama:la:.’ ²⁹ Mabu kebe lumagigodolo wadewade woki da:pola:na,

idawate ebetamo wadewade tanalo bilibilinomo ikameote ebeno tepo magumu ketabokaimene, wiyasiya kebe lumagigodolo wadewade woki pola:na:no, ebegodolo kebe kapiyakapiya tanalate da:pola:na idawate ebegodone walo ka:kuwatemene. ☆ 30 Ebema: me damola wokodawa idoko magumamo gito na:neba:idilala:, ebolo ebete epetapiago lalo eba noliomolelo kawonomamo kimima:na:.' ” ☆

Godote Me Opo Epo Iyaiya Dapalomomene

31 Ebene Ya:sute walo na:kegiya, “Epono Naniwite ebeno alo kawonomago ega:walo Unu Duliyomolono nopopiago da:pemene, ebe tetelo ebete ebeno Kawo Elawodawano okoli bailo ka:pokolitamene epono tanalo kapanagilamelelaema:. ☆ 32 Ebene iyaiya opo epo bilibilinomate ebetamo dapaladabutima:na:, ebe tetelo ebete ibi bilibilinomo iyaiya kalomomene, sipi-goeogoeo ulamedawate sipi ega:walo gautu iyaiya keba kunu kalomonakole eba kunu, ☆ 33 Ebene ebete sipi-goeogoeo ebeno tumudi apuamo alomote ega:walo gautu-goeogoeo ebeno pele apuamo kalomomene.

34 “Ebe tetelo Kawo Elawodawate tumudi apu epatamo ma kunu kegemene, ‘Naimano Nabiwite wadewadepima: degena, la: ebeno Kawo Elawodawano duliyomolamo na:popila:la: wadewade tanalo ebolo ka:puwata:ema:. Iyo, ebete me opo osiyodilo tetelo la:tamo dosiyodiliya, la: me oli duliyomolo na:pelawa:la:.

☆ 25:29: Mat 13:12; Mak 4:25; Luk 8:18 ☆ 25:30: Mat 8:12; Luk 13:28 ☆ 25:31: Mat 16:27; 19:28 ☆ 25:32: Isi 34:17; Awo 20:11-13

³⁵ Mabu na bae kapete dunamenaki ebe tetelo la:le bae natamo ikanamonenakimata, ega:walo na obo kapete dunamenaki la:le na obamo owalubininakimata. Nale kapeladawamu la:tamo da:pemaiganakimo ebe tetelo la:le na kalakalago elawenenakimata, ☆ ³⁶ ega:walo pupuliono inamabua: tetelo gito da:lutanakimo la:le kaliku a:pulinamenakimata. Gabugabute dunamenaki ebe tetelo la:le na wadenomamo unamenanakimata, ega:walo kubakubapi epetapiate na idoko motamo diyatininakiya la:le na unaema: ebamo a:pelamenakimata.’

³⁷ “Ebe tetelo tuputupupiate wiya tabo Kawo Elawodawatamo kegelama:na; ‘Kawodawa, kebe tetelo a:ma: bae kapete dumititiyala, ale a:ma: umitate bae ebo kikametiya? Ega:walo ale obo kebolo kikametiya? ³⁸ Kebe tetelo a:ma:le kapeladawamu da:pemaigawiyala, ale a:ma: umitate kalakalago ebo kelawetiya? Ega:walo ale wade kaliku kebolo ka:pulimitiya? ³⁹ Kebe tetelo a:ma: gabugabute dumititiyala ale walubi tanalo ebo ka:piyatiyama: Ega:walo epetapiate a:ma: idoko motamo diyatitiyala ale kebe tetelo a:ma: uima: ebamo ka:pelamiyama:.’

⁴⁰ “Ebene Kawo Elawodawate iba:tamo kowaimene, ‘Me na waloma:enepi nulama:la. Na la:tamo nani tabo gemo, la:le ibi magumulo lumagi da:pesonomotamo mako wade tanalo dosiyodilawenaima, la:le natamo osiyodilonaimata.’ ☆

☆ **25:35:** Ais 58:7 ☆ **25:40:** Mulo Tabo 19:17; Ma:t 10:42; Mak 9:41

41 “Ebene ebete olobigate pele apupiatamo ma kunu kegemene, ‘Godote la:tamo kuba wiya ikalaema: gena, ebema: la: naimano ololo apune na:tolama:la:!’ Ebete Saitanako ega:walo ebeno nopopino tanaloma: a:ega: ela iyalo demadiya, la: ebe ela magumamo na:tolama:la:!’ ☆ 42 Mabu na bae kapete dunamenaki la:le bae natamo kikanama:wenakia:, ega:walo na obo kapete dunamenaki la:le obamo kowalubina:wenakia:.

43 Na kapeladawamu da:pemaiganakimo, la:le na kalakalago kelawena:wenakia:, ega:walo na pupuliono inamabua: tetelo gito da:lutanakimo la:le kaliku ka:pulinama:wenakia:. Gabugabute na dunamenaki ega:walo kubakubapi epetapiate na idoko motamo diyatininakiya, la:le na ka:powalubina:wenakia:.’

44 “Ebe tetelo iba:te ebetamo wiya tabo kegelama:na:, ‘Kawodawa, a:ma: bae kapete o obo kapete kebe tetelo kumititiyala? Ega:walo a:ma: kapeladawamu o inamabua:dawamu atamo kebe tetelo ka:pemaigawiyala? Ega:walo a:ma: gabugabute dumititiyala o epetapiate a:ma: idoko motamo diyatitiyala kebe tetelola:ka:? Ale a:ma:le eba kunu wagelitalo kumitanakia:!’

45 “Ebete wiyasiya iba:tamo kegemene, ‘Na la:tamo nani tabo gemo, la:le naimano lumagi da:pesonomotamo mako wade tanalo osiyodiloa:no dilukula:wenaima, la:le natamo kosiyodilawenamia:.’ ”

46 Ebema: Ya:sute uwomu tabo ma kunu giya, “Nanitabola, ebe kubakubapiate uwomua: Teme-

teme Opamo eba tolamelolo, wiyasiya tuputupupiate uwomua: Igilo Opamo ka:tolaema:na:.” ☆

26

Yu Watowatopiate Ya:suko Anakapuima: Degeliya

Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Yon 11:45-53

¹ Ebene Ya:sute me tabo bilibilinomo kiyawao dolopoligiya, ebete ebe waloma:tapiatamo negiya, ² “La: iyatawalata Aduga:la Soliyomu* wagilima: netewa egelate nepola:na. Ebe tetelo Godote Epono Naniwi epono kotamo kiyatimene, ebene iba:te ebe kewamo tupuguimite ebo kanakapuima:na:.” ☆

³ Ebe ulamalo Kayapasite Godotamo kalimagono ikameopino Unu Wato-dawanomoma: eda:nami. Ebema: ebe kawo dubu ega:walo ebeno opopi elawodubu ega:walo Yu epono kawokawo dubu epetapi, iba:te ebeno motamo aladabutite ⁴ tabo ebo iyatiya

☆ **25:46:** Da:n 12:2; Yon 5:29 * **26:2:** Me Aduga:la Soliyomuno mabu Moseseko tetelo wagilimiya. Ebe tetelo Isipiti Kawo Elawodubu Pa:lote Yu epo bilibilinomo uwatete ibi ebeno wiya: wokopima: midiliya, ebema: ebe ubia:nola ibi gito alibolema: ibino Ka:inane opamo. Godote Pa:lokono wato kodakoda tanalo dumiya, ebema: idoko idilo ebete ebeno a:e nopodawa Isipiti opamo napaliboni Isipiti epo bilibilinomono dopo gudi kapanakapulamenama:. Ebene ebe idokolo a:e nopodawate Yu epono gudi aduga:lalenate, wiyasiya Isipiti epono gudinomo anakapulameni. Ebe anoano tanalodo Yu epo bilibilinomate Isipiti opone ebo nemaiminiya, ebema: ebe tanalo malagidiloma: iba:te ulama bilibilinomo magumulo Aduga:la Soliyomu bosiyodilonakoma:na:.

☆ **26:2:** Maimi 12:1-27; Ma:t 20:18

Ya:suko kanakapuima:. Ebema: iba:te ebe diya gabodo laema: gabo eba waditalo ⁵ epetapiate wiyasiya negeliya, “A Soliyomu tetelo ebe a:kelaema:, mabu epate atamo dowaolo ago da:ba:gowelama:na:.”

Betani Duliyomolo Kamiyaletе Ya:sutamo Wade Nibo Ii Dadipanamiya

Mak 14:3-9; Yon 12:1-8

⁶ Ebene Ya:sute Betani duliyomololo dubu idi Saimonokono motolo okoliti, ebe dubu dopamo kukulakukulagonola. ⁷ Ya:sute bae eba nitalo ebe tetelo kamiyaletе kapiyate pete, wade nibo ii nokola kalila:mo tabokaimi adaete Ya:sukono watamo ebo padipanamiya, ebe ii inamabuno wiya kawonomola. ☆ ⁸ Ya:suko waloma:tapiate ebe tanalo dumiya iba:te dowaote negeliya, “Mabu keleka: ebete wiya kawo inamabu dologala inamabuma: da:midi? ⁹ A me ii manima: na:na:miditaleka: mani kawonomo buwatena:, ebene ebe mani nigologolopiatamo gito bikalamolena:!”

¹⁰ Ya:sute ibino tabo gela tanalo iyatawate wiyasiya iba:tamo negiya, “La:le me kamiyaletе kawiya beda:ma: kanawitama? Ebete natamo wade tanalonomo osiyodilo. ¹¹ La: numa:la:, nigologolopiate tete geyageyanomolo la:go bilukulionama:na:, la:imano ubi tetelo ibi nowalubilinakiyala:, wiyasiya na uwomua: tetelo la:go a:kokolinamo, tete tatalila nale la: ka:miyapamamota. ☆ ¹² Ebema: nale a:ea:no me kamiyaletе wade nibo ii naimano

apa:mo dopamo dadipana, ebe tanalodo ebete gabo osiyodilo naimano ape bobamo iyatima:.¹³ Na la:tamo nani tabo gemo, epate iyaiya opo bilibilinomamo Godokono Wade Tabo datanakoma:na:, iba:te me kamiyaletе dosiyodilo ebe tanalo malagidilolo ba:nikiyawaonakoma:na:.”

Yudasite Ya:suko Laema: Nopo Diyatiya

Mak 14:10-11; Luk 22:3-6

¹⁴ Ebene Ya:sukono ¹² waloma:tapino taneba magumulo Keliyota duliynomolodawa Yudasite Godotamo kalimagono ikameopino watowatopiatamo tote, ¹⁵ na:negiya, “Nale Ya:suko la:imano kotamo diyatimo, la:le natamo beda: wiya na:kikanama:ema?” Ebe tetelo iba:te ³⁰ siliba mani ebo ikamiya, ☆ ¹⁶ Ebene ebe tetene wagilimite ebete gabo wadiya Ya:suko ibino kotamo kiyatima:.

Ya:sute Ebe Waloma:tapiago Aduga:la Soliyomu Denaniya

Mak 14:12-21; Luk 22:7-14,21-23; Yon 13:21-30

¹⁷ Ebene epate Unamo Maiga: Palowa Bae Soliyomu† nao dowagilimiya, ebe egelalo Ya:suko

☆ **26:15:** Sek 11:12; Yon 11:57 † **26:17:** Unamo Maiga: Palowa Bae Soliyomu ebe Yu epono soliyomu idila. Aduga:la Soliyomu dolopoligomene, egela idilo me soliyomu idi wagilimite iba:te sebeni egela tetelo bosiyodilonakoma:na:. Me soliyomuno magumu ma kunula. Yu epate Isipiti opone Godokono elawamo da:nemaiminiya, ebe idokolo ibino palowa bae osiyodilolenate wadenomamo okaleona:no iba:te gawagawalo ebo tolameniya. Mabu ebe baete unamo maimioma: tetea:nola, ebema: ebe tanalo malagidiloma: Yu epate me soliyomu bosiyodilonakoma:na:.

waloma:tapiate ebetamo pelamete na:pegeliya, “Ale Aduga:la Soliyomuno nao inamabu kebolo na:kosiyodilolema:, ale a:ma:go kapimiya ke-naoma:?” ☆

¹⁸ Ya:sute iba:tamo nowamiya, “La: netewapi kawo duliyoumolamo toawete aimano namutudawa idi da:numa:ema, ebe dubutamo ma kunu na:negeliyala:, ‘Iyatulamedawate ge, naimano olalati pemaiga tanalono tete tatalila, Godokono ubila. Ebema: na ubila a:imano motolo nale naimano waloma:tapiago Aduga:la Soliyomu bae ka:penama:.’ ”

¹⁹ Ebene Ya:sute ibi keba kunu kanaliyale, ebe waloma:tapiate eba kunu nosiyodilote Aduga:la Soliyomu inamabu ebo nosiyodiloliya.

²⁰ Ebene ebe idokolo Ya:sute ebeno ¹² waloma:tapiago bae naoma: dilukuluniya, ²¹ ebe tetelo Ya:sute iba:tamo negeni, “Na la:tamo nani tabo gemo, la:imano taneba magumulo idawate na anakapunamepi kowalubilimene na lawenema:.”

²² Iba:te tepo mibomibonomoma: eba eda:onalo Ya:sutamo idawate genaki, idawate genaki, “Kawodawa, nalela:ka:?”

²³ Ebete iba:tamo nowamini, “Bae kalila:mo potele nago koto ka:ma: daduba:mida, ebe ebe lumagila. Ebete na anakapunamepino kotamo kiyatinimene. ☆ ²⁴ Nanitabola, Epono Naniwite a:eamo na:to, Godokono Bukalo tabo ma kunu itana, wiyasiya kebe lumagite ebe anakapumpiatamo dikalaemene, ebe lumagite kuba wiya kawonomo kelaemene. Me ebe mabuma:

ebe dubu ebeno menokote ebe alaimia: notaleka: ba: modobona:!”

²⁵ Ebene Yudasiko, ebete dopamo Yu wato watopiago nopo diyatiya Ya:suko laema:, ebete negeni, “Iyatulamedawa, nalela:ka:?”

Ya:sute nowamini, “A:ma:le ebe ebe geata.”

Ya:suko Malagidilo Bae Nao Tanalono Wagilimi Mabu

Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1Kol 11:23-25

²⁶ Ebene iba:te bae eba naonalo, Ya:sute bae lawenate Godotamo kalakala tabo genate ebo wakamioni, ebema: ebete ebe waloma:tapiatamo eba ikalamolenalo negeni, “La: uwata:wete ne-naoala:, me naimano apela.”

²⁷ Ebene ebete kalili kelawenate, Godotamo kalakala tabo genate iba:tamo eba ikalamolenalo negeni, “La: bilibilinomo na:niala:, ²⁸ mabu Godote epago milolo kilukulinama: nopo diyatiya, me naimano kalimate ebe nopo kodakodaimina, iyo, me kalimate epo epetapi bilibilinomono kuba egebolelaema: keka:ka:liyamene.

✧ ²⁹ Nale la: analemata, na me tetelo me da:imi obo walo a:ka:nimo, wiyasiya naimano Nabiwite Kawo Elawodawama: deda:na, ebe duliyyomololo na oli da:imi obo walone tetelo la:go ka:na:niomalema:.”

³⁰ Ebene iba:te Godoko amamateno oale alapionate, Olibi Kewakewa Unu Damelamo ka:tolamenama: motone gito niwitioniya. ✧

✧ **26:28:** Maimi 24:8; Yel 31:31-34; Sek 9:11; 1Kol 10:16 ✧ **26:30:** Luk 22:39; Yon 18:1

*Ya:sute Pitako Danani, A:ma:le Na
Iyatawa:noma: Kegema:ta*

Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Yon 13:36-38

³¹ Ebe tetelo Ya:sute iba:tamo negeni, “Ka:lo idokolo la: bilibilinomate na katepanemamota, mabu Godokono Bukalo tabo ma kunu itana, ‘Godote sipi-goeogoeo ulamedawa danakapuimene, ebe tetelo ebeno tanebano sipi-goeogoeate iyaiya kalautioma:na:.’ ☆ ³² Wiyasiya Godote na a:ene walo dakadipanatenemene, na Ga:lili opamo dopamo ka:tomamo. La:le na ebolo ka:punaemamota.” ☆

³³ Ebene Pitate Ya:sutamo negeni, “Ibi bilibilinomate a:e tolemelo a:ma: atepatate dalautioma:na:, wiyasiya nale a:ma: akatepatama!”

³⁴ Ya:sute ebeno tabo eba wiyanalalo negeni, “Na a:ma:tamo nani tabo gemo, ka:lo idokolo kakabate geoa:no, a:ma: netewa-kapiya teta:mo na iyatawa:noma: kegema:ta.” ☆

³⁵ Pitate ebetamo walo na:kegeni, “Na a:ma:go da:na:emo, nale a:ma: iyatawa:noma: a:kegemo!” Ebe tetelo Ya:suko waloma:tapi bilibilinomate ebe atu tabo kegelaniya.

*Ya:sute Getasemanilo Godotamo
Da:towetoweoni*

Mak 14:32-42; Luk 22:39-46

³⁶ Ebene Ya:suko ega:walo ebe waloma:tapi iba:te kawo duliyoumolone nemaimionate tatali opo ida:mo tolameniya, ebe opono mailo Getasemanila. Ya:sute ebolo iba:tamo na:negeni, “La: malo na:pola:nala:. Na me tataliamo tomo

☆ **26:31:** Yon 16:32; Sek 13:7 ☆ **26:32:** Ma:t 28:7,16 ☆ **26:34:** Ma:t 26:69-75

Godotamo towetowe tabo ka:negema.” ³⁷ Ebe tetelo ebete Sebedikono gudi Ya:imesiko ega:walo Yoneko, ibi netewapi ega:walo Pitako ebal-ata, towetoweo baiamo magatalenate, ebene tepo mibomibo tanalo ega:walo woki temeteme tanalo ebetamo kawonomamo ebo pela-meniya. ³⁸ Ebema: Ya:sute iba:tamo negeni, “Na tepo temeteme kawonomamo iyatawanamo, mako tepo temeteme na anakapuname keba kunula:ka: eba kunula. La: malo nago olowiolo na:pola:nala:.” ☆

³⁹ Ebene ebete kela:mo toatepanate, ebeno ololo opamo niyatinante Godotamo ma kunu na:towetoweoni, “Naimano Nabiwi, a:ma: modoboma: degeaemene, me temeteme kalili nagodone nelawa:. Wiyasiya naimano ubia:, a:ma: a:ka:tuwa: a:imano ubila nosiyodila.”

⁴⁰ Ebene ebete waloma:tapiatamo da:peni laonalo pulamenate Pitatamo na:pegeni, “Mabu keleka: la:le nago tete da:pesamo olowioa:noma: deda:wenama?” ⁴¹ Ebe tetelo Ya:sute ibi nanaleni, “Godotamo olowiolo na:towetoweonala:, mabu la:le Saitanakono kuba gabamo wabuga:ta tanalamo da:ba:gudima. La:imano tepo magumulo wade tanalo osiyodiloma: ubila, wiyasiya la:godolo osiyodiloma: elawo puliyala.”

⁴² Ya:sute tete idilo walo ka:tonate Godotamo ma kunu ka:na:towetoweoni, “Naimano Nabiwi, me tepo temeteme kalili a:ma: nagodone laema: gabote itana:no modobola, a:imano ubi ditanamene na ka:nimamo.” ⁴³ Ebene ebete ebe waloma:tapiatamo walo da:ka:peni

laonalo ka:pulameni, mabu ibino balidite uma: na:elaolameni.

⁴⁴ Ebene Ya:sute netewa-kapiya tetelo ibi walo ka:miyapanate, dopamo ebete towetowe tabo keba kunu ka:negeniyale ebete Godotamo atumu ka:negeni. ⁴⁵ Ebe tetelo ebete ebe waloma:tapiatamo da:ka:peni iba:tamo na:pegeni, “La: ela amiolo walo beda:ma: ka:kelawenama? Numa:la:, tete a:pe, kubakubapiate Epono Naniwi ibino kotamo nelawa:.” ⁴⁶ Iyo, la: nemaaimiala:, a na:tolaema:. Numa:la:, na anakapunamepino kotamo iyatinidawate na:pe!” ☆

Yu Watowatopiate Ya:suko Anakapuima: Delaweniya

Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Yon 18:3-12

⁴⁷ Ya:sute ebe tabo eba genalo Yudasite ebo peni, Ya:sukono 12 waloma:tapino taneba magumulo ebe idila. Ebene eba:go dubu bilibili-nomo epetapiate ibino gowelaono gili ega:walo gaubago da:pelameniya, ebe dubu ebe Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo Yu epono kawokawo dubu epetapi, iba:te dapaliboleniya ebe dubula. ⁴⁸ Nanitabola, Yudasite ibi iyalo ma kunu analeni, “Nale daboe-teomo, ebe ebe lumagila. La: ebe samonomamo nelawiyala:.”

⁴⁹ Ebene Yudasite penate, Ya:sutamo tonomo tonate ebe nanani, “Iyatulamedawa, niyata!” Ebe tetenomolo ebete ebe ebo aboeteoni.

⁵⁰ Ya:sute ebetamo negeni, “Naimano namutudawa, a:ma: beda: tanalo osiyodiloma: da:pa:wa:,

nosiyodila,” ebene dubu epetapiate Ya:sutamo pelamenate ibino kotamo ebe kodakodanomolo ebo pelaweniya. ⁵¹ Ebene Ya:suko waloma:tapi magumulo dubu idite ebeno gowelaono gili magoba:nate, Godotamo kalimagono ikameopino Unu Watodawanomono moto wokodawa analgaliminate galo apu ebo mapitamidameni. ☆

⁵² Wiyasiya Ya:sute ebetamo negeni, “A:imano gili walo na:kemapeda:, mabu gila:mo da:gowelaona walone epetapiate ibi atumu gila:mo kanakapulaema:na:. ☆ ⁵³ A:ma: iyatawala:ka:, nale ubi iyatite Godoko danamo, ebe tetelo na kowalubinima: ebete ebeno 12 taoseni gowelao nopopi kapalibolemene? ⁵⁴ Wiyasiya nale eba kunu dowagelemo, Godote dopamo ebeno Bukamo dakuloliya ebe nanitabo tanalate keba kunu na:kemaima:na:? Buka tabote nanitabolo gena me tanalate natamo nemaima:na:!”

⁵⁵ Ebe tetelo Ya:sute dubu epetapi bilibilinomatamo negeni, “Na pilo lumagila:ka:, o na gowelaodawala:ka:? Mabu keleka: la:le gowelaono gila:go ega:walo gaubago na lawenema: da:pelama:ema? Na egela epetapilo Godoko Amamateno Iya Motolo eba pokolilo epo diyatulamenatimo, la:le na ebolo kelawena:wea:, ☆ ⁵⁶ wiyasiya me tanalo bilibilinomate a:pemaimia, Godokono woki awokalimipiate ebeno Bukamo dopamo dakuloliya ebe tabono tanalate nanitaboma:keda:oma:.”

Ebe tetelo ebe waloma:tapi bilibilinomate ebe

☆ **26:51:** Yon 18:26 ☆ **26:52:** W Mabu 9:6; Awo 13:10 ☆ **26:55:** Luk 19:47; 21:37

atepanate gito alautioniya.

Yu Epono Ka:nisolo Dubate[‡] Ya:sukono Tanalo Danagiyamidameniya

Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Yon 18:13-14,19-24

⁵⁷ Ebe tetelo Ya:suko delaweniya ebe dubate ebe Kayapasikono motamo magataniya, Kayapasiko ebe Godotamo kalimagono ikameopino Unu Watodawanomola. Iba:te Ya:suko ebe motamo magatana:no dopamo Godokono Totomu iyatulamepi ega:walo kawokawo dubu epetapi iba:te pelamenate ebo paladabutiniya. ⁵⁸ Ebe tetelo Pitate Ya:suko muludopone eba waloma:tanalo, ebete Unu Watodawanomono moto kala magumamo nopeganate atila:piago ebo nokolini. Ebe ubila kebe tanalote Ya:sutamo da:pemaigamene ebe tanalo ebeno balida:mo kuminama:. ⁵⁹ Ebene Godotamo kalimagono ikamepino watowatopi ega:walo Ka:nisolo dubu bilibilinomo epetapiate a:da: tabo gelapi oleniya, Ya:sukono kuba olemenate ebe kanakapuima:. ⁶⁰ Ebema: tabo gelapi bilibilinomate ebeno tanaloma: a:da: tabo kiyawaoniya wiyasiya ibino tabo gela magumulo Ka:nisolo dubate Ya:sukono a:e mabuma: kuba idi kuminiya:. Ebene walogabo apuamo netewapiate kapimiya pemaiminate

[‡] **26:56:** Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatawa, Ya:suko tetelo Yu epono watowatopi dubu epetapi, ibi me Ka:nisolo dubula. Ebe watowatopiate Yu epono iyaiya tanalo eba anagilamelelamelo kubakubapiatamo ibino wiya ebo ikalamenakiya, wiyasiya ebe Ka:nisolo dubagodolo elawo kitanamia: lumagi a:eamo aliboma:.

⁶¹ olowiopiatamo na:pegelaniya, “Me dubute ma kunu gi, ‘Naimano elawo modobola Godoko Amamateno Moto anabulimite netewa-kapiya egelalo walo ka:ketemamo.’” ✧

⁶² Ebene Godotamo kalimagono ikameopino Unu Watodawanomote maiganate Ya:sutamo negeni, “A:ma: tabo gea:noma: beda:ma: keda:wena? Me dubate a:imano tanaloma: degelana keba kunula:ka:?” ⁶³ Ya:sute tabo gea:no Unu Watodawanomote ebetamo walo na:kegeni, “Nale a:ma: Igilo Godokono mailamo nanamata, a:ma: a nanaa:, a:ma: Godokono Gudu Kelisotela:ka:?” ✧

⁶⁴ Ya:sute ebetamo nowamini, “A:ma:le ebe ebe geata. Nale la: analemata, nanitabola, la:le na Epono Naniwi aimano Elawodawa Godokono tumudi apulo okolitalo kunaemamota, iyo, walone na Unu Duliyomolone tema magumudo kapa-wokalamamo!” ✧

⁶⁵ Ebema: Unu Watodawanomote ebe tabo olowinate, ebeno kawo dowa tanalonomo kawokaliminama: ebete da:pulini ebe lubudino ga:ga: kaliku anagiyamidalenate negeni, “A me dubuno kuba kiyatawaoma: tabo gedawa idi a ubia:nola! Ebete a:ka:tuwa: kuba tabonomo dege la: olowiomata, mabu ebete nege, ‘Na ega:walo Godoko, a kapiyala!’” ✧ ⁶⁶ Ebema: la:imano ubi keba kunula:ka: ebeno tanaloma:?”

Ka:nisolo dubate wiya tabo negelaniya, “Modobola ebete na:emene!” ✧ ⁶⁷ Ebene ibi epetapiate ebeno ololamo kowe meolenate,

✧ **26:61:** Yon 2:19-21 ✧ **26:63:** Ais 53:7; Ma:t 27:12 ✧ **26:64:** Oale 110:1; Da:n 7:13; Ma:t 24:30 ✧ **26:65:** Ma:t 9:3; Yon 10:33 ✧ **26:66:** Kalima 24:16; Yon 19:7

ega:walo epetapiate kotamo ebe tatakolo eba anagalimionalo ☆ 68 negelaniya, “A:ma: Godokono woki awokalimidawa Kelisoma: nanitabolo deda:wena, a nanaa: a:ma: piyate kanagalimiotana!”

Pitate Ya:suko Iyatawa:noma: Degeni

Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Yon 18:15-18,25-27

⁶⁹ Ebe tetelo Pitate ebe motono kala magumulo eba okolinalo, woko buwelete ebetamo penate ebe napanani, “A:ma: atumu me Ga:lili opodawa Ya:suago pata:namiata!”

⁷⁰ Pitate ibi bilibilinomono ololo apulo negeni, “Ao, a:ma:le degeawena ebe tabo na iyatawa:.”

⁷¹ Ebene ebete kala ga:dimi gigiyamo da:toni, ebe tetelo woko buwele idite ebe uminate, ebolo da:pola:niya ebe epo nakapanaleni, “Me dubute Nasalete duliyoumolodawa Ya:suago pata:nami!”

⁷² Wiyasiya Pitate ebe atu tabo kegeni ma kunu, “Na Godokono mailamo gemo, na ebe dubu iyatawa:!”

⁷³ Ebene ebolo da:pola:niya iba:te tete da:pesamo ilukula:tepanate Pitatamo pelame:nate ebe walo nakapananiya, “Nanitabola! A:ma: Ya:sukono lumagi idilata, mabu a:imano tabo kiyawao tanalote me tanalo awokalimina, a:ma:le Ga:lili opodawa idima: eda:nata.”

⁷⁴ Wiyasiya Pitate negeni, “Godokono dopo apulo utite gemo, nale nani tabo gea:no ebete na kanaginaemene! Nale ebe dubu iyatawa:!”

Ebene ebe tetenomolo kakabate degeoni,
⁷⁵ Ya:sute ebetamo dopamo kebe tabo kegenile,

Pitate ebe tabo ebo malagidiloni, “Kakabate geoa:no a:ma:le netewa-kapiya teta:mo na iyatawa:noma: kegema:ta.” Ebene Pitate iyabaiamo tonate kawo tepo temetemenomago iinomo ebo niini. ☆

27

Yu Epono Watowatopiate Ya:suko Paelete-tamo Demagatiya*

Mak 15:1; Luk 23:1-2; Yon 18:28-32

¹ Egelate da:powaloiya Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo kawokawo dubu epetapi, ibi bilibilinomate tabo gelitiya Ya:suko anakapuima:. ² Ebene iba:te Ya:suko ala:mo matuomeote Paeletetamo ebo magatiya, ebe Loma epate Yudiya opamo dapalibiya ebe kapela Kawo Elawodubula.

Yudasite A:ka:tuwa: Ebe Danakapumiya

Ali 1:18-19

³ Ebe tetelo Yu watowatopiate Ya:suko anaka-puima: nopo nanitabonomolo diyatiya, Yudasite ebe tanalo olowiya, ebe Ya:suko ibino kotamo diyatiya ebe lumagila. Ebema: ebete idoko tetelo kebe kuba tanalo kosiyodilonile ebe mabuma: tepo temeteme kawonomoma: eda:lo, ebete 30 siliba mani Yu watowatopiatamo kowadaete na:pegiya, ⁴ “Na kuba osiyodilonimo.

☆ **26:75:** Mat 26:34

* **27::** Ya:suko tetelo Loma epate Paeleteko napalibiya Yu epono Yudiya opamo, ebete ibino kapela Kawo Elawodubuma: ka:pada:nama:, ebene ebe opolo Paeleteko kapiyagodolo elawo itanami lumagi a:eamo aliboma:.

Na tuputupu lumaginomo la:imano kotamo iya-tinimo.”

Ebene watowatopiate ebeno tabo eba wiyalo negeliya, “Ebe aimano tanalola; a:ma: a:ka:tuwa: a:imano tanalola.”

⁵ Ebe tetelo Yudasite ebe mani Godoko Amamateno Iya Moto guamo ebo niyaleka:midia, ebene ebete tote ebeno kuwokoba:mo ale nema:midaote ebe a:ka:tuwa: ebe ebo nanakapumiya. ☆

⁶ Ebema: Yu watowatopiate ebe mani eba uwa-tolelo iba:te ma kunu geliya, “Totomu tabote talena iyatiamena ale me mani Godokono maniago kapiyakobi ka:midilima; mabu me mani lumagi anakapumi manila.” ⁷ Ebene iba:te tabo ma kunu iyatiya, “Modobola a me maniamo Kalili Osiyodilole dawano Damela kelaemalema; ebene kapela epate Yelusalema kawo duli yomololo da:pa:elaonakoma:na; ale ibi me damelamo balomonakoma:” ⁸ Ebema: ebe tetene wagilimite me teta:mo pemaiga epate ebe damela Kalima Wiya Damelama: ka:mina, mabu dopamo iba:te ebe maniamo lumagi anakapumite ebeno kalima opamo ebo ka:ka:liya.

⁹⁻¹⁰ Iyalo tetelo Godokono woki awokalimidawa Yelemayate tabo ma kunu giya, “Isalaela epate 30 siliba mani uwatete negeliya, ‘Me Godokono wokodawano wiyala.’ Ebema: Kawodawa Godote na Yelemayako keba kunu kananile epate ebe maniamo kebe tanalo na:kosiyodiloma:na; iba:te nanitabolo eba kunu osiyodiliya, iyo, iba:te ebe maniamo Kalili Osiyodilole dawano Damela

☆ 27:5: Ali 1:18-19; Ma:t 26:14-15

lawiya.” Ebema: me tanalo nanitabola, Ya:suko tetelo Yu watowatopiate ebe damela maniamo delawiya, ebe tetelo Godote Yelemayado dopamo degiya ebe tabote nanitabonomoma: ebo ediya. ☆

*Paeletete Ya:sukono Tanaloma: Ebe Dalatediya
Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Yon 18:33-38*

¹¹ Ebene Ya:sute kapela Kawo Elawodubu Paeletekono ololo apulo eba utitalo, ebete ebe ebo alatediya, “A:ma: Yu epono Kawo Elawodubula:ka?”

Ya:sute negiya, “A:ma:le ebe ebe geata.”

¹² Ebene Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo kawokawo dubu epetapi, iba:te Ya:sukono tanaloma: negelitiya ebete iyaiya kubakuba tanalo osiyodilolenami. Ebe tetelo Ya:sute wiyasiya tabo kegiya: ☆

¹³ Ebene Paeletete ebetamo negiya, “Iba:te negelita a:ma: kawokawo kuba tanalo bilibili-nomo osiyodiloliata. Ibino tabo na:kolowiawita?”

¹⁴ Wiyasiya Ya:sute kapiya tabo da:peso idi kegiya:, ebema: kapela Kawo Elawodubute ka-wonomamo anoaniya.

*Paeletete Ya:suko A:eamo Dalibiya
Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Yon 19:1-16*

¹⁵ Ebe tete epono tanalo ma kunula, ulama bilibilinomo magumulo Yu epono Aduga:la Soliy-omu tetelo ibi bilibilinomate idoko motolo kapiya lumagi mailamo deka:minakiya, kapela Kawo Elawodubu Paeletete ebe lumagi ebeno kuba wiyane gito alibonaki. ¹⁶ Ebe tetelo lumagi

idite idoko motolo okolinami, ebeno mailo Balabasitela ega:walo ebete kebe kawokawo kuba kosiyodiloliyale epo iyatawala. ¹⁷ Ebema: epate Paeletetamo dapaladabutiya ebete ibi nanaliya, “La: ubila:ka: nale Balabasiko ebeno kuba wiyane gito aliboma:? O la: ubila:ka: Ya:suko, epetapi-ate ebe Kelisoma: deka:mina?” ¹⁸ Paeletete me tabo negiya mabu ebete iyatawiya Yu epo magumulo ibi epetapi bilibilinomate Ya:sutamo nekalakalautiya, ega:walo ibino watowatopiate ebe mabuma: ebetamo dowaote ebe gito magaiya, iba:godolo nanitabo tanalo puliyala, kitaniya:. ☆

¹⁹ Ebe tetelo Paeletete tabo anagiyamida bailo eba okolitalo, ebeno kamiyaletete ebetamo tabo eba palibolo na:pegiya, “A:ma: me tuputupu dubunomotamo tanalo idi ako-osiyodilala; mabu na ka:lo idokolo ebe mabuma: iyolo temeteme kawonomo elawenakamo.”

²⁰ Wiyasiya Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ega:walo kawokawo dubu epetapi, iba:te tabo gela magumulo epo epetapi bilibilinomatamo elawo ikalamiya, iba:te Paeleteko kanama: ebete Balabasiko igilamo gito alibote wiyasiya Ya:suko kanakapuima:. ²¹ Ebene kapela Kawo Elawodubute iba:tamo walo na:kegiya, “Me netewapi magumulo nale poko gito nakalibomo?”

Iba:te ebetamo nowamiya, “Balabasiko gito naliba!”

²² Paeletete iba:tamo negiya, “Me Ya:suko epetapiate ebe Kelisoma: degelana, nale ebe keba

☆ **27:18:** Yon 11:47-48; 12:19

kunu nakamitimo?”

Ibi bilibilinomate negeliya, “Kewa olotolowamo tupuguima:wete, ikoko nanagilamolema!”

²³ Ebene Paeletete negiya, “Beda: mabuma: Ebete beda: kuba kosiyodilile?”

Wiyasiya iba:te kawonomamo gelatepaolo walo na:kegeliya, “Kewa olotolowamo na:tupuguima:!”

²⁴ Ebe tetelo Paeletete iyatawiya iba:te ebeno tabo kelawitiya: wiyasiya gowela tanalote maig-iti. Ebe mabuma: ebete obo lawete epo bilibili-nomono ololo apulo koto eba ukulalelo negiya, “Me tuputupudawano kalima ka:ka:liya tanalote naimano kubama: a:keda:mene, la: a:ka:tuwa: la:imano kubala!” ☆

²⁵ Epo bilibilinomate wiyasiya negeliya, “Mod-obola! Ebeno kalima ka:ka:liya mabuma:, a ega:walo aimano guda:go ebe kuba wiya kelaemalema:!” ☆

²⁶ Ebema: Paeletete Balabasiko idoko motone gito alibiya, ega:walo ebete gowelaopi nanaliya iba:te Ya:suko pa:ka:pa:ka:mo ka:na:ma:ga:midaoma:. Ebene ebe tanalo dolopoligiya ebete Ya:suko gowelaopiatamo gito ikalamiya, iba:te ebe kewa olotolowamo tupuguimate ikoko kanagilamolema:.

Gowelaopi Dubate Ya:suko Dekalakalatitiya

Mak 15:16-20; Yon 19:2-3

²⁷ Ebe tetelo Paeletekono gowelaopi dubate Ya:suko Loma gabamanino kawo moto guamo magatate ibino gowelaopino taneba

dubu bilibilinomate iba:go ebo naladabutiya.
²⁸ Iba:te Ya:suko eba kalakalatelo ebeno kalikunomo pekanamete wiyasiya wiya kawonomo kalimakalima kaliku ebetamo ebo pulimiya. ☆ ²⁹ Ebene iba:te moeagono ale nelawete anagogobeyamidaolo a:dete Ya:sukono watamo gito pulimiya, ega:walo iba:te gaubu ebeno tumudi kotamo iyatimiya, kawo elawodubuno elawo awokalimino gaubu keba kunula:ka: eba kunu. Ebe tetelo iba:te ebetamo kalakalaolo ibino pupamo ilukulite ebetamo eba tudila:olo negeliya, “Eiye! Yu epono Kawo Elawodubu, a:ma: niyata!” ³⁰ Ebene iba:te ebetamo kowe meolete, ebeno gaubu laemete watolo ebo anagalimiya. ☆ ³¹ Iba:te ebe kalakalate dolopoligiya, kalimakalima kaliku ebeno apene pekanamete ebeno kalikunomo walo gito ka:pulimiya, Ebene iba:te ebe a:e baiamo nemagatiya kewa olotolowamo ebe ka:na:tupuguima:.

*Gowelaopiate Ya:suko Kewa Olotolowamo
 Da:tupuguimiya*

Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Yon 19:17-27

³² Iba:te kawo duliynomolone eba tolamitalo gowelaopiate Sailiniya duliynomolo dubu idi Sai-monoko numite ebo nelawiya Ya:sukono kewa olotolowa kaguwataema: ³³ Ebene iba:te Gologota damelamo nemailiya, ebe damelano mailo magumu ebe ‘Wato Goala.’ ³⁴ Ebolo iba:te elawo da:imi obo ega:walo temeteme olowia:no kaka

mulamula adabulatelete Ya:sutamo dikamiya, ebete kela:mo alatipite gito atepiya. ☆

³⁵ Ebe tetelo gowelaopiate ebe kewamo tupuguimite ikoko ebo anagilamolemiya, ebene iba:te ebene kaliku iyaiya alabaoema: nokola egege iyalekeolo kalakala tanalo osiyodilote, ☆
³⁶ opolo ilukulite ebe ebo umitiya.

³⁷ Ebe tetelo iba:te Ya:sukono wato unamo ebene a:e mabu awokalima: tabo ma kunu aku-loliya, “Me Ya:suko ebe Yu epono Kawo Ela-wodubula,” ³⁸ ega:walo iba:te pilo dubu netewa Ya:suago iyaiya kewamo akotupuguilamiya, idi tumudi apuamo, idi pele apuamo. ☆

³⁹ Ebene piyate ebe gabodo da:petolamitiya iba:te Ya:suko malogolo nekalakalatitiya, iyo, iba:te ibino wato wadegelatelelo ☆ ⁴⁰ negelitiya, “Eiye! A:ma: Godokono Moto anabulima:wete netewa-kapiya egelalo walo etema: degeawia, a:ma: ebe lumagilata! A:ma: a:ka:tuwa: a:imano igilo na:mula:! A:ma: Godokono nani Guduma: deda:wena, a:ma: kewa olotolowa unune na:piwisiga!” ☆

⁴¹ Ebe tetelo Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi, ega:walo Godokono Totomu iyatulamepi, ega:walo kawokawo dubu epetapi, iba:te Ya:suko atumu kalakalatelo na:kegelitiya, ⁴² “Ya:sute epo epetapino olalati tanalo mula:lalamanaki, wiyasiya ebe a:ka:tuwa: ebene igilo mula:ma: modoboa:! Ebete Isalaela epono nani Kawo Elawodubuma: deda:na,

☆ 27:34: Oale 69:21 ☆ 27:35: Oale 22:18 ☆ 27:38: Ais 53:12

☆ 27:39: Oale 22:7; 109:25 ☆ 27:40: Ma:t 26:61; Yon 2:19

modobola ebete kewa olotolowa unune opamo na:piwisigana, iyo, ale ebe tanalo umite ebe nanitabokobi ebo ka:midimalema!
⁴³ Ebete negenako, 'Na Godoko nanitabokobi na:midinamo, ega:walo na ebeno Gudula' ebema: Godote ebetamo nekalakalataleka: ebete ebeno igilo ba:mula:mena:!" ☆

⁴⁴ Ebe tetelo eba:go da:tupuguilamiya, ebe pilo dubu netewate atumu Ya:suko malogolo kuba tabo na:kegelitiya.

Ya:sute Da:eni

Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Yon 19:28-30

⁴⁵ Ebene egelate tuli teta:mo dutiya opo kawonomote ebo idokiya. Ebe tetelo idokote ege-lano alo eba mula:lo egelate a:iwate kela:mo a:niwisigatepani, egela tuli tetene wagilimite 3 koloko uwomuamo. ⁴⁶ Ebene Ya:sute Yu epono tabamo kawonomamo negeni, "Eli, Eli, lama sabakatani?" me tabono magumu ma kunu itana, "Naimano Godo, naimano Godo, na a:ma:le beda:ma: katepana:wa:?" ☆

⁴⁷ Epetapi ebolo da:pola:niya iba:te ebeno tabo olowinate negelaniya, "Me dubute Elayako ebe ka:mina!" ⁴⁸ Ebe tetenomolo ibi magumulo kapiya dubute na:puliganate, umago kaka da:imi obamo naduba:midanate pudamo namogotenate Ya:sutamo ebo nikameni. ☆

⁴⁹ Wiyasiya epetapiate negelaniya, "Iyaiya, a kuimalema! Elayate pete ebeno igilo da:ba:pa:mula:emene."

⁵⁰ Ebe tetelo Ya:sute kawonomamo walo kegepatenate a:enomo ebo a:eni.

51 Ebene Godoko Amamateno Iya Motono kaliku ubilite tulituliya bolegale unune wagiliminate opamo ebo piwisigani, ega:walo mumulute da:peni iyaiya maboele nokola damelate eba bolaliyaolenalo, ☆ 52-53 epo epetapino a:elao bobote a:ka:tuwa: ebo bolaliyaoleniya. Ebema: nanitabola, Ya:sute a:e magumune da:kemaigiya, ebe atu tetelo kebe tuputupupiate dopamo da:elaiya Godote ibi epetapi a:e magumune atumu eba kowadipalatelelo, iba:te ibino iyaiya nokola bobo magumune ibino apa:go ebo pemaimiya, iyo, iba:te Yelusalema kawo duliynomolamo nemaimiote ibi a:ka:tuwa: ibino tanalo epatamo ebo nawokalilamolliya.

54 Ebene gowelaopino elawodubu ega:walo ebeno opopi magumulo piyate Ya:sukono a:e tanalo duminiya, iba:te mumulu ega:walo anoano tanalo epetapi eba ulamenalo kawo tole tanalonomago negelaniya, “Nanitabola, me lumagi ebe Godokono Gudula!”

55 Ebe tetelo kamiyaale epetapi bilibilinomate Ya:suko uima: mulune putitataniya, Ya:sute Ga:lili opone Yelusalema kawo duliynomolamo da:tiya iba:te ebe eba waloma:talo ebe wadenomamo walubinatiya. ☆ 56 Ebe kamiyaleno taneba magumulo Magadala duliynomolodawa Ma:liko, ega:walo Ma:li idi ebeno gudi netewa Ya:imesiko ega:walo Yausepeko, ega:walo Sebedikono kamiyaale ebete ebeno gudi netewa dalailamiya, miba:te pola:niya.

☆ 27:51: Maimi 26:31-33; Yu Epo 10:19-20 ☆ 27:55: Luk 8:2-3

*A:limitiya Duliyomolodawa Yausepete
Ya:sukono Ape Nokola Bobo Magumamo Diyatini
Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Yon 19:38-42*

⁵⁷ Adimo tetelo inamabu bilibilinomago dubu idite na:peni, ebeno mailo Yausepete A:limitiya duliyomolodawala, ebe Ya:suko waloma:tadawa idila. ⁵⁸ Ebe tetelo ebe dubute Paeletetamo tonate Ya:sukono ape lawenama: ebe dananani, Paeletete ebeno gowelaopi ebo nanaleni iba:te ebetamo kikamenama: ☆ ⁵⁹ Ebene ebete Ya:sukono ape lawenate oli keyakeya kalikamo auputinate ⁶⁰ bobo magumamo ebo niyatini, ebe bobo ebe oli bobola, epate maboele nokola damela eba obobolo Yausepekonoma: iyalo osiyodilomiya. Ebe tetelo Yausepete kawo nokolanomo mupiamidanate bobo gigiyu nemopinate gito toni, ☆ ⁶¹ Ebene Magadala duliyomolodawa Ma:liko ega:walo Ma:li idi, iba:te nokola bobo apulo eba okolionalo Yausepekono osiyodilole tanalo ebo ulamelemeniya.

Gowelaopiate Ya:sukono Bobo Datiliya

⁶² Egela idi ebe Yu epono wokoa: egelala. Ebe tetelo Yu watowatopi ega:walo Pa:lisi tanebapi epetapi iba:te Paeletetamo tolamete ⁶³ ma kunu negeliya, “Kawodawa, ebe elemasigi dubu Ya:suko ebete a:ea:no dopamo negi, ‘Netewa-kapiya egelalo na a:ene ka:kemaigamamo.’ ☆ ⁶⁴ A me tanalo eba malagidilolo, a ubila a:ma: tabo negea gowelaopiate ebe nokola bobo netewa-kapiya egelalo wadenomamo katila:ma:,

☆ **27:58:** Totomu 21:22-23 ☆ **27:60:** Ais 53:9 ☆ **27:63:** Ma:t 12:40; 16:21; Mak 9:31; 10:33-34; Luk 9:22; 18:31-33; Yon 2:19-21

mabu diyala, ebeno waloma:tapiate ebeno ape pilolo da:ba:pelaema:na:, ebene iba:te ma kunu kegelama:na:, ebete a:ene a:kemaigi. Numa:, dopo elemasigi tabote a temeteme ikaeami, wiyasiya kebe tetelo epate me elemasigi tabo idi nanitaboma: da:midima:na:, aimano temeteme tanalote kawonomoma: keda:mene.”

⁶⁵ Paeletete iba:tamo negiya, “Modobola, la: bobo bai wadenomamo atila:ma: gowelaopi epetapi nuwata:la:. Ebene la: a:ka:tuwa:la:godolo wade woki da:pola:namene, la: eba kunu nosiyodiliyala:.”

⁶⁶ Ebema: iba:te bobo baiamo tolamete, bobo demopiya ebe nokola unamo pukala ebo niyatiya epate ologikapoma:, ebene iba:te bobo atila:ma: gowelaopi ebo miyapiya.

28

Ya:sute A:ene Walo Da:kemaigiya

Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Yon 20:1-10

¹ Ebene Yu epono wokoa: talena egela dolopoligiya, Sande egelate eba waloutalo, Ma:li Magadala duliyomolodawa ega:walo Ma:li idi, iba:te kamiyaale epetapiago nokola bobo uima: tolamiya. ² Wiyasiya iba:te bobo baiamo nemaimia:no, dopamo kawo mumulunomote piya, ebene Kawodawa Godokono nopodawate Unu Duliyomolone piwisigate, bobo demopiya ebe kawo nokola balamo pinimupiamidate ebe nokola unulo okoliti. ³ Ebeno ololo molete da:la:uwa:mida keba kunula:ka: eba kunula, ega:walo ebeno pupuliono inamabuate keyakeyaibinomoma: eba eda:omelo ebo

pukuilamiti. ⁴ Ebe mabuma: bobo bai atila:pi dubate toletoleolo eba anakamiolo opamo gudite a:elaopimu polamota:oniya.

⁵ Godokono nopodawate wiyasiya kamiyala:tamo negiya, “La: akotoletola:la! Na iyatawala, la:le Ya:suko epate ebe kewa olotolowamo da:tupuguimiya, ebe waditamata.

⁶ Ebe malo puliyala mabu ebe emaigaka, ebete dopamo degi eba kunu! La: pelama:wete ebete dekapitani ebe bai na:puma:la:. ☆ ⁷ Ebene la:le ebeno waloma:tapi samonomamo nananala:la:, ‘Ya:sute a:e magumune emaigaka. La: nolowiala:, ebete Ga:lili opamo dopamo ka:tomene, la: tolama:wete ebe ebo ka:nuimamota. Nanitabola, na Godokono nopodawate me tanaloma: la: dopamo analemata.’ ”

⁸ Ebema: iba:te bobo bai samamo atepate, kawo tole ega:walo kalakala tanalote ibi eba uwatelo, iba:te eba kunu puila:iya Ya:sukono waloma:tapi kananalema:.

⁹ Iba:te eba tolamelo ebe tetenomolo Ya:sute iba:go alugote iba:tamo negiya, “Niyaniyata!” ebene iba:te ebeno dopo apulo opamo na:gudite ebeno agowa eba na:wiyamidalemelo ebe ebo namamatiya. ¹⁰ Ya:sute iba:tamo negiya, “La: akotoletoleala: La: tolama:wete, na dowloma:enena ebe naimano ekaki nananaliyala: iba:te Ga:lili opamo na:tolaema:na: Iba:te na ebo ka:nunaema:na:.” ☆

Nokola Bobo Atila:pino A:da: Tabo Gela Tanalo

11 Ebene kamiyala:te Ya:sugodone eba tolamitalo, nokola bobo atila:pi gowelaopiate kawo duliynomolamo tolamete Godotamo kalimagono ikameopino watowatopi ebo nanaliya, bobo bailo demaimiya ebe tanalo bilibilinomo. 12 Ebene ebe watowatopiate Yu epono kawokawo dubu epetapiago naladabutite tabo ebo niyatiya gowelaopiatamo kawokawo mani kikalamolema. 13 Iba:te eba ikalamolelo negeliya, “La: epo masigililo a:da: tabo ma kunu na:negeliyala:, ‘Idokolo ale eba laonalo Ya:suko waloma:tapiate pelamenate ebeno ape pilolo ebo pelawa:diganiya.’” 14 Ega:walo la: woki bilibilima: akoeda:oala:, mabu kapela Kawo Elawodubu Paeleteko me u lao tabo dolowimene, ale ebe ka:negelebadimimalema: ebete latamo kuba wiya ikalamekapoma:.”

15 Ebene gowelaopiate ebe mani uwatete, Yu watowatopiate keba kunu kegeliye iba:te eba kunu osiyodiliya, ebe mabuma: ebe a:da: ele-masigi tabote Yu epono duliynomolo epetapi bilibilinomamo tiya, ka:lo ebe tabote iba:godolo bitana, kolopoligona:.

Ya:sute Uwomu Tabo Ebeno
Waloma:tapiatamo Da:kiyawaiya

Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Yon 20:19-23; Ali 1:6-8

16 Ebene Ya:sukono 11 waloma:tapiate Ga:lili opamo gito tolamiya, Ya:sute ibi dopamo danaliya ebe damela ununomamo. ☆ 17 Iba:te ebe numite ebe ebo namamatiya, wiyasiya ebolo da:pola:niya ibi epetapiate

woki bilibilima: eba eda:utalo nanitabokobi ka:miditiya:.¹⁸ Ebene Ya:sute iba:tamo pete ibi ma kunu panaliya, “Godote iyalo tetelo elawo kawonomo natamo ikanamiya, ebeno Unu Duliyomololo ega:walo me opo kawonomolo ebeno ubi tanalo bilibilinomo kosiyodilolenama:.” ☆¹⁹ Ebema: la: me opono iyaiya epo bilibilinomatamo tolama:wete ibi na waloma:enepima: na:na:midiliyala: Ma kunu la:le ibi Nabiwi Godokono mailamo, ega:walo ebeno Guduno mailamo, ega:walo ebeno Talena Uliyanano mailamo obamo na:nowaduba:midaoliyala:, ☆²⁰ ega:walo nale la: diyatulamoletiana, ebe tanalo bilibilinomo la:le ibi na:niyatulamoliyala: iba:te naimano tabamo ka:tudila:oma:. Umu numita:la:! Na uwomua: tetelo la:go bokolinamo, me opono uwomu tete da:nemaigamene ebe teta:mo.”

☆ **28:18:** Yon 13:3; Epe 1:20-22 ☆ **28:19:** Mak 16:15-16; Ali 1:8

GODOKONO WADE TABO
The New Testament in the Fly River dialect of the
Tabo language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Tabo (Fly River) long
Niugini

Copyright © 2006 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Tabo (Fly River) (Tabo)

Dialect: Fly River

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

cbbd3ff2-0ca7-5896-b3fd-850bc0fd18b7